

Årsrapport 2023

pensionskassen

Jordbrugsakademikere
& Dyrlæger

DESIGN
Zoulmade.com

TRYK
Bohemian ApS



Indhold

Forord	5
--------	---

Ledelsesberetning

Fem års hoved- og nøgletal	8
Medlemmer og produkter	9
Regnskab	10
Kapitalforhold og solvens	16
Forventninger til 2024	18
Øvrige forhold	18
Oplysninger om pensionskassen	19
Samfundsansvar	24

Koncern- og pensionskasseregnskab

Resultat- og totalindkomstopgørelse	43
Balance	44
Egenkapitalopgørelse	45
Noter til regnskabet	46

Påtegninger

Ledelsespåtegning	70
Intern revisions revisionspåtegning	71
Den uafhængige revisors revisionspåtegning	72

Nøgletalsdefinitioner	76
-----------------------	----

“PJD opnåede i 2023 et afkast på 10,4 pct. for medlemmer i markedsrente op til og med 52 år i moderat risiko, mens et 62-årigt medlem fik 8,4 pct. i afkast”



I en usikker verden er tryghed om opsparing og ansvarlighed afgørende

Den geopolitiske usikkerhed er markant i disse år. 2023 var ingen undtagelse, og 2024 ser desværre ikke lysere ud. Konflikt i Mellemøsten, langstrakt krig i Ukraine, valg i USA og Indien i vente og uforudsigelige klimahændelser er blot eksempler på den usikkerhed, der præger verden i dag.

Men uanset hvor stor uro, der præger verden, er det vores entydige rolle at passe godt på medlemmernes opsparinger. Og det gør vi.

Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyrklæger (PJD) opnåede i 2023 et afkast på 10,4 pct. for medlemmer i markedsrente op til og med 52 år i moderat risiko, mens et 62-årigt medlem fik 8,4 pct. i afkast. Over en treårig periode er afkastene på henholdsvis 24,8 og 14,4 pct. for samme aldersgrupper. Hermed ligger PJD blandt de bedste i pensionsbranchen på at skabe afkast til medlemmerne. I gennemsnitsrente blev afkastet i 2023 på godt 8 pct., og medlemmernes kontorente er også løftet fra 3,4 pct. i 2023 til 4 pct. i 2024.

Det ligger bestyrelsen for PJD meget på sinde at skabe økonomiske afkast på et ansvarligt grundlag, særligt i forhold til klima og miljø. I 2023 nedsatte vi vores opgjorte CO₂-aftryk med 12,5 pct. Siden 2020 har vi reduceret klimaaftrykket fra vores investeringer med 43,4 pct., så vi dermed følger målet frem mod netto nuludledning i 2050.

I 2023 tog vi også hul på en fremtidig investeringspolitik, der kan beskytte og fremme biodiversiteten. Vi har foretaget de første analyser af, hvilke sektorer, pensionskassen investerer i, hvor øje for biodiversiteten er ekstra vigtig. Det kunne fx gælde pharma-industrien. Fokus på biodiversitet og klima vil være helt central for pensionskassen i det kommende år.

Pensionskassen har fortsat væksten i 2023 med 85 nye medlemmer og en samlet formue på 17.213 mio. kr. PJD's medlemsbidrag udgjorde 486 mio. kr. i 2023.

Omkostninger til administration og investering holdes fortsat på et minimum, og med årlige administrationsomkostninger på 498 kr. årligt pr. medlem ligger PJD i den lave ende sammenlignet med resten af branchen.

Johannes Elbæk

Formand for bestyrelsen



Ledelsesber



etning

Fem års hoved- og nøgletal	8
Medlemmer og produkter	9
Regnskab	10
Kapitalforhold og solvens	16
Forventninger til 2024	18
Øvrige forhold	18
Oplysninger om pensionskassen	19
Samfundsansvar	24

Fem års hoved- og nøgletal

Fem års hovedtal og nøgletal ¹

Mio. kr.	2023	2022	2021	2020	2019
Hovedtal					
Medlemsbidrag	486	474	461	435	422
<i>Pensionsydelse, resultatopgørelse</i>	-482	-459	-319	-284	-260
<i>Pensionsydelse, egenkapitalen</i>	-51	-66	-104	-86	-88
Pensionsydelse i alt	-533	-526	-423	-369	-348
Investeringsafkast	1.294	-1.278	1.634	347	1.410
Pensionsmæssige driftsomkostninger, i alt	-6	-6	-6	-5	-5
Pensionsteknisk resultat	35	-89	0	25	15
Resultat af syge- og ulykkesforsikring	-1	0	2	-1	-1
Årets resultat	196	-307	319	94	313
Pensionshensættelse, i alt	13.369	12.463	12.584	10.818	10.487
Overskudskapital	846	802	880	812	795
Egenkapital	2.342	2.195	3.283	3.705	3.697
Aktiver, i alt	17.213	16.780	17.589	15.867	15.960
Aktiver, i alt koncern	17.213	16.780	17.589	15.869	15.961
Afkastnøgletal					
Afkastprocent relateret til gennemsnitsrenteprodukter	8,0%	-8,3%	10,4%	2,3%	10,3%
Afkastprocent. relateret til markedsrenteprodukter	9,3%	-5,3%	19,2%	-	-
Risiko på afkast relateret til markedsrenteprodukter	4,50	4,75	4,50	-	-
Omkostningsnøgletal					
Omkostningsprocent af pensionshensættelse	0,05%	0,05%	0,05%	0,05%	0,05%
Omkostninger i kr. pr. medlem	498	526	546	480	489
Forrentningsnøgletal					
Egenkapitalforrentning efter skat	8,6%	-11,2%	8,5%	2,5%	8,7%
Forrentning af overskudskapital	7,5%	-8,3%	9,7%	2,8%	10,3%
Konsolideringsnøgletal					
Solvensdækning ²	401%	399%	320%	275%	316%
Syge- og ulykkesforsikring					
Bruttoerstatningsprocent	111,8%	118,5%	94,3%	129,5%	183,4%
Bruttoomkostningsprocent	5,0%	5,5%	5,6%	5,5%	5,8%
Combined ratio	116,8%	124,0%	100,0%	135,0%	189,2%
Operating ratio ³	103,8%	145,9%	79,9%	128,9%	160,9%

Der henvises til nøgletalsdefinitioner side 76.

¹ Hoved- og nøgletallene for 2023 og 2022 er påvirket af en ændring i regnskabspraksis, jf. note 1 til regnskabet.

Hoved- og nøgletal for 2019-2021 er ikke ændret, da dette ikke har været praktisk muligt.

² Opgørelsesmetoden for hensættelse til solvensformål er ændret fra og med 2022.

³ Beregningsmetoden for Operating ratio (SUL) er opdateret, så den tager højde for investeringsafkastet.

Medlemmer og produkter

Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyr læger (PJD) er medlemsejet

Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyr læger (PJD) er en medlemsejet pensionskasse, som blev oprettet i 1983.

11.391
medlemmer
i PJD



PJD har 11.391 medlemmer. Størstedelen af medlemmerne er uddannet ved Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet (tidligere KVL) eller har en tilsvarende uddannelse, men pensionskassen optager også ansatte i virksomheder eller foreninger med tilknytning til faget.

For at opnå omkostningssynergier og adgang til kompetencer inden for fx investeringsforvaltning er PJD en del af Sampension-fællesskabet, der udover PJD også omfatter Sampension Livsforsikring A/S, Pensionskassen Arkitekter & Designere (PAD) og Pensionskassen for teknikum- og diplomingeniører (ISP). Virksomhederne i Sampension fællesskabet har outsourcet væsentlige dele af driften til Sampension Administrationsselskab A/S.

PJD's produkter

Pensionsordninger i PJD består af en opsparing til pension, og for de fleste bidragsbetalende og hvilende medlemmer også forsikringer ved visse kritiske sygdomme, tab af erhvervsevne og død.

3 i 1 Livspension er PJD's primære opsparingsprodukt og det produkt, der tilbydes til nye medlemmer. Produktet er et livscyklusprodukt, hvilket betyder, at opsparringen investeres under hensyntagen til det enkelte medlems alder, så investeringsrisikoen gradvist aftrappes i takt med, at medlemmet nærmer sig pensionsalderen. Herudover har det enkelte medlem mulighed for at vælge mellem tre risikoprofiler – hhv. høj, moderat og lav – afhængig af medlemmets egne præferencer og risikovillighed. 3 i 1 Livspension er et ugaranteret markedsrenteprodukt, hvor medlemmerne hver måned får tilskrevet det faktisk opnåede afkast.

Fra 1. januar 2024 indførte PJD en ny udjævningsmekanisme for 3 i 1 Livspension produktet, der skal begrænse udsvingene i pensionisternes månedlige udbetalinger, fx hvis der har været negative afkast. I praksis fungerer udjævningen ved, at der er fastsat grænser for, hvor meget pensionisternes månedlige udbetalinger må ændre sig fra år til år. Det betyder, at i år med dårlige afkast vil nedsættelsen af de månedlige udbetalinger blive reduceret. Omvendt vil pensionisterne ikke opleve den samme store stigning i de månedlige udbetalinger i år med meget høje afkast.

PJD giver også mulighed for at vælge markedsrenteproduktet Linkpension, hvor det enkelte medlem selv har ansvaret for, hvordan opsparringen investeres og fordeles mellem flere puljer og fonde.

PJD har også gennemsnitsrenteprodukter, der både omfatter ordninger med betingede garantier og med garanterede ydelser. Produkterne, som er lukket for nytegning, forrentes med en depotrente, som udjævner det faktisk opnåede investeringsafkast over tid.

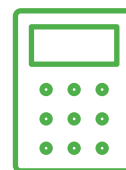
Regnskab

Årets resultat steg til 196 mio. kr.

Det samlede resultat i 2023 blev et overskud på 196 mio. kr. mod et underskud på 307 mio. kr. i 2022, og resultatet blev dermed forbedret som forventet. Det bedre resultat skyldes primært et højere investeringsafkast for egenkapitalen. Herudover er det forsikringstekniske resultat påvirket af en regulering af kollektivt bonuspotentiale for 2022, hvilket har øget resultatet i 2023 med 32 mio. kr.

Årets resultat		
Mio. kr.	2023	2022
Pensionsteknisk resultat	35	-89
Pensionsteknisk resultat af SUL	-1	0
Egenkapitalens investeringsafkast	169	-271
Resultat før skat	204	-361
Pensionsafkastskat for egenkapitalen	-7	54
Årets resultat	196	-307
Årets samlede totalindkomst	196	-307

Et overskud på
196 mio. kr.



Bestyrelsen foreslår, at årets resultat henlægges til egenkapitalen.

I 2023 er egenkapitalen øget med 147 mio. kr., så den ultimo 2023 udgør 2.342 mio. kr. Ændringen i egenkapital skyldes primært årets resultat og udbetaling af 51 mio. kr. i tillægspensioner.

Korrektion vedrørende pensionskatteaktiver

PJD er i 2023 – i lighed med den øvrige pensionsbranche – blevet opmærksom på en fejl i den hidtil anvendte regnskabspraksis.

Den regnskabsmæssige behandling af posten 'Pensionsafkastskat' i resultatopgørelsen har ikke været i overensstemmelse med ordlyden i regnskabsbekendtgørelsen, idet regnskabsposten har indeholdt indregning af værdien af udskudte pensionsafkastskatteaktiver (PAL-aktiver). Samtidig har udskudte PAL-aktiver fejlagtigt været indregnet som selvstændige aktiver under posten 'Andre aktiver' i balancen.

Udskudt pensionsafkastskat skal i regnskabets balance i stedet indregnes direkte i regnskabsposten 'Pensionsmæssige hensættelser' og med virkning på regnskabsposten 'Ændring i pensionshensættelser' i regnskabets resultatopgørelse. Det er således kun den pensionsafkastskat, som skal betales for året, der skal indgå i 'Pensionsafkastskat' i resultatopgørelsen.

PJD har den 15. januar 2024 fået Finanstilsynets tilladelse til at korrigere regnskabsinformationen for 2022 i årsrapporten for 2023.

I årsrapporten for 2023 er sammenligningstallene for 2022 tilrettet. Dette har hverken ændret pensionskassens resultat for 2022 eller egenkapitalen ultimo 2022. Rettelse af fejlen og ændringen af regnskabspraksis er beskrevet yderligere i note 1 til regnskabet.

Indbetalinger og udbetalinger

Medlemsbidrag steg i 2023 med 2,6 % til 486 mio. kr. mod 474 mio. kr. i 2022.

De udbetalte ydelser steg i 2023 med 1,3 % og udgjorde 533 mio. kr., hvoraf den del af tillægspensionerne, der finansieres af egenkapitalen, faldt med 24 % og udgjorde 51 mio. kr. Den lavere udlodning fra egenkapitalen skal ses i sammenhæng med, at depotrenten før PAL blev sat op fra 2,5 % i 2022 til 3,4 % i 2023. Det betyder, at en større andel af tillægspensionerne kan finansieres af årets bonus, og at en mindre andel derfor skal finansieres af egenkapitalen.

Stigning i medlems-
bidrag på 2,6 %



Medlemsbidrag og udbetalte ydelser

Mio. kr.	2023	2022	Ændring i %
Medlemsbidrag, i alt	486	474	2,6
Udbetalte ydelser, ekskl. udlodning fra egenkapitalen	-482	-460	4,9
Udlodning fra egenkapitalen	-51	-66	-23,7
Pensions- og renteydelser	-533	-526	1,3

Pensionsmæssige hensættelser

De pensionsmæssige hensættelser blev i 2023 forøget med 906 mio. kr. og udgjorde 13,4 mia. kr. ved udgangen af 2023.

Pensionsmæssige hensættelser

Mio. kr.	31.12.2023	31.12.2022	Ændring i %
Pensionshensættelser til gennemsnitsrenteprodukter	7.067	6.672	5,9
Pensionshensættelser til markedsrenteprodukter	6.298	5.788	8,8
Erstatningshensættelser	4	3	20,7
Pensionsmæssige hensættelser, i alt	13.369	12.463	7,3

Hensættelserne vedr. markedsrenteprodukterne blev forøget med 510 mio. kr. i 2023, hvilket både skyldes et positivt investeringsafkast, og at bidragene oversteg forsikringsydelserne. Ved udgangen af 2023 udgjorde markedsrenteprodukterne 47 % af de samlede forsikringsmæssige hensættelser mod 46 % ved udgangen af 2022. For gennemsnitsrenteprodukterne steg hensættelserne med 395 mio. kr. og udgjorde i alt 7,1 mia. kr. ved udgangen af 2023, hvoraf 6,8 mia. kr. vedrørte bestanden med betingede garantier.

Ved udgangen af 2022 havde pensionskassen kursværn i rentegruppe F og kursværnnet blev opretholdt i store dele af 2023. Kursværnnet ophørte pr. 1. januar 2024, hvorefter pensionskassen ikke har bestande omfattet af kursværn.

Omkostninger

PJD har gennem en årrække arbejdet målrettet på at fastholde et omkostningsniveau, som er blandt de laveste i branchen. Jo lavere omkostninger, desto større del af indbetalinger og afkast vil gå til at styrke medlemmernes opsparing.

I 2023 udgjorde administrationsomkostningerne knap 5,7 mio. kr., hvilket er 4 % lavere end i 2022, primært fordi der i 2022 blev afholdt omkostninger til omvalg.

Administrationsomkostningerne pr. forsikret udgjorde 498 kr. i 2023 mod 526 kr. i 2022, mens administrationsomkostningerne i procent af hensættelserne uændret udgjorde 0,05%.

For en 55-årig kunde med opsparing i 3 i 1 Livspension, moderat risiko og en opsparing på 1 mio. kr. udgjorde de årlige omkostninger i procent (ÅOP) 0,98 % i 2023.

ÅOP indeholder både administrations- og investeringsomkostninger og opgøres i henhold til omkostningshenstillingen, der er fastlagt af brancheorganisationen Forsikring & Pension. Det betyder bl.a., at investeringsomkostningerne for en stor del af de alternative investeringer skal baseres på standardberegningssatser, som er fastlagt af Forsikring & Pension. Derfor afspejler ÅOP ikke nødvendigvis det reelle niveau for faktiske investeringsomkostninger i PJD.

For den enkelte kunde kan ÅOP bl.a. afhænge af kundens alder, af pensionsopsparingsens størrelse, risikoprofil m.v. Alt andet lige vil ÅOP fx være højere for yngre kunder end for ældre kunder med 3 i 1 Livspension. Det skyldes, at yngre kunder har en større andel af bl.a. aktieinvesteringer, hvor både det forventede afkast og investeringsomkostningerne er højere end for fx obligationsinvesteringer, som vægter mere for kunder, der nærmer sig pensionsalderen.

Investeringer og afkast

Ved indgangen til 2023 var de fleste centralbanker i gang med at bekæmpe inflationen, der blev forstærket af Ruslands invasion af Ukraine og de heraf voldsomt stigende energi- og fødevarerpriser. En mild vinter i 2022-23 og dermed fald i energipriserne samt centralbankernes fortsatte løft af renterne bragte i første halvår 2023 inflationen ned tæt på målsætningen om en lav inflation. Den kraftige opstramning af pengepolitikken har lagt en kraftigere dæmper på væksten i Europa end i USA, men på begge kontinenter ligger beskæftigelsen fortsat på et højt niveau.

De fortsat stigende styringsrenter forplantede sig igennem året til de finansielle markeder, hvor især de lange renter steg, mens aktiekurserne fluktuerede. De sidste par måneder af året fik investorerne tillid til, at centralbankerne snart ville begynde at sætte styringsrenterne ned, hvorfor de lange renter begyndte at falde, mens aktiekurserne kom på en klart opadgående kurs.

På trods af de store udsving på aktiemarkederne i årets første godt 10 måneder, så sluttede de toneangivende aktieindeks året af med kraftige stigninger, der betød, at aktiemarkederne kom ud af 2023 med rigtig pæne stigninger. Det globale aktieindeks steg med godt 21 % over året. Det amerikanske aktiemarked klarede sig bedst med en stigning på små 26 %, mens det danske marked steg knap 21 % og europæiske aktier steg med små 19 %. Med en stigning på 12 % viste et toneangivende aktieindeks for emerging markets samme tendens, dog var det bemærkelsesværdigt, at kinesiske aktier tabte 16 %.

Administrations-
omkostninger
pr. kunde 498 kr.



Samlet resultat
af investeringer
på 1.294 mio. kr



Årets samlede afkast blev en gevinst på 1.294 mio. kr. svarende til 8,6 %

Det samlede afkast i PJD for 2023 var på 1.294 mio. kr. før pensionsafkastskat mod et negativt afkast på 1.278 mio. kr. i 2022. I 2023 blev PJD's samlede afkast 8,6 % mod -7,8 % i 2022.

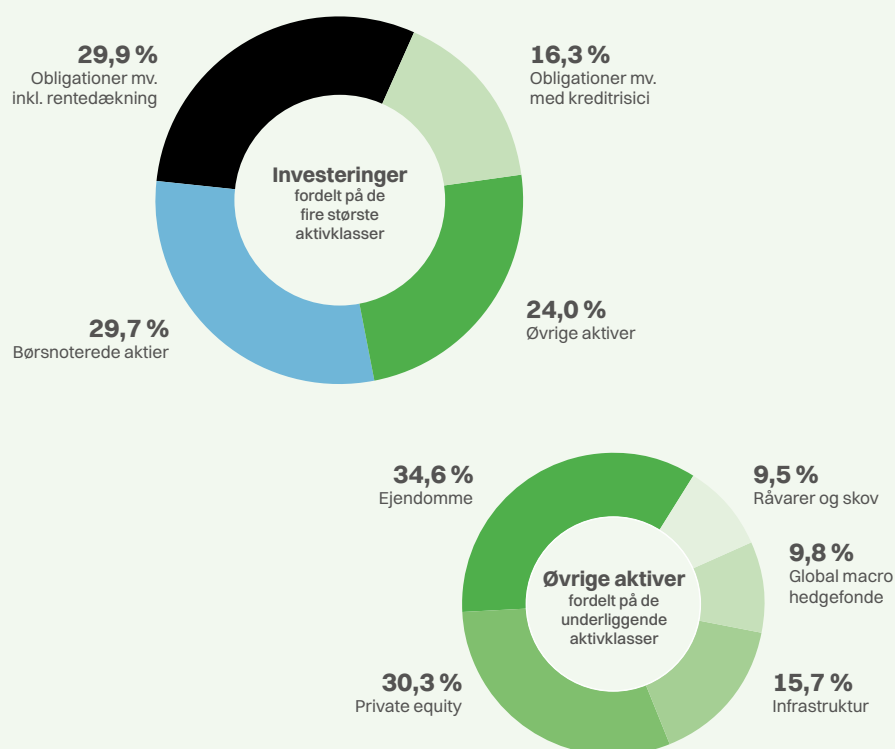
Resultat af investeringer fordelt på miljøer

Mio. kr.	2023	2022
3 i 1 Livspension	529	-207
Gennemsnitsrente	533	-732
Egenkapital	169	-271
Overskudskapital	62	-67
Samlet resultat	1.294	-1.278

Fordeling af nettoinvesteringer

Knap en tredjedel af nettoinvesteringsaktiverne var placeret i obligationer med mindre kreditrisici (fx danske stats- og realkreditobligationer), mens 30 % af aktiverne var placeret i børsnoterede aktier og en lille fjerdedel var placeret i øvrige aktiver, hvis fordeling på forskellige aktivklasser fremgår af figuren. Den sidste del var placeret i obligationer m.v. med kreditrisici.

Nettoinvesteringer pr. 31.12.2023



Investeringsstrategi i PJD

PJD's investeringsstrategi sigter mod at levere det højeste, langsigtede afkast på ansvarlig vis og inden for de givne risikorammer. Markedsrente- og gennemsnitsrentemiljøet deltager i al væsentlighed i de samme investeringer blot med forskellig vægt og volumen. Produktet 3 i 1 Livspension har forholdsmæssigt en større andel af risikofyldte aktiver end gennemsnitsrentemiljøet.

Investeringsstrategien var i 2023 i al væsentlighed uændret i forhold til 2022. For så vidt angår PJD's investeringer inden for unoterede aktier, ejendomme og infrastruktur fortsætter udviklingen af porteføljen, og specielt den igangværende transition fra fossile til vedvarende energikilder og den heraf følgende elektrificering af energisektoren har været et investeringstema i 2023.

Positive afkast i alle årgangspuljer i 3 i 1 Livspension

I 2023 leverede livscyklusproduktet positive afkast i alle årgangspuljerne på tværs af de tre risikoprofiler. De yngste årgange, hvor en større andel af formuen er allokeret til aktier, opnåede det største afkast, hvilket også illustreres af afkastene for de udvalgte årgange i nedenstående tabel. Hovedparten af medlemmerne har valgt investeringsprofilen moderat risiko.

Årgangspuljer 3 i 1 Livspension, udvalgte	Investeringsprofil		
	Lav	Moderat	Høj
Afkast i %			
52 år*	9,2%	10,4%	11,3%
60 år	8,2%	8,8%	10,1%
67 år**	7,4%	7,4%	9,0%

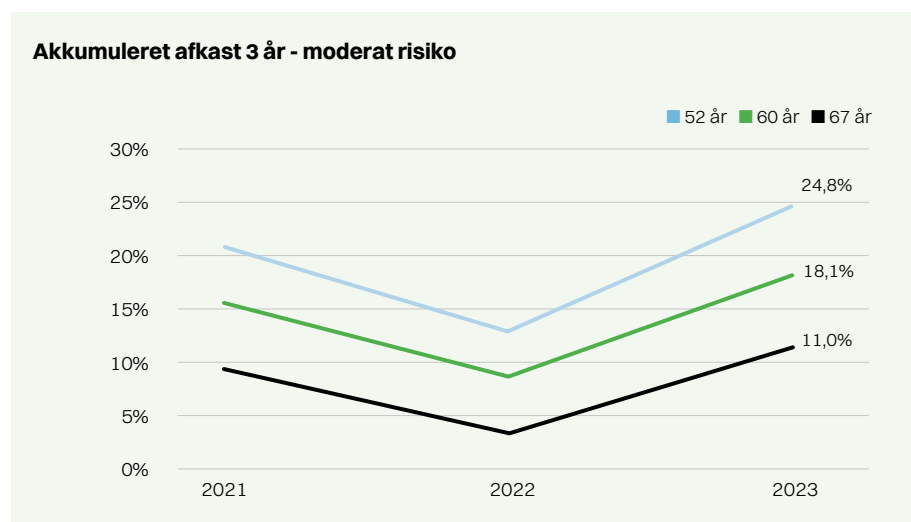
* Afkastet er det samme for de 18-52 årige, da de har samme aktivfordeling i 2023

** Afkastet er det samme for alle over 67 år, da de har samme aktivfordeling i 2023

For yderligere specifikation af beholdninger og afkast i 3 i 1 Livspension henvises til regnskabs note 22 og note 24.

Tre års afkast i 3 i 1 Livspension på 24,8 % til de yngste årgange

De seneste tre år har medlemmer med moderat risiko, og som fyldte 52 år eller derunder i 2023, opnået et akkumuleret afkast på knap 25 %. Figuren nedenfor viser det samlede afkast over de sidste tre år for en person, der i 2023 fyldte 52, 60 eller 67 år.



Afkast over 3 år
på op til

24,8%

Afkast i gennemsnitsrentemiljøet på 8,2 %

Gennemsnitsrentemiljøet omfatter primært pensioner med betingede garantier. Hensættelser til pensioner opgøres til markedsværdi. Herudover er egenkapitalen og overskudskapitalen investeret på samme måde som i gennemsnitsrentemiljøet.

Gennemsnitsrentemiljøets investeringer ultimo 2023, samt årets afkast fremgår af nedenstående tabel.

Gennemsnitsrente	Markedsværdi 31.12.2023 Mio. kr.	Afkastbidrag i %, beregnet tidsvægtet
Investeringsporteføljen i alt	7.203	8,2

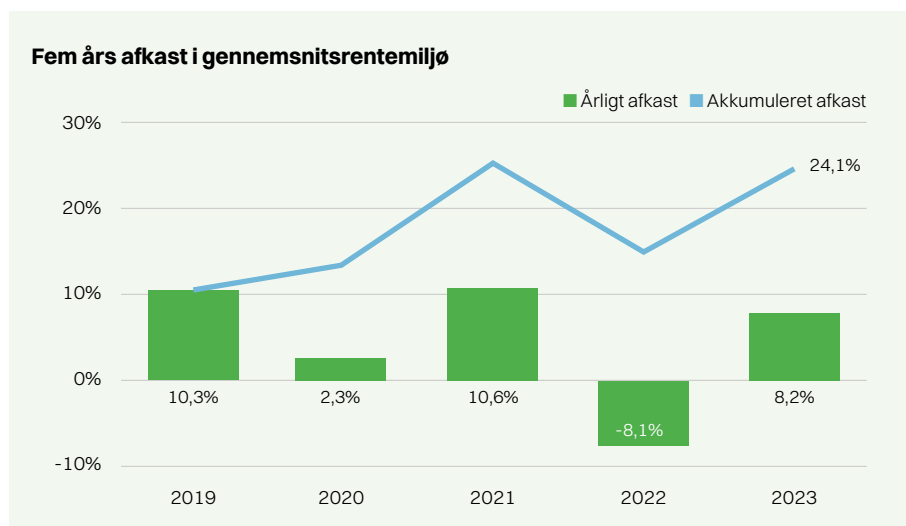
Nettoinvesteringsaktiverne på 7,2 mia. kr. var fordelt med næsten 53 % i obligationer mv., godt en fjerdedel i børsnoterede aktier samt små 22 % i alternative investeringer mv.

I 2023 blev afkastet i gennemsnitsrentemiljøet på 8,2 % før pensionsafkastskat.

For yderligere specifikation af beholdninger og afkast i gennemsnitsrente henvises til regnskabsnote 22.

Fem års afkast i gennemsnitsrentemiljøet

Set over de seneste fem år er en opsparing på 100 kr. vokset til godt 124 kr.



Risikojusteret afkast i gennemsnitsrentemiljøet

Nedenstående tabel viser det risikojusterede afkast målt over perioden 2019-2023. Det risikojusterede afkast måler, hvor godt afkastet har været i forhold til den påtagne risiko. Risikoen måles på baggrund af den historiske volatilitet (standardafvigelse) over en given periode. Jo højere et risikojusteret afkast, jo bedre har en investering været.

Risikojusteret afkast 2019-2023	Akkumuleret afkast	Annua-liseret afkast	Annualiseret standard-afvigelse	Risiko-justeret afkast
År				
PJD	24,1%	4,4%	7,6%	0,6%

Det ovenfor beregnede risikojusterede afkast ligger forholdsvis lavt, hvilket skyldes negativt afkast i 2022 og den øgede risiko, der har været på porteføljen for perioden.

Kapitalforhold og solvens

Pensionskassen opgør løbende et solvenskapitalkrav, som er den kapital, pensionskassen skal have, for at den med 99,5 % sandsynlighed kan dække det største forventede tab i løbet af et år. Solvenskapitalkravet opgøres i overensstemmelse med standardmodellen defineret i Solvens II-reguleringen. Solvenskapitalkravet pr. 31. december 2023 er opgjort til 801 mio. kr., hvilket er 48 mio. kr. mere end pr. 31. december 2022. Ændringen skyldes primært, at markedsrisikoen er steget som følge af de stigende aktiekurser.

Pensionskassen opgør ligeledes løbende et kapitalgrundlag, som er det beløb, der kan bruges til at dække solvenskapitalkravet. Pr. 31. december 2023 udgøres kapitalgrundlaget primært af pensionskassens egenkapital på 2.342 mio. kr. og overskudskapital på 846 mio. kr. Herudover øges kapitalgrundlaget med forskellen mellem hensættelsernes værdi i regnskabs- og solvensbalancen. Samlet udgjorde kapitalgrundlaget pr. 31. december 2023 i alt 3.207 mio. kr., hvilket er 204 mio. kr. mere end pr. 31. december 2022. Ændringen skyldes primært, at egenkapitalen er forøget som følge af årets resultat.

Solvensdækningen, der er defineret som forholdet mellem kapitalgrundlaget og solvenskapitalkravet, udgjorde 401 % ved udgangen af 2023, og kapitalgrundlaget var 2.406 mio. kr. højere end det opgjorte solvenskapitalkrav. Solvensdækningen er stort set uændret i forhold til ultimo 2022, hvilket dækker over den kombinerede effekt af et øget kapitalgrundlag og et øget solvenskapitalkrav.



Solvensdækning på

401 %

Solvenskapitalkrav og kapitalgrundlag		
Mio. kr.	31.12.2023	31.12.2022
Egenkapital	2.342	2.195
Overskudskapital	846	802
Forskel mellem regnskabs- og solvensmæssige hensættelser	20	7
Kapitalgrundlag	3.207	3.003
Solvenskapitalkrav (SCR)	801	753
Overskydende kapitalgrundlag	2.406	2.250
Solvensdækning i forhold til SCR	401%	399%
Minimumskapitalkrav (MCR)	200	188
Solvensdækning i forhold til MCR	1602%	1594%

Det minimumskapitalkrav, der også opgøres i henhold til Solvens II-reguleringen udgjorde 200 mio. kr. pr. 31. december 2023 og overdækningen i forhold til minimumskapitalkravet udgjorde dermed 1.602 %.

Følsomhedsoplysninger

I nedenstående tabeller vises effekten på pensionskassens kapitalgrundlag og solvensdækningen af isolerede ændringer i forskellige risici.

Tabellen viser de stress, der skal til, for at solvensdækningen i forhold til hhv. solvenskapitalkravet og minimumskapitalkravet falder til hhv. 125 % og 100 %. Hvis de maksimale stress ikke kan reducere solvensdækningen til hhv. 125 % og 100 %, angives det maksimale stress og den tilhørende effekt på solvensdækningen og kapitalgrundlaget. Det fremgår fx, at en forøgelse af den risikofrie rentekurve med 200 bp vil reducere solvensdækningen til 393 %, og at et fald i værdien af danske statsobligationer på 100 % vil reducere solvensdækningen til 277 %.

Følsomhed på solvenskapitalkrav		Solvenskapitalkrav 125%			Solvenskapitalkrav 100%		
Mio. kr.		Stress	Kapital- grundlag	Solvens- dækning	Stress	Kapital- grundlag	Solvens- dækning
Renterisici		200bp	3.103	393%	200bp	3.103	393%
Aktierisici		100%	1.932	706%	100%	1.932	706%
Ejendomsrisici		100%	3.207	401%	100%	3.207	401%
Kreditspændrisici:							
Danske statsobligationer m.v.		100%	2.361	277%	100%	2.361	277%
Øvrige statsobligationer m.v.		100%	2.858	348%	100%	2.858	348%
Øvrige obligationer		100%	2.707	433%	100%	2.707	433%
Valutaspændrisici:							
USD		100%	3.356	303%	100%	3.356	303%
Modpartsrisici		-	3.207	396%	-	-	-
Levetidsrisici		100%	3.207	401%	100%	3.207	401%
Livsforsikringsoptionsrisici		100%	3.207	401%	100%	3.207	401%
Skadesforsikringskatastroferisici		n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Følsomhed på minimumskapitalkrav		Minimumskapitalkrav 125%			Minimumskapitalkrav 100%		
Mio. kr.		Stress	Kapital- grundlag	Solvens- dækning	Stress	Kapital- grundlag	Solvens- dækning
Renterisici		200bp	3.103	1582%	200bp	3.103	1582%
Aktierisici		100%	1.932	2833%	100%	1.932	2833%
Ejendomsrisici		100%	3.207	1613%	100%	3.207	1613%
Kreditspændrisici:							
Danske statsobligationer m.v.		100%	2.361	1119%	100%	2.361	1119%
Øvrige statsobligationer m.v.		100%	2.858	1402%	100%	2.858	1402%
Øvrige obligationer		100%	2.707	1743%	100%	2.707	1743%
Valutaspændrisici:							
USD		100%	3.356	1223%	100%	3.356	1223%
Modpartsrisici		-	-	-	-	-	-
Levetidsrisici		100%	3.207	1613%	100%	3.207	1613%
Livsforsikringsoptionsrisici		100%	3.207	1613%	100%	3.207	1613%
Skadesforsikringskatastroferisici		n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forudsætningerne for stress-scenarierne er yderligere beskrevet i Bekendtgørelse om følsomhedsanalyser for gruppe 1 forsikringsselskaber.

Yderligere oplysninger

Pensionskassens risikostyring og de risici, pensionskassen er eksponeret mod, er yderligere beskrevet i note 26.

Herudover offentliggør pensionskassen årligt en rapport om pensionskassens solvens og finansielle situation. Rapporten er en del af Solvens II-regelsættet og indeholder en gennemgang af pensionskassens solvensmæssige og finansielle forhold. Rapporten kan findes på www.pjdpension.dk/om-pensionskassen/finansiell-information/aarsrapport.

Forventninger til 2024

Den geopolitiske usikkerhed vurderes fortsat at være markant, bl.a. som følge af konflikten i Mellemøsten og den langstrakte krig i Ukraine. Derfor vurderes der også fortsat at være en høj usikkerhed om udviklingen på de finansielle markeder.

PJD's resultat i 2024 vil i høj grad afhænge af udviklingen på de finansielle markeder, men under forudsætning om uændrede renteniveauer og stabile aktiemarkeder forventes et positivt resultat for 2024.

Depotrenten er pr. 1. januar 2024 fastsat til 4,0 % før pensionsafkastskat for pensioner med betingede garantier mod 3,4 % pr. 1. januar 2023. For pensioner med garanterede ydelser er der fastsat en depotrente på 3,6 % før pensionsafkastskat pr. 1. januar 2024 mod 2,2 % pr. 1. januar 2023.

Øvrige forhold

Usikkerhed ved indregning og måling

Ledelsen foretager en række skøn og vurderinger om fremtidige forhold, når årsrapporten udarbejdes. Disse skøn har indflydelse på den regnskabsmæssige værdi af aktiver og forpligtelser. Ledelsens skøn og vurderinger har den væsentligste effekt for pensionsmæssige hensættelser samt opgørelse af dagsværdier af illikvide aktiver som fx unoterede finansielle instrumenter og ejendomme. Der er redegjort for ledelsens skøn og vurderinger i noten om anvendt regnskabspraksis. Revisions- & risikoudvalget og bestyrelsen gennemgår årligt de skøn og værdiansættelsesmetoder, som anvendes i PJD's årsregnskab.

Dataetik

PJD har valgt ikke at fastsætte en politik for dataetik for 2023, da PJD ikke behandler data eller anvender algoritmer til dataanalyser udover det, som er forventeligt og sædvanligt for at drive pensionsvirksomhed. Det gælder fx oplysninger om arbejdsgiver, beskæftigelse og helbredsoplysninger. PJD's kerneopgave forudsætter adgang til og behandling af en lang række data om medlemmer, virksomheder og medarbejdere. PJD's behandling af data sker med respekt for det enkelte individs data i forhold til at honorere PJD's pensionsforpligtelser.

Databehandling, fx i form af aflæsning af mønstre om medlemmet, er ikke en integreret del af PJD's nuværende forretningsaktivitet. Medlemmets historik inddrages dog naturligt – og efter en konkret vurdering af behov – i rådgivningssituationer.

Databehandling hos PJD må aldrig medføre nogen form for diskrimination, upartiske resultater eller salg af data. Uagtet hvordan PJD indsamler data, vil det altid være i respekt for den gældende databeskyttelseslovgivning. PJD anerkender, at det strategiske fokus på digitalisering og nye teknologier fremadrettet kan medføre et behov for en politik for dataetik.

For yderligere information om PJD's arbejde med data, se pjdension.dk/forbehold/dataetik.

Begivenheder efter regnskabsårets udløb

Der er ikke fra balancedagen og til dato indtrådt forhold, som forrykker vurderingen af årsrapporten.

Oplysninger om pensionskassen

Ledelsesstruktur

PJD er en tværgående pensionskasse ejet af medlemmerne. Pensionskassens øverste myndighed er generalforsamlingen.

Bestyrelse

Bestyrelsen består af ni medlemmer: Fem bestyrelsesmedlemmer er valgt af og blandt pensionskassens medlemmer, et bestyrelsesmedlem er udpeget af DM Bio, et bestyrelsesmedlem er udpeget af Ansatte Dyr lægers Organisation (ADO), og to bestyrelsesmedlemmer er valgt på generalforsamlingen efter indstilling fra bestyrelsen.

Det ene bestyrelsesmedlem skal opfylde de nødvendige kvalifikationer til at være sagkyndigt medlem af revisions- & risikoudvalget. Det andet bestyrelsesmedlem skal have kvalifikationer indenfor pensionsbranchen eller den finansielle sektor.

En oversigt over bestyrelses- og direktionsmedlemmers ledelseshverv fremgår på side 19-20.

Bestyrelsen har i 2023 afholdt 12 bestyrelsesmøder, et bestyrelsesseminar og en temadag.

Revisions- & risikoudvalg

I overensstemmelse med EU's og danske krav til revisionsudvalg i virksomheder af interesse for offentligheden har bestyrelsen i PJD nedsat et revisions- & risikoudvalg.

Cand.polit. Søren Kaare-Andersen er formand for revisions- & risikoudvalget og lever gennem erhvervsforløb og uddannelsesmæssig baggrund op til kvalifikationskravene i henhold til reglerne om revisionsudvalg. Søren Kaare-Andersen lever op til kravene om uafhængighed.

Udover Søren Kaare-Andersen bestod revisions- & risikoudvalget i 2023 af to medlemmer udpeget af bestyrelsen:

- Johannes Elbæk indtil den 17. april 2023
- Anders Larsen
- Henning Otte Hansen fra den 8. juni 2023

Der har i 2023 været afholdt fire møder i revisions- & risikoudvalget.

Rammerne for revisions- & risikoudvalgets arbejde er fastlagt i et kommissorium. Udvalgets primære opgaver er at:

- overvåge regnskabsaflæggelsesprocessen
- forberede bestyrelsens behandling og beslutning vedrørende risikodokumenter om pensionskassens kapital-, solvens- og operationelle forhold
- overvåge om risikostyringssystemer, interne kontrolsystemer og intern revision fungerer effektivt
- overvåge den lovpligtige revision af årsregnskabet mv.
- overvåge og kontrollere revisors uafhængighed.

Der er etableret en whistleblowerordning, der sikrer, at ansatte i administrationsselskabet via en særlig, uafhængig og selvstændig kanal kan indberette overtrædelser og potentielle overtrædelser af relevant regulering begået af virksomheden, herunder vedrørende bestikelse og korruption, konkurrenceret, svig og økonomisk kriminalitet, chikane og diskrimination samt beskyttelse af personoplysninger.

Indberetninger til whistleblowerordningen sker via en whistleblower it-plattform, og henvendelser hertil screenes af advokatvirksomheden Kromann Reumert, der varetager whistleblowerordningen. Kromann Reumert informerer herefter formanden for revisions- & risikoudvalget og den ansvarlige for compliancefunktionen via it-plattformen. Der har ikke været indberetninger i 2023.

Nomineringsudvalg

Bestyrelsen i PJD har nedsat et nomineringsudvalg. Udvalget har til formål at fremkomme med indstillinger til bestyrelsen med henblik på at sikre et bedre rekrutteringsgrundlag til bestyrelsen, samt et oplyst grundlag for drøftelse af såvel rekruttering som fastholdelse.

Nomineringsudvalget har i 2023 bestået af:

- Kirsten Holst Sørensen (formand for udvalget) indtil den 24. maj 2023
- Henning Otte Hansen indtil den 8. juni 2023
- Louise Bundgaard indtil den 8. juni 2023
- Lise Lykke Steffensen (formand for udvalget) fra den 9. juni 2023
- Johannes Elbæk fra den 9. juni 2023
- Kasper Klintø fra den 9. juni 2023

Der har i 2023 været afholdt tre møder i udvalget.

Udvalg for ansvarlige investeringer

Politikken for ansvarlige investeringer omfatter af alle fire parter i Sampension-fællesskabet. Bestyrelserne har nedsat et tværgående udvalg, der kvalificerer og indstiller til beslutninger på ESG-området. Udvalgets formål er at drøfte sociale, miljø- og selskabsmæssige overvejelser ved investeringsbeslutninger foretaget i de fire pensionsvirksomheder med henblik på at opnå enighed om de principper, der skal indgå i pensionsvirksomhedernes politik for ansvarlige investeringer.

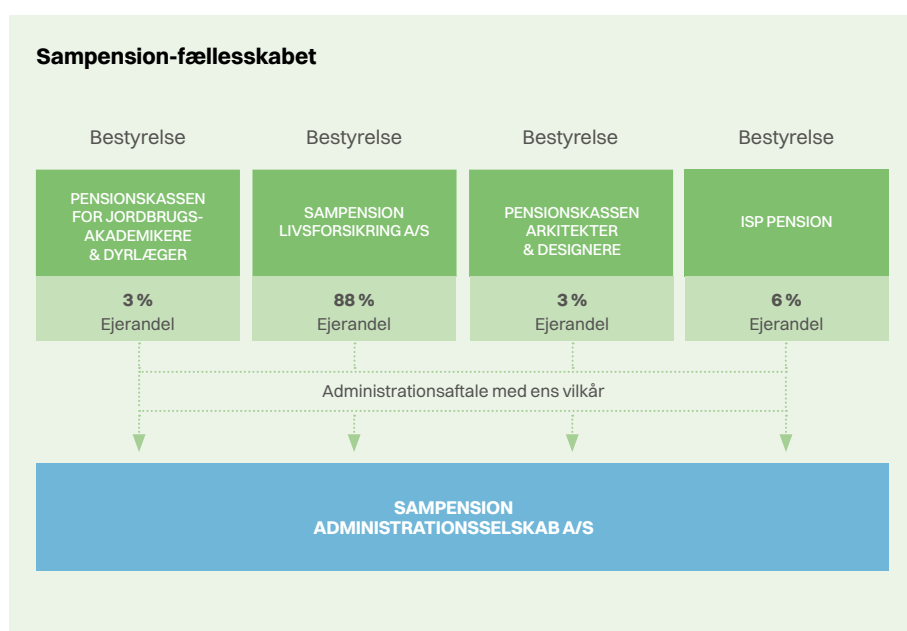
I 2023 har følgende bestyrelsesmedlemmer været medlem af Udvalget for ansvarlige investeringer:

- Ilse Ankjær Rasmussen
- Louise Bundgaard indtil den 8. juni 2023
- Gertrud Knudsen fra den 9. juni 2023

Der har i 2023 været afholdt tre møder i udvalget.

Organisation og ledelse

PJD indgår i Sampension-fællesskabet. Udover PJD indgår Sampension Livsforsikring A/S, Pensionskassen Arkitekter & Designere og Pensionskassen for teknikum- og diplomingeniører (ISP) i Sampension-fællesskabet. Ejerkredsen i Sampension Administrationsselskab A/S består af Sampension Livsforsikring A/S (88 %), Pensionskassen Arkitekter & Designere (3 %), Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyrlæger (3 %) og ISP (6 %).



Sampension Administrationsselskab A/S' daglige ledelse udgøres af direktionen. Hertil kommer fem hovedområder med ansvar for den daglige drift og udvikling og tre stabsområder (Direktionssekretariat, Kommunikation samt HR). Nærmere beskrivelse af organisationen kan ses på sampension.dk/organisation.

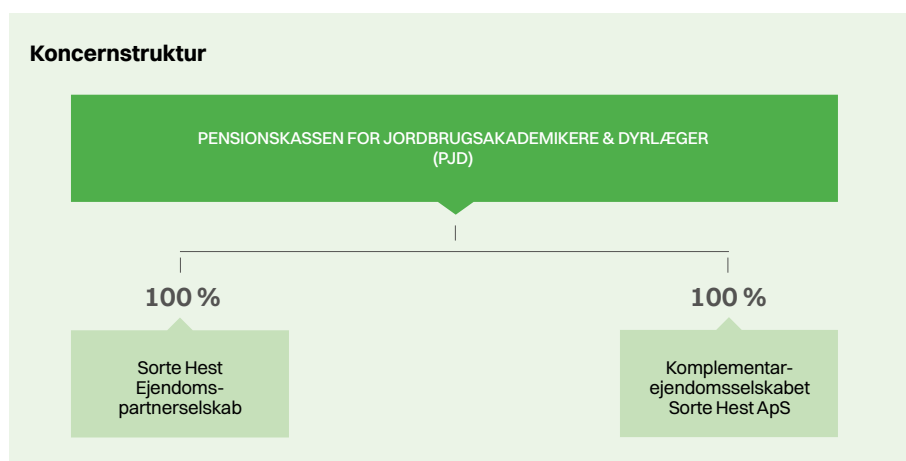
Der er oprettet en risikostyringsfunktion, compliancefunktion, aktuarfunktion og intern auditfunktion, der bidrager til at sikre effektiv styring. Derudover har bestyrelsen besluttet at ansætte den interne revisionschef, som varetager den interne revision i pensionsvirksomhederne i administrationsfællesskabet. De ansvarlige for de pågældende afdelinger er udpeget som nøglepersoner og har en kontrollerende rolle i forhold til Sampension-fællesskabets arbejde.

Aflønning

Bestyrelserne i de finansielle virksomheder, som administreres af Sampension Administrationsselskab A/S, har udformet en lønpolitik i overensstemmelse med EU's og danske krav. Aflønningsprincipperne har til formål at sikre, at ledelse og medarbejdere honoreres på en sådan måde, at virksomhedens forretningsmæssige og langsigtede strategiske mål understøttes bedst muligt.

Aflønningsforholdene afspejler og understøtter, at administrationsselskabet til stadighed formår at rekruttere og fastholde en kompetent og ansvarlig ledelse, der fremmer en sund og effektiv risikostyring og ikke motiverer til at tage overdrevne risici, ligesom aflønningsprincipperne skal forebygge interessekonflikter til gavn for medlemmerne.

Der henvises til regnskabets note 5 samt pjdension.dk/bestyrelse, hvor der er oplysninger om lønpolitik samt vederlagsrapport med vederlag til bestyrelses- og direktionsmedlemmer.



Ledelse og ledelseshverv

Direktion

Administrerende direktør Mads Smith Hansen

Ansvarshavende aktuar

Steen Ragn

Intern revision

Koncernrevisionschef Gert Stubkjær

Ekstern revision

PricewaterhouseCoopers

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Strandvejen 44, 2900 Hellerup

Generalforsamling

Ordinær generalforsamling afholdes den 23. april 2024.

Ledelseshverv

Denne oversigt viser bestyrelsens og direktionens øvrige ledelseshverv. I oversigten indgår ikke ledelseshverv i Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyr lægers 100 % ejede datterselskaber

Navn og fødselsår	Uddannelse/ansættelse	Valgperiode/udpegning mv.	Andre tillids- og ledelseshverv
Johannes Elbæk, født 26. marts 1961, formand	Cand.agro., HD	April 2023 til april 2026, medlemsvalgt, medlem af PJD, 23 år i bestyrelsen	Medlem af nomineringsudvalget i Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyr læger Indehaver af J. Elbæk Consulting Bestyrelsesmedlem i Energi Ikast A.m.b.a. Bestyrelsesmedlem i Energi Ikast Varme A/S Kommissionsmedlem i statens Erstatnings- og taksationskommission for Minkerhvervet Medlem af det rådgivende udvalg for IFRO (Institut for Fødevarer og Ressource Økonomi, Københavns Universitet)
Gertrud Knudsen, født 3. juli 1958, næstformand	Cand.agro.	Januar 2022 til januar 2025, udpeget af Jordbrugsakademikere (JA), medlem af PJD, 2 år i bestyrelsen	Forperson for DM BIO Medlem af fællesudvalget for ansvarlige investeringer for Sampension Livsforsikring A/S, Pensionskassen Arkitekter & Designere, Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyr læger og Pensionskassen for teknikum- og diplomingeniører Medlem af bestyrelsen i Naturfonden Myrupgård
Kasper Klintø, født 12. september 1979	Cand.med.vet, MPG kontrolchef i kødkontrollen, Fødevarerbestyrelsen	April 2023 til april 2025, medlemsvalgt, medlem af PJD, 1 år i bestyrelsen	Medlem af nomineringsudvalget i Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyr læger
Lise Lykke Steffensen, født 15. februar 1967	Cand.agro. HD (Organisation & ledelse) og bestyrelsesuddannelse (INSEAD). Adm. direktør Nordisk Genresource Center (NordGen) Medlemsvalgt	Juni 2022 til april 2025, medlemsvalgt, medlem af PJD, 2 år i bestyrelsen	Formand for nomineringsudvalget i Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyr læger Parlamentarisk valgt revisor for Jordbrugsakademikerne Bestyrelsesmedlem Stenløse Vandværk AMBA Medejer af Søholm landbrug Formand for Agronomforeningens legatudvalg
Louise Bundgaard, født 13. september 1979	Cand.med.vet. Ph.d. Lektor, Institut for Husdyr- og Veterinærvidenskab på Aarhus Universitet	Maj 2023 til maj 2026, Udpeget af Ansatte Dyr lægers Organisation (ADO), medlem af PJD, 7 år i bestyrelsen	
Henning Otte Hansen, født 29. maj 1959	Cand.agro. & cand. merc. HD Ph.d. Seniorrådgiver i Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet	April 2021 til april 2024, medlemsvalgt, medlem af PJD, 6 år i bestyrelsen	Formand for Fagråd i Innovationscenter for Økologisk Landbrug P/S Medlem af bestyrelsen for Statsautoriseret revisor Oluf Christian Olsen og hustru Julie Rasmine Olsens mindefond Medlem af bestyrelsen i SEGES Innovations Fonden Medlem af bestyrelsen i Agronomfonden Medlem af bestyrelsen i Dansk Agronomforening Medlem af bestyrelsen i Dansk Agronomforenings Mindefond Medlem af revisions- & risikoudvalget i Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyr læger

Ledelseshverv (forsat)

Navn og fødselsår	Uddannelse/ansættelse	Valgperiode/udpegning mv.	Andre tillids- og ledelseshverv
Anders Larsen, født 11. februar 1967	Cand Oecon HD F&R Partner i Whitecroft CapitalManagement	April 2022 til april 2026, valgt på generalforsamling efter indstilling fra bestyrelsen, ikke medlem af PJD, 6 år i bestyrelsen	Medlem af revisions- & risikoudvalget i Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyrslæger Direktør i Whitecroft Capital Fondsmæglerselskab A/S
Ilse Ankjær Rasmussen, født 14. juli 1956	Cand.agro.	April 2021 til april 2024, medlemsvalgt, medlem af PJD, 6 år i bestyrelsen	Medlem af fællesudvalget for ansvarlige investeringer for Sampension Livsforsikring A/S, Pensionskassen Arkitekter & Designere, Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyrslæger og Pensionskassen for teknikum- og diplomingeniører Medlem af Fagråd i Innovationscenter for Økologisk Landbrug P/S
Søren Kaare-Andersen, født 10. september 1958	Cand.polit. Adm. direktør for Bikubenfonden	April 2021 – april 2024, valgt på generalforsamling efter indstilling fra bestyrelsen, ikke medlem af PJD, 9 år i bestyrelsen	Formand for revisions- & risikoudvalget i Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyrslæger Formand for revisions- & risikoudvalget i Pensionskassen Arkitekter & Designere Formand for det Rådgivende Udvalg i Nasdaq OMX Cph Formand for bestyrelsen i Høbbet A/S Formand for bestyrelsen i Bifi A/S Formand for bestyrelsen i Roskilde Kulturservice A/S Formand for bestyrelsen for Bikuben Foundation New York inc. Næstformand for bestyrelsen i Enkotec A/S Medlem af bestyrelsen i Pensionskassen Arkitekter & Designere Medlem af bestyrelsen i Hjem til Alle alliancen Medlem af bestyrelsen i NunaFonden Medlem af bestyrelsen i Københavns Almene Boligselskab (KAB) Medlem af bestyrelsen i H. P. Lorentzens Stiftelse Adm. direktør for Bikubenfonden
Mads Smith Hansen, født 6. januar 1969, Adm. direktør	-	-	Chief Operating Officer i Sampension Livsforsikring A/S Chief Operating Officer i Sampension Administrationsselskab A/S Adm. direktør i Pensionskassen Arkitekter & Designere Medlem af bestyrelsen i Sampension KP Danmark A/S Medlem af bestyrelsen i Sampension KP International A/S Medlem af bestyrelsen i Komplementarselskabet Alternative Investments ApS

Samfundsansvar

Oplysninger om samfundsansvar i dette afsnit følger § 132 i bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser (regnskabsbekendtgørelsen).

Ud over at bidrage til den enkeltes økonomiske sikkerhed som pensionist er PJD som en del af overenskomsterne med til at sikre en samfundsøkonomisk bæredygtig udvikling med en god balance mellem offentlige ydelser og ydelser forankret i arbejdsmarkedet. Arbejdsmarkedspensionerne indskrives sig som en væsentlig grundpille i den danske model og har siden 1980'erne været medvirkende til den fortsatte udvikling af et sikkert og ansvarligt arbejdsmarked.

PJD har et ansvar for at forvalte pensionsordninger så medlemmernes interesser varetages bedst muligt. Det gøres ved at holde fokus på det væsentlige, som gør pensionsordninger mere værd for medlemmerne. Blandt de væsentlige fokusområder er, at sikre gode afkast på et ansvarligt grundlag.

Ansvarlige investeringer

PJDs investeringer tilrettelægges, så de er samfundsmæssigt ansvarlige. Politikken for ansvarlige investeringer har tre fokusområder:

- Investeringernes miljø- og klimaaftryk
- Investeringernes sociale indvirkning
- God selskabsledelse

Arbejdet med samfundsansvar hviler på en ambition om at understøtte internationale normer og retningslinjer, herunder FN's Global Compacts 10 principper inden for menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og anti-korruption, OECD's retningslinjer om ansvarlig virksomhedsadfærd for multinationale virksomheder samt institutionelle investorer og Parisaftalens klimamål.

Udgangspunktet for den ansvarlige investeringspolitik er fælles for alle pensionsvirksomheder og virksomhedsordninger, der indgår i Sampension-fællesskabet. Bestyrelserne har nedsat et tværgående udvalg, der løbende drøfter de sociale, miljø- og selskabsmæssige overvejelser ved investeringsbeslutninger med henblik på at opnå enighed om de principper, der skal indgå i pensionsvirksomhedernes politik for ansvarlige investeringer.

PJDs samlede politik og retningslinjer for ansvarlige investeringer kan ses på PJDs hjemmeside (Politik for ansvarlige investeringer (pjdension.dk)).

Det aktive ejerskab i fortsat vækst

Aktivt ejerskab er en integreret del af arbejdet med ansvarlige investeringer og udvikler sig fortsat. I 2023 har der været særligt fokus på at øge stemmeaktiviteterne på selskabernes generalforsamlinger og på fortsat at udbygge dialogprogrammet.

Administrationsfællesskabets samlede dialogprogram er en væsentlig komponent i det aktive ejerskab.

Fællesskabet deltager samlet set i mere end 2.600 dialoger med selskaber om klima og miljø, sociale forhold, menneskerettigheder og god selskabsledelse.

3 fokusområder
for ansvarlige
investeringer



De fleste af dialogerne føres via de investornetværk, administrationsfællesskabet deltager i. Det giver en større rækkevidde, hvor PJD får mulighed for at deltage i et omfattende dialogprogram, og det er samtidig vurderingen, at den største effekt på realøkonomien opnås gennem samarbejde med den øvrige investorbase.

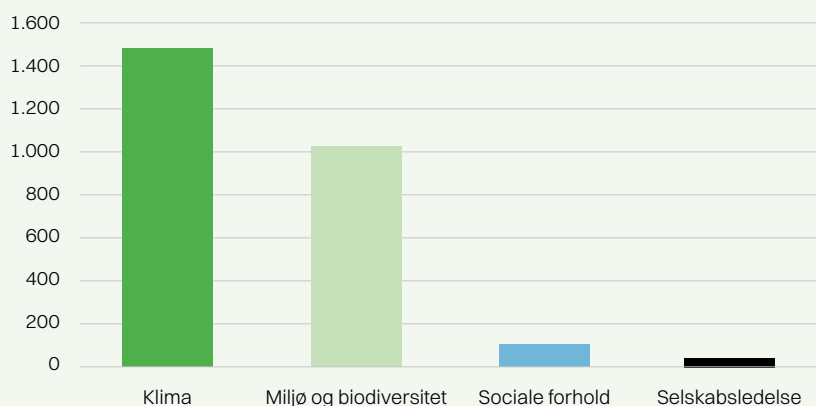
Administrationsfællesskabet har en udøvende rolle i flere af de investornetværk, der deltages i, dvs. er aktiv som lead eller co-lead eller tilsvarende i dialogen med et selskab.

I 2023 var administrationsfællesskabet aktivt medvirkende investor i 17 dialoger.

2627 dialoger som
Sampension-
fællesskabet
deltog i



2627 dialoger i 2023 - heraf 1465 om klima



Administrationsfællesskabet har i 2023 deltaget i flere netværk, der faciliterer dialoger på vegne af en kreds af internationale investorer, eller hvor administrationsfællesskabet udfører dialogen på vegne af netværket:

- Climate Action 100+ (CA100+) er et verdens største investorinitiativ. Netværket består af over 700 investorer med samlede aktiver på godt 450.000 mia. kr. CA100+ er stiftet i december 2017 og er aktuelt i dialog med 170 klimabelastende selskaber inden for sektorerne olie og gas, minedrift og metaller, forsyningssektoren, transport, forbrugerprodukter og industri. Gennem Climate Action 100+ initiativet er administrationsfællesskabet i dialog med selskaberne om deres negative påvirkning på klima, klimamål, forretningsplaner og lobby-aktiviteter inden for klimaregulering og rapportering. Administrationsfællesskabet er aktiv som "collaborating investor" på 1 dialog.
- CDP er en global klimaorganisation med det formål at påvirke selskaber og byer til at måle, rapportere og forstå deres miljømæssige påvirkning og dermed bidrage til at skabe en langsigtet bæredygtig økonomi. CDP har udover at drive et globalt 'environmental disclosure system' også forskellige programmer til at drive aktivt ejerskab. Administrationsfællesskabet har været "lead" på 3 dialoger, og deltog også som "lead investor" i 2022.
- IIGCC Net Zero Engagement Initiative (NZEI) er stiftet af The Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC) og består af 93 investorer, der fører dialog med i alt 107 selskaber. Initiativet fokuserer på storforbrugere af energi og har til formål at reducere efterspørgslen af fossile brændsler. Administrationsfællesskabet er "co-lead" på 5 dialoger.
- Nature Action 100 er et globalt investor-initiativ med fokus på biodiversitet, stiftet af IIGCC, Ceres, Finance for Biodiversity Foundation og Planet Tracker. Nature Action 100 består af mere end 200 investorer med aktiver for over 160.000 mia. kr. Initiativet fokuserer på tab af naturressurser og biodiversitet og er det første af sin slags. Administrationsfællesskabet er "co-lead" på 1 dialog.

- UN PRI Advance, der er et FN-støttet investornetværk, igangsatte i 2022 et nyt dialoginitiativ om menneskerettigheder med fokus på mineselskaber og selskaber, der arbejder med vedvarende energi. Initiativet indebærer, at investorerne og heriblandt administrationsfællesskabet går i dialog med ca. 40 selskaber fra hele verden inden for hhv. råvaresektoren og den såkaldte renewables-sektor med henblik på at sikre, at de i højere grad har fokus på respekt for menneskerettigheder i deres aktiviteter. 220 internationale investorer med samlet set mere end 200.000 mia. kr. under forvaltning har tilsluttet sig initiativet. Administrationsfællesskabet er "collaborating investor" på 1 dialog.
- Administrationsfællesskabet deltager i dialoger med mere end 100 selskaber vedrørende norm-brud, som fx overtrædelse af arbejdstagerrettigheder, menneskerettigheder i øvrigt eller god selskabsledelse. Der igangsættes 25 dialoger per kvartal. Dialogerne adskiller sig fra de tematiske dialoger ved, at de tager afsæt i identificerede eller sandsynlige brud på etablerede normer. Dialogerne drives af ISS.

Stemt på 16.500 dagsordenpunkter

Stemmeaktiviteten er øget betydeligt i 2023.

I perioden 1. januar til 31. december 2023 er der stemt på 1.190 generalforsamlinger og 16.562 individuelle dagsordenpunkter, svarende til 92 % af alle afstemninger.

Med henblik på at skabe fuld transparens omkring PJDs stemmeafgivelse er der i 2023 implementeret et system på hjemmesiden, så alle stemmeafgivelser er offentligt tilgængelige.

Stemmeafgivelse gennemføres elektronisk af administrationsfællesskabet selv, og der anvendes ikke rådgivende stedfortrædere. Stemmeafgivelsen baserer sig bl.a. på undersøgelser fra ISS, dialoger med selskaberne, oplysninger fra selskabernes årsrapporter og på open source-data som f.eks. Climate Action 100+ og Transition Pathway Initiative.

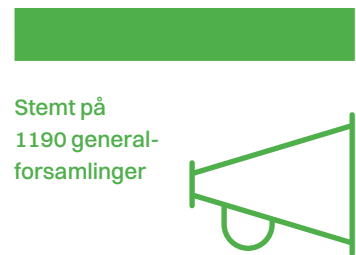
Ved stemmeafgivelsen i 2023 har der været særligt fokus på store CO₂-udledere. Dels er der fokuseret på selskabernes klimamålsætninger, transparens om klimarelaterede lobbyaktiviteter og selskabernes klimarapportering, og dels er der fokuseret på vurderingen af klimarelaterede aktionærforslag.

Der er stemt i overensstemmelse med anbefalingerne fra selskabernes ledelse i 89 % og imod i 11 % af alle dagsordenpunkterne.

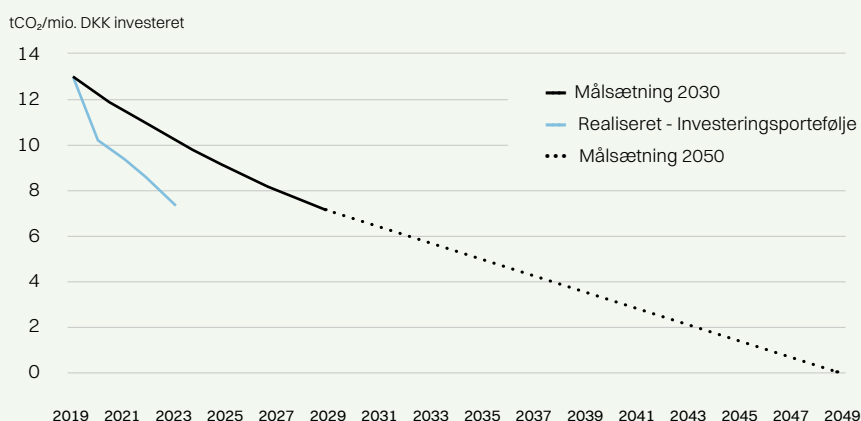
De tre områder, hvor der er stemt flest gange imod anbefalingerne fra ledelsen i selskaberne, er valg af bestyrelsesmedlemmer, klima og miljø, aflønning og sociale forhold.

Klimaneutralitet i 2050

PJD har som mål, at den samlede investeringsporteføljes CO₂-aftryk skal være reduceret med 45 % i 2030 i forhold til 2020 og til netto nul i 2050. Målet gælder for de samlede aktiver i porteføljen. Hermed reduceres CO₂-aftrykket relativt mest inden for de første 10 år og med de resterende 55 % over de efterfølgende 20 år. For at understøtte det, er der fastsat mål for den gennemsnitlige årlige reduktion for den fulde periode frem til 2050.



Klimaaftryk - mål og resultater



Note: Målsætning og realiseret sti er eksklusive dræn fra skovinvesteringer.

Fortsat fald i investeringernes klimaaftryk

Klimaaftrykket faldt også i 2023. Det har været muligt at indhente og modellere udledninger på basis af data for en stor del af hele porteføljen. PJD kan dermed beregne klimaaftrykket for 88 % af de samlede netto-investeringsaktiver. Det er afgørende for at kunne opfylde pensionsvirksomhedens klimamål og sikre den nødvendige transparens for kunder og interessenter i det omgivende samfund.

Det samlede beregnede klimaaftryk for 2023 inkluderer også PJDs skovinvesteringer, der netto optager CO₂. Beregningerne af netto CO₂-optaget baserer sig på data indsamlet og beregnet af en ekstern data-leverandør. PJDs skovinvesteringer giver et samlet CO₂-optag på 6.233 ton i 2023.

Beregning af klimaaftrykket på tværs af aktivklasser viser en samlet netto-udledning for 2023 på 78.492 tons CO₂e og et carbon footprint per mio. kr. investeret på 6,7.

Samlet set er carbon footprint for den udledende del af porteføljen – dvs. beregnet uden fradrag af CO₂-optaget fra PJDs skovinvesteringer – faldet med 43,3 % over de sidste fire år svarende til en gennemsnitlig reduktion for årene 2020-2023 på 13,2 % per år¹.

Carbon
footprint 6,7



Klimaaftryk

	Udledning	Carbon Footprint
Footprint ekskl. skov	84.725	7,3
Footprint inkl. skov	78.492	6,7

Et mere detaljeret overblik over udviklingen i PJDs klimaaftryk findes nedenfor under punktet "Klimarapportering for investeringerne" og en samlet metodebeskrivelse for opgørelse af klimaaftrykket findes på side 31.

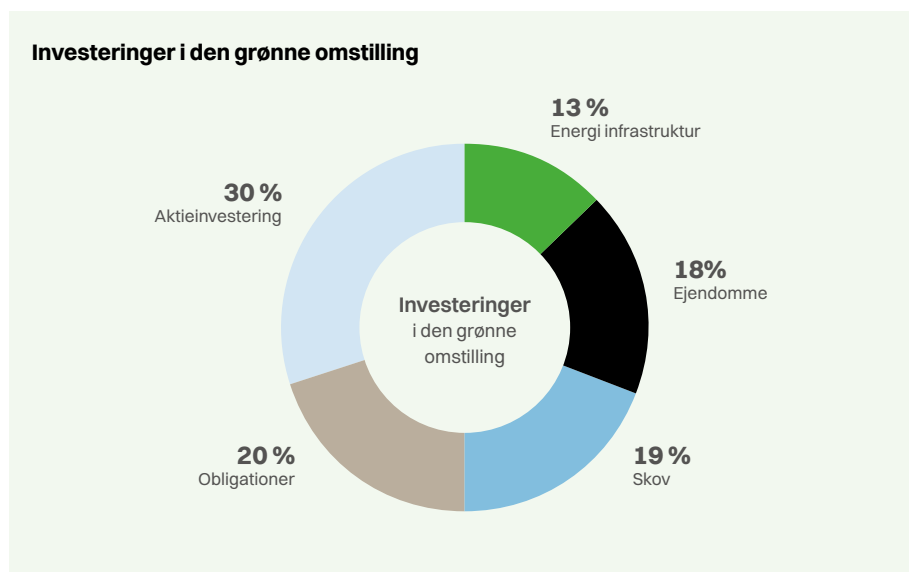
¹ CO₂-udledningen fra statsobligationer og obligationer udstedt af supranationale myndigheder, indgår ikke i det samlede klimaaftryk, da beregningerne for denne aktivklasse ikke kan opgøres efter samme principper som traditionel økonomisk aktivitet, og derfor må beregnes særskilt. Det beregnede klimaaftryk for denne aktivklasse kan ses i tabellen vedr. klimarapportering for investeringerne.

Miljømæssigt bæredygtige investeringer

Ved udgangen af 2023 har PJD en samlet beholdning af miljømæssigt bæredygtige investeringer på 1,8 mia. kr., svarende til en andel på 11,2 % af de samlede nettoinvesteringsaktiver.

Opgørelsen er lavet inkl. tilsagn og er baseret på definitionen af miljømæssigt bæredygtige investeringer, som er defineret i EU's Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) og tilhørende tekniske standarder. Det omfatter både investeringer omfattet af EU's taksonomi-forordning og investeringer, som på baggrund af reguleringen i SFDR kan anses for miljømæssigt bæredygtige. Yderligere information om opgørelsen kan findes i den lovpligtige "Periodisk rapportering om fremme af miljømæssige og/eller sociale karakteristika", der er offentligt tilgængelig på pjdension.dk/esg.

Bæredygtige
investeringer
for 1,8 mia. kr.



Stadig fokus på kul

I PJDs klimastrategi er der, udover sektorspecifikke stier til netto nuludledning af klimagas-ser i 2050, fastsat følgende mål og grænseværdier for, hvor stor en del af virksomhedernes omsætning, der må være knyttet til kul:

- Kuludvinding (termisk kul): Mindre end 5 %
- Kuludvinding (metallurgisk kul): Mindre end 25 %
- Kuludvinding (services): Mindre end 25 %
- Forsyningsselskaber: Mindre end 25 %

For selskaber med primære aktiviteter i OECD-området reduceres grænseværdierne fra 1. januar 2025 med 5 % point årligt, indtil omsætningsandelene for alle kategorier er mindre end 5 %.

For selskaber med primære aktiviteter udenfor OECD-området reduceres grænseværdierne fra 1. januar 2030 med 2,5 % point årligt, indtil omsætningsandelene for alle kategorier er mindre end 5 %.

Screening og eksklusioner

Investeringerne i børsnoterede selskaber overvåges løbende af et uafhængigt screenings-selskab. Screeningen tager afsæt i FN's Global Compact og OECD's retningslinjer for multinationale selskaber. Hvis det konstateres, at et selskabs adfærd i væsentlig grad er i strid med politik og retningslinjer for ansvarlige investeringer, vurderes det, om selskabet skal sættes på en overvågningsliste, mens der foretages yderligere undersøgelser, eller der indledes en dialog med selskabet. Selskaber med uacceptabel adfærd tilføjes eksklusionslisten.

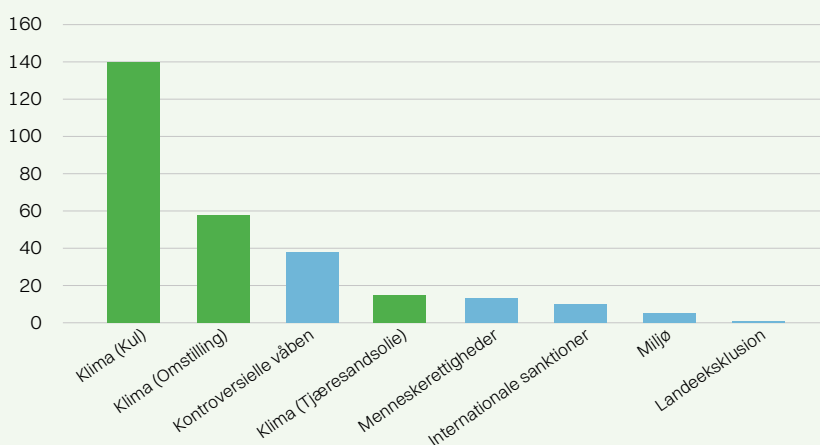
Herudover bliver der screenet for kul- og tjæresandsaktiviteter samt selskabernes klima-adfærd og omstillingsparathed. Aktieporteføljens selskaber indenfor de tungest udledende sektorer screenes således løbende for deres evne og villighed til at indgå i en transition til en lavemissionsøkonomi, og det indgår som et kriterie for eksklusion.

I 2023 steg antallet af selskaber ekskluderet på baggrund af kriteriet for uacceptabel klima-adfærd fra 204 til 214. Forøgelsen på 10 dækker over eksklusion af 26 selskaber og re-inklusion af 16 selskaber, fx fordi selskaberne siden eksklusionstidspunktet har gennemført betydelige reduktioner af CO₂-udledningen eller fastsat ambitiøse strategier for forbedring af deres klimaaftryk.

Ekskluderede selskaber

282

282 eksklusioner - heraf 214 pga. klima



De resterende 68 eksklusioner relaterer sig til andre miljømæssige forhold end klima (E), menneskerettigheder og sociale forhold (S) eller forhold omkring god selskabsledelse og governance (G). Enkelte selskaber er ekskluderet som følge af internationale sanktioner eller PJDs landeeksklusioner. I tilfælde hvor PJD har valgt at ekskludere en stat, investerer PJD ikke i statsobligationer udstedt af den pågældende stat og investerer heller ikke i selskaber kontrolleret af staten.

På området for menneskerettigheder inkl. arbejdstagerrettigheder er det samlede resultat af kvartalsvise screeninger og kritiske dialoger gennemført i 2023, at antallet af ekskluderede selskaber er 13, og således uændret ift. 2022.

Unoterede aktier er underlagt de samme retningslinjer som børsnoterede aktier, hvor den ansvarlige politik inddrages via due diligence-processen og søges implementeret med de nødvendige aftaler med forvaltere. I porteføljen af egen forvaltede ejendomme udlejes ikke til selskaber, der på aftaletidspunktet er på eksklusionslisten. Ligeledes investeres der ikke i internt forvaltede porteføljer i obligationer og gældsandele i selskaber på eksklusionslisten. Eksklusionslisten offentliggøres løbende på hjemmesiden.

Måling af klimarisici og andre bæredygtighedsrelaterede oplysninger

Som langsigtet investor forholder PJD sig løbende til finansielle risici knyttet til klimaforandringer og offentliggør årligt 'Klimarapport – risici og muligheder', der beskriver hvordan, der arbejdes med klimarelaterede, finansielle risici og kvantificeringen af disse.

Derudover offentliggøres lovpligtig information og rapporter om pensionsproduktets bæredygtighedsrisici, negative bæredygtighedsvirkninger og om fremme af miljømæssig og/eller sociale karakteristika.

Rapporterne offentliggøres på hjemmesiden under Bæredygtighedsrelaterede oplysninger Bæredygtighedsrelaterede oplysninger (pjdension.dk).

Fokusområder 2024

Arbejdet med ansvarlige investeringer udvikler sig fortsat betydeligt.

PJD vil fortsætte arbejdet med at udvikle de tiltag og redskaber, der kan sikre størst mulig ansvarlighed i de samlede investeringer – uanset om det gælder det miljø- og klimamæssige aftryk, den sociale indvirkning eller god selskabsledelse.

I 2024 vil der bl.a. være ekstra fokus på:

- Videreudvikling af Sampension-fællesskabets klimastrategi "Stier til Net Zero 2050", der understøtter målsætningen om at reducere porteføljens klimaaftryk til netto nul senest i 2050
- Videreudvikling af Sampension-fællesskabets aktive ejerskab, herunder stemmeaktiviteter og samarbejde med andre investorer via investornetværk og dialogprogrammer
- Etablering af handlingsplan for arbejdet med biodiversitet i investeringerne
- Strategi for integrering af bæredygtighedshensyn af direkte ejendomsinvesteringer
- Forberedelse af CSRD-rapportering med virkning fra regnskabsåret 2025.

Klimarapportering for investeringerne

Investeringernes CO₂-aftryk

Samlet CO ₂ -udledning ¹	Enhed	2023	2022	2021	2020	Andel opgjort 2023
Absolut udledning						
- inklusive skovinvesteringer	Ton CO ₂ e	78.492	65.082			88%
- eksklusive skovinvesteringer	Ton CO ₂ e	84.725	92.590			88%
2030 målsætning - 45 % reduktion ²	Ton CO ₂ e	75.582				
Finansieret udledning (carbon footprint)						
- inklusive skovinvesteringer	Ton CO ₂ e/mio. DKK	6,7	5,8			88%
- eksklusive skovinvesteringer	Ton CO ₂ e/mio. DKK	7,3	8,3			88%
2030 målsætning - 45 % reduktion ²	Ton CO ₂ e/mio. DKK	7,1				
Fordelt CO₂-udledning - absolut¹						
Børsnoterede aktier	Ton CO ₂ e	36.868	36.497	42.947	48.180	100%
Kreditporteføljen	Ton CO ₂ e	15.809	21.085			99%
Private Equity-porteføljen	Ton CO ₂ e	8.973	11.240			68%
Infrastrukturporteføljen	Ton CO ₂ e	19.976	20.483			97%
Porteføljen af danske reakreditobligationer	Ton CO ₂ e	2.267	2.556			100%
Ejendomsporteføljen	Ton CO ₂ e	832	729			84%
Portefølje af skovinvesteringer	Ton CO ₂ e	-6.233	-27.508			72%
Fordelt finansieret CO₂-udledning (carbon footprint)¹						
Børsnoterede aktier	Ton CO ₂ e/mio. DKK	7,3	8,0	7,7	10,6	100%
Kreditporteføljen	Ton CO ₂ e/mio. DKK	7,1	9,3			99%
Private Equity-porteføljen	Ton CO ₂ e/mio. DKK	8,1	9,8			68%
Infrastrukturporteføljen	Ton CO ₂ e/mio. DKK	34,0	36,1			97%
Porteføljen af danske reakreditobligationer	Ton CO ₂ e/mio. DKK	1,3	1,5			100%
Ejendomsporteføljen	Ton CO ₂ e/mio. DKK	1,0	0,9			84%
CO₂-fortrængning fra direkte ejede vedvarende energiinfrastruktur						
Absolut CO ₂ -fortrængning	Ton CO ₂ e	1.114	1.249			
CO₂-udledning fra statsobligationer og supranationals¹						
Carbon intensitet (Sovereign emissions - production intensity)	Ton CO ₂ e/mio. EUR BNP	276,4	294,5			92%
Aktivt ejerskab, antal klimadialoger¹						
Dialoger om klima i alt	Stk	1.465	1.237			
- heraf egne dialoger	Stk	5	7			
- heraf dialoger via investornetværk som aktivt medvirkende investor	Stk	9	6			
- heraf dialoger via investor- netværk i øvrigt	Stk	1.421	1.214			
- heraf dialoger via ESG-ratingbureau	Stk	30	10			

¹ For andre aktivklasser end børsnoterede aktier er udledningen opgjort første gang for 2022, og oplyses derfor alene for 2022 og 2023.

² De beregnede måltal for 2030 tager udgangspunkt i porteføljen eksklusive skovinvesteringer og medregner dermed ikke netto-effekten af CO₂-ophobning fra disse.

¹ På grund af ændring i opgørelsesmetode har det ikke været muligt at beregne sammenligningstal for 2020-2021.

ESG-nøgletal for pensionskassen

Pensionskassen har valgt at støtte pensionsbranchens ønske om en fælles standard og offentliggøre en oversigt over ESG-nøgletal efter den branchehenstilling, der er offentliggjort af F&P som en udløber af regeringens klimapartnerskab for den finansielle sektor (seneste version F&P Klimarapportering december 2023).

ESG-nøgletal					
	Enhed	2023	2022	2021	2020
S - Sociale data					
Betalte skatter	Mio. kr.	369	396	245	203
G - Ledelsesdata					
Bestyrelsens kønsdiversitet ¹	Pct.	29	43	33	33
Tilstedeværelse på bestyrelsesmøder	Pct.	95	97	100	97
¹ Opgørelsesmetoden er ændret i henhold til Erhvervsstyrelsens vejledning, så tallene for 2023 og 2022 er ikke sammenlignelige med tallene for 2022.					

Nøgletal for sociale data og ledelsesdata medtager kun nøgletal, der knytter sig direkte til pensionskassen, mens nøgletal for administrations-fællesskabet kan ses i Sampension Livs Redegørelse om samfundsansvar: sampension.dk/aarsrapport.

ESG-nøgletallene viser bl.a. følgende:

- Betalte skatter² faldt med 7 % i 2023. I betalte skatter indgår pensionsafkastskat, som afhænger af det foregående års realiserede investeringsafkast, som i 2022 var negativt.

Redegørelse for det underrepræsenterede køn

Redegørelsen om det underrepræsenterede køn er udarbejdet efter regnskabsbekendtgørelsens § 132a.

Kønssammensætning i ledelsen

Bestyrelsen har med sin nuværende sammensætning blandt de generalforsamlingsvalgte medlemmer en ligelig fordeling mellem kønnene på 29 %/71 % svarende til henholdsvis 2 kvinder og 5 mænd. Fordelingen er i overensstemmelse med Erhvervsstyrelsens vejledning om, hvad der betragtes som en ligelig kønsfordeling i forhold til antallet af bestyrelsesmedlemmer. I henhold til Erhvervsstyrelsens vejledning skal opgørelsen af måltallet alene inkludere de generalforsamlingsvalgte medlemmer af bestyrelsen. I PJD er der to medlemmer af bestyrelsen, der er udpeget af henholdsvis DM Bio og Den Danske Dyrlægeforening. Såfremt man medregner disse i opgørelsen vil fordelingen være 44 %/ 56 % svarende til henholdsvis 4 kvinder og 5 mænd.

Pensionskassen har 2 eller færre ledende medarbejdere på pensionskassens øvrige ledelsesniveauer og der er dermed ikke krav om opstilling af måltal for pensionskassens øvrige ledelsesniveauer.

Der er færre end 50 ansatte i pensionskassen, hvorfor der ikke forlægger en politik for kønsdiversitet i øvrige ledelseslag.

² Betalte skatter opgøres som den i året betalte selskabsskat, pensionsafkastskat, moms, lønsumsafgift, arbejdsmarkedsbidrag og kildeskat.

Metodebeskrivelse samfundsansvar

Generelt

Redegørelse om samfundsansvar for PJD koncernen er udarbejdet efter § 132 i Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser (regnskabsbekendtgørelsen). Redegørelsen om det underrepræsenterede køn er udarbejdet efter regnskabsbekendtgørelsens § 132a.

ESG-nøgletal

ESG-nøgletallene er udarbejdet efter pensionsbranchens fælles standard, som følger vejledningen fra FSR – danske revisorer, Nasdaq og Finansforeningen fra juni 2019. Seneste version af pensionsbranchens fælles standard (branchehenstilling) er fra december 2023. Nøgletallet for fastholdelse af kunder er udeladt, da det ikke er retvisende for kundetilfredsheden i en tværgående pensionskasse.

Metodebeskrivelse for beregning af klimanøgletal for investeringsporteføljen

Ved fastlæggelsen af investeringsporteføljens estimerede emission anvendes princippet anbefalet i EU's Disclosure Forordning, samt den branchehenstilling, der er offentliggjort af F&P som en udløber af regeringens klimapartnerskab for den finansielle sektor (seneste version F&P Klimarapportering december 2023), om fordeling af et selskabs emissioner ud fra en fordelingsnøgle baseret på ejerskab af det givne selskabs udstedte aktiekapital og gældsudstedelse samt kontantbeholdning (EVIC³). Der rapporteres således ud fra et allokeringsskema om finansiering af de økonomiske aktiviteter for de givne selskaber, der er investeret i.

Grundlaget for opgørelsen af emissionerne er FN's rammekonvention om klimaændringer vedtaget i 1997 – den såkaldte Greenhouse Gas Protocol (GHG/Kyoto-protokollen), hvor klimagasser omfatter: Kuldioxid (CO₂), metan (CH₄), lattergas (N₂O), hydroflourcarboner (HFC'er), perfluorocarboner (PFC'er), svovlhexafluorid (SF₆), og nitrogen trifluorid (NF₃). Da gasserne har forskellig styrke i forhold til deres drivhuseffekt og har forskellige halveringstider, målt som drivhuspotentiale Global Warming Potential (GWP), normaliseres hver gas til CO₂-ækvivalenter (CO₂e) ved at multiplicere hver gas med dens individuelle GWP-faktor.

Selskabers emissioner kategoriseres ud fra følgende:

Scope 1

Direkte emissioner fra kilder, der ejes eller kontrolleres af selskabet – dvs. emission som følge af selskabets egen drift.

Scope 2

Indirekte emissioner stammende fra den indkøbte energi, der anvendes i driften af selskabet. Dvs. eksempelvis emission fra produktionen af den strøm, der anvendes i selskabet.

Scope 3

Al anden indirekte emission - upstream og downstream. Dvs. emission stammende fra produktionen af input til virksomhedens drift (udover energi) samt emission stammende fra anvendelsen af virksomhedens produkter og ydelser.

I fastlæggelsen af PJDs emission som følge af investeringer betragtes alene scope 1 og 2 emission.

³ Enterprise Value Including Cash

Investeringsporteføljens CO₂e-udledning

I opgørelsen af investeringsporteføljens emission anvendes to metrikker:

Absolut carbon emission: Den samlede sum af absolut emission stammende fra de selskaber, der er investeret i – beregnet ud fra de respektive finansierede andele af selskabernes CO₂-udledning:

$$\text{Absolut CO}_2\text{e udledning} = \sum_{i=1}^n \left(\frac{\text{Værdi af investering}_i}{\text{Samlet værdi af selskab}_i \text{ (EVIC)}} * \text{Selskabets CO}_2 \text{ udledning}_i \right)$$

i) angiver selskab nr. i porteføljen af selskaber, hvor $i \in [1;n]$

n) angiver antal selskaber i porteføljen

- Metrikken afhænger af den finansierede andel. Er ikke normaliseret og dermed afhængig af porteføljens størrelse. Afhænger ikke af valuta.

Carbon footprint: Absolut udledning pr. investeret mio. (i en given valuta):

$$\text{Carbon fodaftryk} = \frac{\text{Absolut CO}_2\text{e udledning}}{\text{Investeringsporteføljens markedsværdi (DKK mio.)}}$$

- Metrikken afhænger af den finansierede andel. Sammenligning på tværs af porteføljer og over tid er mulig pga. normalisering med porteføljeværdi. Metrikken er desuden følsom overfor ændringer i de underliggende selskabers markedsværdier, som er uafhængig af selskabernes udledning, og afhænger af valuta.

MSCI gennemsnitsmodel: En kvantitativ model for estimering carbon footprint

Hvor der ikke er adgang til rapporteret data for en investerings CO₂e-udledning anvendes en kvantitativ model til at estimere investeringens klimaaftryk, herefter benævnt MSCI gennemsnitsmodellen. MSCI gennemsnitsmodellen tager afsæt i kategorisering af investeringer med udgangspunkt i to primære datapunkter:

- Industrigruppe: Angiver type af økonomisk aktivitet. Her anvendes GICS klassificeringer, hvor der i alt er 24 forskellige industrigrupper.
- Marked: Angiver hvilken region investeringen primært opererer i. Der anvendes to markeder, 'developed' og 'emerging'.

For hver kombination af Industrigruppe og Marked beregnes et estimat for carbon footprint (scope 1 og scope 2 emission pr. million investeret). Estimatet laves med udgangspunkt i virksomhederne i MSCI-indeksene, MSCI World Index og MSCI Emerging Markets Index. Virksomhederne i MSCI-indeksene bliver inddelt i markeder og industrigrupper, dvs. 48 grupper i alt. Derefter beregnes gennemsnitsværdierne af virksomhedernes carbon footprint for de enkelte grupper. Beregningen af carbon footprint for de enkelte grupper anvendes herefter som estimat for carbon footprint for investeringer i tilsvarende industrigrupper, hvor der ikke er adgang til rapporterede emissionsdata. Fordi estimatet af carbon footprint sker med udgangspunkt i enterprise value – og dermed den samlede finansiering af den givne forretningsmodel, skelnes der i denne model ikke mellem ejerskab og gæld. De anvendte emissionsdata for virksomhederne i de anvendte MSCI-indeks leveres af en ekstern dataleverandør, ISS ESG (senest tilgængelige emissionsdata, frigivet januar 2024).

Investeringer – aktivtyper inddraget

I nærværende afsnit beskrives de tilgange, der er anvendt for de forskellige aktivklasser i forbindelse med CO₂e-regnskabsopgørelsen til fastlæggelse af den af investeringerne afledte CO₂e-udledning eller CO₂e-sekvestrering/fortrængning.

Børsnoterede aktier

- Gennem ejerskabet af de enkelte selskabers aktiekapital og gældsudstedelser har pensionsvirksomheden finansieret en andel af de respektive selskabers emissioner. I fordelingen af en virksomheds emission anvendes en EVIC-tilgang, der tager udgangspunkt i selskabets samlede finansiering.
- De anvendte data stammer fra ISS ESG, der leverer validerede data for de virksomheder, der selv offentliggør, samt leverer estimerede emissionsdata for de virksomheder, der ikke offentliggør via eksempelvis CDP eller bæredygtighedsrapportering.
- ISS ESG's validering og estimering af emissionsdata bygger på en avanceret model med 800 sektorer og undersektorer, og sektorspecifikke regressionsmodeller, og hvor konglomerater opsplittes i forretningsområder og holdingselskaber på ejerskab af datterselskaber.

Kredit

- Gennem ejerskabet af de enkelte selskabers aktiekapital og gældsudstedelser har PJD finansieret en andel af de respektive selskabers emissioner. I fordelingen af en virksomheds emission anvendes en EVIC-tilgang, der tager udgangspunkt i selskabets samlede finansiering.
- De anvendte data er delvist leveret af ISS ESG. For de virksomheder, hvor ISS ESG ikke leverer data, anvendes modelleret data, jf. MSCI gennemsnitsmodellen beskrevet ovenfor. Målt på markedsværdi er 11 % af de opgjorte investeringer beregnet med data fra ISS og 89 % er modelleret.

Private Equity fonde

- Gennem ejerskabet af de enkelte selskabers aktiekapital og gældsudstedelser har pensionsvirksomheden finansieret en andel af de respektive selskabers emissioner. I fordelingen af en virksomheds emission anvendes en EVIC-tilgang, der tager udgangspunkt i selskabets samlede finansiering.
- Dataleverandøren Burgiss leverer GIGS-industrigruppe klassificering og landekode for de enkelte porteføljevirkomheder i fondene.
- De anvendte emissionsdata består delvist af rapporteret data modtaget fra forvalterne af investerede fonde, og delvist af modelleret data baseret på MSCI gennemsnitsmodellen beskrevet ovenfor. Hvor der foreligger rapporteret data (mindre end 3 år gammelt) anvendes det for det enkelte porteføljeselskab og ellers bruges MSCI gennemsnitsmodellen.
- Modtaget rapporteret data indeholder emissionstal for 2021 og 2022. Målt på markedsværdi er 15 % af de opgjorte investeringer beregnet med rapporteret data og 85 % er modelleret.

Infrastruktur

- Fonde
 - Gennem ejerskabet af de enkelte selskabers aktiekapital og gældsudstedelser har pensionsvirksomheden finansieret en andel af de respektive selskabers emissioner. I fordelingen af en virksomheds emission anvendes en EVIC-tilgang, der tager udgangspunkt i selskabets samlede finansiering.
 - Dataleverandøren Burgiss leverer GIGS-industrigruppe klassificering og landekode for de enkelte porteføljevirkomheder i fondene.
 - De anvendte emissionsdata består delvist af rapporteret data modtaget fra forvalterne af investerede fonde, og delvist af modelleret data baseret på MSCI gennemsnitsmodellen, beskrevet ovenfor. Hvor der foreligger rapporteret data (mindre end 3 år gammelt) anvendes det for det enkelte porteføljeselskab og ellers bruges MSCI gennemsnitsmodellen.
 - Modtaget rapporteret data indeholder emissionstal for 2021 og 2022. Målt på markedsværdi er 27 % af de opgjorte investeringer beregnet med rapporteret data og 73 % er modelleret.

- Direkte ejet infrastruktur - vindmølle- og solcelleparker
 - Emissioner
 - Driften af direkte ejede vindmølle- og solcelleparker medfører CO₂e-emission kategoriseret som scope 1 og scope 2-emissioner, som det er tilfældet med øvrige investerede økonomiske aktiviteter.
 - Data for 2023 er tilgængelige for knapt 100 % af investeringerne. For en andel af vindmølleparkerne foreligger der ikke forbrugsdata for december måned, hvorfor disse er estimerede på baggrund af tidligere års data.
 - Emissionen opgøres på baggrund af den af Energinet offentliggjorte foreløbige miljødeklaration for det pågældende år (årsgennemsnit) opdelt på DK1 og DK2 (www.energinet.dk/dta-om-energi/deklarationer-og-csr). Tidligere observationer er opgjort ud fra den seneste endelige miljødeklaration tilgængelig på rapporteringstidspunktet.

CO₂-fortrængning

- Gennem ejerskabet af vindmøller og solcelleparker sker en såkaldt CO₂-fortrængning. Det skyldes, at elproduktionen fra disse vedvarende energikilder fortrænger elproduktion, der sker på grundlag af fossile brændsler, hvorved der følger en lavere emission af CO₂.
 - Opgørelsen er regionalt baseret, hvor energimixet - og dermed emissionsprofilen - i den regionale elproduktion anvendes.
 - CO₂-fortrængningen for danske vindmøller og solcelleparker opgøres på baggrund af den af Energinet offentliggjorte foreløbige miljødeklaration for det pågældende år (årsgennemsnit) opdelt på DK1 og DK2 (www.energinet.dk/dta-om-energi/deklarationer-og-csr). Tidligere observationer er opgjort ud fra den endelige miljødeklaration, der offentliggøres med en betydelig tidsmæssig forsinkelse.
 - Da elproduktionen for dele af porteføljen ikke forelå for december måned 2023 på opgørelsestidspunktet er der anvendt estimerer for denne måned.
 - Data er tilgængelige for 100 % af de direkte ejede vindmøller.
- Direkte Infrastruktur - danske ejendomme
 - Her er anvendt MSCI gennemsnitsmodel til at beregne carbon footprint, hvor ejendommene vil indgå i modellen med klassificeringen 'Real Estate'.

Danske realkreditobligationer

- Gennem ejerskabet af obligationer udstedt af danske realkreditinstitutter med pant i fast ejendom - private såvel som erhvervsejendomme - har PJD finansieret de til den faste ejendom knyttede emissioner stammende fra driften af disse.
- Det bemærkes, at der aktuelt udestår en endelig principiel afklaring omkring investors allokering af den fra investering i danske realkreditobligationer afledte emission i emissionsklasserne scope 1, 2 og 3. PJD har valgt at anvende en allokeringsmodel, der svarer til den for 2022 anvendte, så længe en endelig afklaring ikke er på plads.
- Fire danske realkreditinstitutter offentliggør emissionen stammende fra de ejendomme, der er finansieret igennem de respektive institutter. Der er på tværs af disse forskelle i hvilke ejendomstyper, der er medregnet.
- Emissionsestimationen foretages af realkreditinstitutterne på baggrund af FinansDanmark og Forsikring & Pensions fælles model "CO₂-model for den finansielle sektor", der tager afsæt i den generelle PCAF-model.
- Der er ikke adgang til specifikke data for de enkelte ejendommers varme-, el- og vandforbrug, hvorfor der tages udgangspunkt i ejendommenes miljømærkning. Ud fra disse estimeres drift/brugs-emissionen på baggrund af byggeår, bygningstype, primær opvarmningskilde, geografisk lokation og bygningsareal. Der anvendes i denne forbindelse data fra Energistyrelsen og BBR-registret.
- Emissionen fra de enkelte ejendomme vægtes med 'Loan-To-Value' (LTV) for de respektive ejendomme, hvorved andelen af den samlede ejendoms forbrugsemission allokeres til ejeren af de pågældende bagvedliggende realkreditobligationer, der er brugt til at finansiere købet af de pågældende ejendomme.
- Der henvises til de danske realkreditinstitutter for en nærmere beskrivelse af deres estimationsmetoder.

- De LTV-vægtede emissioner vil variere over tid som følge af flere ting – herunder udviklingen i ejendomspriser, renteutvikling og finansieringsform (med/uden afdrag).
- Fastlæggelsen af emissionerne stammende fra investeringer i danske realkreditobligationer er foretaget ud fra de nominelle værdier på de pågældende obligationer og de samlede nominelle udstedelser på kapitalcenterniveau.
- Data er tilgængelige for omkring 99 % af investeringerne i danske realkreditobligationer.

Ejendomme

- Egen-forvaltede danske ejendomme
 - Opgørelsen af scope 1 og scope 2 CO₂e-udledningen er baseret på en bottom-up tilgang, hvor den aktuelle udledning opgøres på baggrund af det faktuelle forbrug. CO₂e-udledningen er opgjort som kg CO₂e pr. m² pr. år beregnet ud fra ejendommens bygningsareal. Opgørelsen er foretaget i overensstemmelse med de overordnede retningslinjer i GHG-protokollen.
 - Data er alene tilgængelige for egen-forvaltede danske ejendomme og leveres fra PJDs ejendomsadministratorer.
 - Der tages udgangspunkt i geografisk baseret CO₂-opgørelse. Emission inkluderes hvor den opstår og opgøres opdelt på henholdsvis el, vand og varme. CO₂-udledningen fra fjernvarmeforbruget beregnes ud fra brændsler anvendt i det lokale fjernvarmenet.
 - CO₂-udledningen er opgjort på baggrund af kendte bagvedliggende emissions-faktorer for 2022. Faktorerne fra 2022 er fremskrevet til 2023 i overensstemmelse med den forventede udvikling i Energistyrelsens klimastatus og fremskrivning 2023. Vandregnskabet tilknyttes CO₂-udledningen fra de respektive vandforsyningsselskabers drift.
 - Der eksisterer alene emissionsdata for ejendomme i drift, hvorfor det alene er disse, der indgår i fastlæggelsen. Ejendomme under opførelse indgår således ikke i opgørelsen, hvilket påvirker dækningsgraden, som er 91 %.
- Udenlandske ejendomme (fonde)
 - MSCI gennemsnitsmodellen er anvendt til at estimere udledningen for investeringerne.
 - Dataleverandøren Burgiss leverer GIGS-industrigruppe klassificering og landekode for de enkelte aktiver i fondene.

Statsobligationer og supranationals

- Gennem ejerskabet af statsobligationer og obligationsudstedelser fra supranationale organisationer kan pensionsvirksomheden som investor siges indirekte at være med til at finansiere den produktion og deraf afledte CO₂-emission, der foregår i de respektive lande.
- Den beregnede metrik adskiller sig fra beregningen af klimaaftryk for selskaber, ved at være et produktionsintensitetstal beregnet med udgangspunkt i udledning fra indenlandsk produktion relativt til den pågældende stats bruttonationalprodukt.
- Opgørelsen følger den opgørelsestilgang som er anlagt af 'UN Framework Convention on Climate Change' (UNFCCC).
- De underliggende data fra UNFCCC leveres af ISS og opdateres løbende.
- Den anvendte metrik er beregnet ud fra den tilgang EU anlægger i SFDR Principal Adverse Indicators nr. 15.
- Data er tilgængelige for ca. 95 % af de pågældende obligationsinvesteringer.

Investeringer i skov (direkte ejet)

- Emissioner
 - Driften af skove medfører CO₂-emissioner.
 - Disse fastlægges af tilknyttede skov-managers i samarbejde med PJDs samarbejdspartnere på området.
 - Der anvendes data for 2022, da data for 2023 ikke forelå på opgørelsestidspunktet.
 - Der er i data for 2022 opgjort emissioner på knap 87 % af investeringerne.
 - Det er ikke muligt at estimere emissionen fra den resterende del af porteføljen.
- CO₂-sekvestrering
 - Gennem investeringer i skov-aktiver sker en CO₂-sekvestrering (dræn) som følge af skovens vækst.
 - PJD har valgt at opgøre den CO₂-mæssige konsekvens af skovdriften – netto emission/ sekvestrering – ud fra følgende metrikker:
 - Emission fra driften.
 - Sekvestrering efter fældning – fra årets tilvækst i træmasse trækkes skovmassen, der er fældet.
 - Dræn fra langsigtet ophobning i træprodukter – salg og anvendelse af fældet skov i form af såkaldt HWP (Harvested Wood Products – træprodukter til brug for eksempelvis byggematerialer), hvor CO₂-lagringen regnes for at være langvarig (mindst 100 år), hvorfor det betragtes som en langsigtet lagring af CO₂ i henhold til GHG-protokollen. Denne kategori betragtes for nuværende som 'scope 3' fra skovinvesteringer, hvorfor de ikke indgår i nærværende rapportering.
 - Opgørelsen sker med input fra Sampension Administrationsselskabssamarbejdspartner på området med input fra tilknyttede skovforvaltere (TIMO's).
 - Hovedparten af emissions- og sekvestreringsdata er rapporterede data fra TIMO's. Der kan på nuværende tidspunkt være forskelle i de opgørelsesprincipper, der ligger bag de rapporterede data fra forskellige TIMO's. Det er Sampension Administrationsselskabs vurdering, at kvaliteten af de rapporterede data trods dette er betydeligt bedre end det, der kan opnås ud fra generel estimation af data.
 - Udviklingen og fastlæggelsen af internationale standarder for opgørelse af den biogene CO₂-sekvestrering ved skovdrift pågår i regi af GHG Protocol-organisationen i form af 'Land Sector and Removals Guidance'.
 - Sampension Administrationsselskab henholder sig i opgørelsen af GHG-metrikker til det udkast, der aktuelt er i høring blandt interessenter. I henhold til principperne under 'Net land management emissions and removals' opgøres og offentliggøres CO₂-sekvestrering ud fra en regnskabsmæssig tilgang.
 - Der anvendes data for 2022, da data for 2023 ikke forelå på opgørelsestidspunktet. Det er forventningen, at der vil være forskelle mellem den aktuelle opgørelsesmetode og de kommende opgørelsesprincipper.
 - Der er i data for 2022 opgjort CO₂-sekvestrering på omkring 87 % af investeringerne.

Beregninger af basisaftryk

Beregning af carbon footprint pr. 31. december 2019 (basisaftryk) bruges til at bestemme målsætninger til 2030.

Investeringer i Kredit

- Der er ikke adgang til gennemlyst data pr. 31. december 2019, men der foreligger en opgørelse over hvor meget der er investeret i hver GICS industrigruppe fordelt på EM og DM. Derved kan carbon footprint beregnes jf. MSCI gennemsnitsmodel.

Investeringer i Aktier

- Beregningen er foretaget gennem ISS på samme vis som dette års beregninger. Se afsnittet ovenfor.

Investeringer i PE, ejendomme og infrastruktur fonde

- Der er adgang til gennemlyst data pr. 31. december 2019 og beregningen er foretaget på samme vis som dette års beregninger. Se afsnittet ovenfor. Til basisaftrykket er 100 % af beregnede data modelleret.

Investeringer i danske realkredit obligationer

- Det antages, at danske realkreditobligationer har samme aftryk pr. 31. december 2019 som de har haft pr. 31. december 2022. Denne antagelse skyldes, at vi ikke har data før 2022.

Danske vindmøller

- Der er rapporteret carbon footprint for vindmøllerne fra ultimo 2022. Ligesom de danske realkreditter bruges tidligst tilgængelige observation som proxy. Dvs. vindmøllerne indgår med samme carbon footprint i 2019 som 2022.

Ved brug af MSCI gennemsnitsmodel er der hentet ISS data for 2019, hvor virksomhedslisten for MSCI indeks er den, der er gældende for ultimo 2023, således at virksomhedslisten for MSCI er den samme som for ultimo 2023 beregninger.



Koncern- og kasseregnsk

A photograph of an older couple embracing on a beach at sunset. The woman is on the left, wearing a grey sweater and glasses, with her arms around the man. The man is on the right, wearing a dark patterned jacket and glasses, looking out at the ocean. The sky is a soft orange and yellow, and the water is calm. The text 'pensions-
ab' is overlaid in large white letters on the left side of the image.

pensions- ab

Resultat- og totalindkomstopgørelse	43
Balance	44
Egenkapitalopgørelse	45
Noter til regnskabet	46

Koncern- og pensionskasseregnskab

Note	RESULTAT- OG TOTALINDKOMSTOPGØRELSE T. kr.	KONCERN		PENSIONS KASSE	
		2023	2022	2023	2022
2	Medlemsbidrag	486.381	474.169	486.381	474.169
	Medlemsbidrag, i alt	486.381	474.169	486.381	474.169
9	Indtægter fra kapitalandele i tilknyttede virksomheder	0	0	-3.693	-747
10	Indtægter fra kapitalandele i associerede virksomheder	-13.199	8.280	-13.199	8.280
	Indtægter af investeringsejendomme	-316	-424	0	0
3	Renteindtægter og udbytter mv.	229.091	258.035	228.887	258.019
4	Kursreguleringer	1.133.585	-1.492.224	1.137.125	-1.491.979
	Renteudgifter	-222	-1.712	-222	-1.636
5	Administrationsomkostninger ifm. investeringsvirksomhed	-55.405	-49.761	-55.370	-49.742
	Investeringsafkast, i alt	1.293.535	-1.277.805	1.293.528	-1.277.805
	Pensionsafkastskat	-140.788	51.179	-140.788	51.179
6	Udbetalte ydelser	-482.000	-459.211	-482.000	-459.211
	Pensionsydelse, i alt	-482.000	-459.211	-482.000	-459.211
15	Ændring i pensionshensættelser, i alt	-910.260	831.877	-910.260	831.877
13	Ændring i overskudskapital	-43.974	78.871	-43.974	78.871
5	Administrationsomkostninger	-5.650	-5.884	-5.650	-5.884
	Pensionsmæssige driftsomkostninger, i alt	-5.650	-5.884	-5.650	-5.884
	Overført investeringsafkast	-162.196	217.483	-162.196	217.483
	PENSIONSTEKNISK RESULTAT	35.048	-89.322	35.041	-89.322
7	PENSIONSTEKNISK RESULTAT AF SYGE- OG ULYKKESFORSIKRING	-812	-178	-812	-178
	Egenkapitalens investeringsafkast	169.289	-271.266	169.289	-271.266
	RESULTAT FØR SKAT	203.525	-360.766	203.518	-360.764
	Pensionsafkastskat for egenkapitalen	-7.400	54.112	-7.393	54.112
	ÅRETS RESULTAT	196.125	-306.654	196.125	-306.654
	ANDEN TOTALINDKOMST, I ALT	0	0	0	0
	ÅRETS SAMLEDE TOTALINDKOMST	196.125	-306.654	196.125	-306.654

Koncern- og pensionskasseregnskab (fortsat)

Note	BALANCE T. kr.	KONCERN		PENSIONS KASSE	
		2023	2022	2023	2022
	AKTIVER				
8	Investerings ejendomme	3.843	7.461	0	0
9	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	0	0	7.503	9.259
10	Kapitalandele i associerede virksomheder	100.757	51.328	100.757	51.328
	Udlån til associerede virksomheder	28.279	5.043	28.279	5.043
	Investeringer i tilknyttede og associerede virksomheder, i alt	129.036	56.370	136.539	65.629
	Kapitalandele	2.214.963	2.298.463	2.214.963	2.298.463
	Investeringsforeningsandele	2.544.186	2.327.203	2.544.186	2.327.203
	Obligationer	4.580.255	4.649.908	4.580.255	4.649.908
	Pantsikrede udlån	79.022	79.877	79.022	79.877
11	Afledte finansielle instrumenter	355.046	485.252	355.046	485.252
	Indlån i kreditinstitutter	130.579	140.685	130.579	140.685
	Andre finansielle investeringsaktiver, i alt	9.904.050	9.981.388	9.904.050	9.981.388
	INVESTERINGS AKTIVER, I ALT	10.036.929	10.045.219	10.040.589	10.047.017
12	INVESTERINGS AKTIVER TILKNYTTET MARKEDSRENTETPRODUKTER	6.453.870	6.134.195	6.460.056	6.142.319
	Tilgodehavender hos medlemmer, i alt	66.929	20.843	66.929	20.843
	Andre tilgodehavender	92.751	44.590	92.657	44.570
	TILGODEHAVENDER, I ALT	159.680	65.434	159.587	65.413
	Likvide beholdninger	296.676	252.707	286.955	242.802
	Øvrige	194.951	234.849	194.951	234.837
	ANDRE AKTIVER, I ALT	491.627	487.556	481.906	477.639
	Tilgodehavende renter	56.663	34.313	56.663	34.313
	Andre periodeafgrænsningsposter	13.826	13.579	13.826	13.579
	PERIODEAFGRÆSNINGSPOSTER, I ALT	70.489	47.892	70.489	47.892
	AKTIVER, I ALT	17.212.594	16.780.295	17.212.627	16.780.280

Note	BALANCE T. kr.	KONCERN		PENSIONS KASSE	
		2023	2022	2023	2022
	PASSIVER				
	Overført overskud	2.341.741	2.195.177	2.341.741	2.195.177
	EGENKAPITAL, I ALT	2.341.741	2.195.177	2.341.741	2.195.177
13	Overskudskapital	845.539	801.565	845.539	801.565
	ANSVARLIG LÅNEKAPITAL, I ALT	845.539	801.565	845.539	801.565
14	Pensionshensættelser til gennemsnitsrenteprodukter	7.066.607	6.671.662	7.066.607	6.671.662
15	Pensionshensættelser til markedsrenteprodukter	6.298.318	5.787.854	6.298.318	5.787.854
7	Erstatningshensættelser	4.130	3.421	4.130	3.421
	PENSIONS MÆSSIGE HENSÆTTELSE, I ALT	13.369.055	12.462.937	13.369.055	12.462.937
16	Gæld til kreditinstitutter	22.522	518.556	22.522	518.556
17	Anden gæld	588.821	801.729	588.854	801.714
	GÆLD, I ALT	611.343	1.320.285	611.376	1.320.270
	PERIODE AFGRÆNSNINGSPOSTER	44.916	331	44.916	331
	PASSIVER, I ALT	17.212.594	16.780.295	17.212.627	16.780.280
1	ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS				
18	EVENTUALFORPLIGTELSE				
19	SIKKERHEDSSTILLELSE				
20	REALISERET RESULTAT OG FORDELING AF REALISERET RESULTAT				
21	FINANSIELLE INSTRUMENTER INDREGNET TIL DAGSVÆRDI				
22	OVERSIGT OVER BEHOLDNINGER OG AFKAST				
23	SUPPLERENDE NØGLETAL FOR PRODUKTER				
24	MARKEDSRENTEPRODUKT, AFKAST MV. PR. INVESTERINGSPROFIL				
25	5 ÅRS HOVED- OG NØGLETAL				
26	RISIKOSTYRING				

Egenkapitalopgørelse

T. kr.	KONCERN		PENSIONS KASSE	
	2023	2022	2023	2022
Egenkapital 1. januar	2.195.177	3.283.494	2.195.177	3.283.494
Overført overskud 1. januar	2.195.177	3.283.494	2.195.177	3.283.494
Periodens resultat	196.125	-306.654	196.125	-306.654
Egenkapital tilskud ifm. omvalg	1.073	-715.313	1.073	-715.313
Tillægspensioner	-50.635	-66.350	-50.635	-66.350
Overført overskud 31. december	2.341.741	2.195.177	2.341.741	2.195.177
Egenkapital 31. december	2.341.741	2.195.177	2.341.741	2.195.177
Kapitalgrundlag				
Egenkapital			2.341.741	2.195.177
Overskudskapital			845.539	801.565
Forskel mellem regnskabs- og solvensmæssige hensættelser			19.813	6.503
Kapitalgrundlag			3.207.093	3.003.245

Noter til regnskabet

1 Anvendt regnskabspraksis

GENERELT

Koncernens og pensionskassens årsrapport er aflagt i overensstemmelse med lov om finansiell virksomhed samt Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser (regnskabsbekendtgørelsen).

Anvendt regnskabspraksis er uændret i forhold til årsrapporten for 2022, med undtagelse af ændret indregning af negativ pensionsafkastskat (individuel og på institut niveau) pga. rettelse af fejl, som beskrevet nedenfor.

Alle beløb i regnskabet præsenteres i hele tusinde kr. Hvert tal afrundes for sig, og der kan derfor forekomme mindre forskelle mellem de anførte totaler og summen af de underliggende tal.

Rettelse af fejl vedrørende pensionsafkastskat i årsrapport for 2022

PJD er blevet opmærksom på en fejl i den hidtil anvendte regnskabspraksis. Den regnskabsmæssige behandling af posten 'Pensionsafkastskat' i resultatopgørelsen har således ikke været i overensstemmelse med ordlyden i regnskabsbekendtgørelsens §28 (tidligere §27), idet regnskabsposten har indeholdt indregning af værdien af udskudte pensionsafkastskatteaktiver (PAL-aktiver). Samtidig har udskudte PAL-aktiver fejlagtigt været indregnet som selvstændige aktiver under posten 'Andre aktiver' i balancen.

Udskudt pensionsafkastskat skal i regnskabs balance i stedet indregnes direkte i regnskabsposten 'Pensionsmæssige hensættelser' i henhold til regnskabsbekendtgørelsens § 68 (tidligere §66) og med virkning på regnskabsposten 'Ændring i pensions-hensættelser' i regnskabs resultatopgørelse. Det er således kun den pensionsafkastskat, som skal betales for året, der skal indgå i posten 'Pensionsafkastskat' i resultatopgørelsen.

PJD har i december 2023 ansøgt om Finanstilsynets tilladelse til at korrigere regnskabsinformation for 2022 i årsrapporten for 2023. Finanstilsynet har den 19. januar 2024 givet PJD tilladelse til dette.

Rettelse af ovenstående fejl betyder, at regnskabspraksis vedrørende udskudte PAL-aktiver er ændret med virkning for 1. januar 2022, og at sammenligningstal for 2022 er korrigeret i regnskabet samt fem-årsoversigten over hoved- og nøgletal, hvor det er relevant. Det har ikke været praktisk muligt at foretage korrektion af sammenligningstal vedrørende tidligere år. Rettelserne har samlet set ikke påvirket årets resultat og egenkapital i pensionskassen for 2022, der således er uændret i forhold til den aflagte årsrapport for 2022.

Nedenfor er angivet effekten for resultatopgørelse og balance samt specifikation af de poster, som er tilpasset.

Mio. kr.	Oprindelig 2022	Ændring	Korrigeret 2022
Resultatopgørelse			
Medlemsbidrag, i alt	474.169		474.169
Investeringsafkast, i alt	-1.277.805		-1.277.805
Pensionsafkastskat	214.029	-162.850	51.179
Pensionsydelse, i alt	-459.211		-459.211
Ændring i pensions-hensættelser, i alt	669.027	162.850	831.877
Ændring i over-skudskapital	78.871		78.871
Pensionsmæssige drifts-omkostninger, i alt	-5.884		-5.884
Overført investeringsafkast	217.483		217.483
Pensionsteknisk resultat	-89.322		-89.322
Pensionsteknisk resultat af syge- og ulykkesforsikring	-178		-178
Egenkapitalens investeringsafkast	-271.266		-271.266
Resultat før skat	-360.766		-360.766
Pensionsafkastskat for egenkapitalen	54.112		54.112
Årets resultat	-306.654		-306.654

Aktiver			
Investeringsaktiver, i alt	10.047.017		10.047.017
Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter	6.142.319		6.142.319
Tilgodehavender, i alt	65.413		65.413
Likvide beholdninger	242.802		242.802
Øvrige	397.687	-162.850	234.837
Andre aktiver, i alt	640.489	-162.850	477.639
Periodeafgrænsningsposter, i alt	47.892		47.892
Aktiver, i alt	16.943.130	-162.850	16.780.280

Mio. kr.	Oprindelig 2022	Ændring	Korrigeret 2022
Passiver			
Egenkapital, i alt	2.195.177		2.195.177
Ansvarlig lånekapital, i alt	801.565		801.565
Pensionshensættelser til gennemsnitsrenteprodukter	6.834.512	-162.850	6.671.662
Pensionshensættelser til markedsrenteprodukter	5.787.854		5.787.854
Erstatningshensættelser	3.421		3.421
Pensionsmæssige hensættelser, i alt	12.625.787	-162.850	12.462.937
Gæld, i alt	1.320.270		1.320.270
Periodeafgrænsningsposter	331		331
Passiver, i alt	16.943.130	-162.850	16.780.280

Ændring i hensættelser fordeler sig således

Ændring i hensættelser til gennemsnitsrenteprodukter	2.566.577	162.850	2.729.428
Ændring i hensættelser til markedsrenteprodukter	-2.608.717		-2.608.717
Egenkapital tilskud efter PAL ført direkte på balancen	715.313		715.313
Bonusbetalt præmie til gruppeliv	-4.145		-4.145
Ændring i hensættelser, resultatopgørelse	669.027	162.850	831.877

Specifikation af Pensionshensættelser til gennemsnitsrenteprodukter, i alt

Garanterede ydelser	166.229	-3.525	162.704
Bonuspotentiale på ugaranterede ydelser	2.860.325	-143.290	2.717.035
Individuelt bonuspotentiale	3.449.381	-261	3.449.121
Kollektivt bonuspotentiale	355.001	-15.774	339.227
Risikomargen	3.575		3.575
Pensionshensættelser til gennemsnitsrenteprodukter, i alt	6.834.512	-162.850	6.671.662

Specifikation af PAL-aktiver under Andre aktiver, Øvrige

Udskudte PAL-aktiver	353.229	-162.850	190.379
Andet	44.458		44.458
Andre aktiver, Øvrige, i alt	397.687	-162.850	234.837

Fordeling af realiseret resultat

De over for Finanstilsynet anmeldte regler for beregning og fordeling af resultatet mellem egenkapitalen, overskudskapitalen og medlemmerne er følgende:

Egenkapitalen og overskudskapitalen (kapitalgrundlaget) tildeles en forholdsmæssig andel af årets investeringsafkast i gennemsnitsrentemiljøet.

For pensionsaftaler med ubetingede tilsagn tildeles kapitalgrundlaget en betaling (risikoforrentning) på 1,2 % af depoterne. Kapitalgrundlaget tildeles ikke betaling vedrørende aftaler med betingede tilsagn. Medlemmerne tildeles resten, svarende til årets realiserede resultat fratrukket den beregnede tildeling til kapitalgrundlaget.

Resultat af syge- og ulykkesforsikring tildeles kapitalgrundlaget.

Generelt om indregning og måling

I resultatopgørelsen indregnes alle årets indtægter i takt med, at de indtjenes, og alle årets omkostninger i takt med, at de afholdes. Alle gevinster og tab, værdireguleringer, afskrivninger, nedskrivninger og tilbageførsel af beløb, der tidligere har været indregnet i resultatopgørelsen, indgår i resultatopgørelsen.

Aktiver indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde koncernen og pensionskassen, og aktivets værdi kan måles pålideligt. Forpligtelser indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå koncernen og pensionskassen, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Finansielle instrumenter og afledte finansielle instrumenter indregnes på handelsdagen.

Der foretages ikke modregning af finansielle aktiver og finansielle forpligtelser med samme modpart, selv om pensionskassen har ret til det, idet afhændelse af aktivet og afviklingen af forpligtelsen ikke sker samtidigt.

Ved første indregning benyttes kostpris, som svarer til dagsværdi. Efterfølgende måles aktiver og forpligtelser primært til dagsværdi. Dette er nærmere beskrevet under de enkelte regnskabsposter.

Ved indregning og måling tages hensyn til forudsigelige tab og risici, der fremkommer inden årsrapporten aflægges, og som be- eller afkræfter forhold, der eksisterede på balancedagen.

Som målevaluta anvendes danske kroner. Alle andre valutaer anses som fremmed valuta.

Regnskabsmæssige skøn

Ved udarbejdelse af koncernregnskabet og årsregnskabet foretager ledelsen en række skøn og vurderinger om fremtidige forhold, som har indflydelse på den regnskabsmæssige værdi af aktiver og forpligtelser.

De anvendte skøn og vurderinger er baseret på forudsætninger, som ledelsen anser for forsvarlige, men som i sagens natur er usikre og uforudsigelige. Forudsætningerne kan være ufuldstændige, og uforudsete fremtidige begivenheder eller omstændigheder kan opstå.

De områder, hvor ledelsens skøn og vurderinger har den væsentligste effekt på koncern- og årsregnskabet, er:

Note	Væsentlige skøn, estimater og forudsætninger
Note 14	Hensættelser til gennemsnitsrenteprodukter Input til opgørelsen: • Rentekurve til tilbagediskontering • Indregnet forventet fremtidig levetidstrend • Dødelighed • Invalidehyppighed • Tilbagekøbs- og fripolicesandsynlighed • Pensioneringstidspunkt
Note 21	Finansielle instrumenter indregnet til dagsværdi
Note 21	Unoterede kapitalandele, inkl. private equity-, ejendoms- og skovfonde Input til opgørelserne: • Forventede cash flows • Rentekurve til tilbagediskontering
Note 21	Unoterede obligationer, inkl. kreditobligationer og strukturerede obligationer Input til opgørelserne: • Priser for sammenlignelige obligationer • Indikative priser fra investeringsbanker

Målingen af pensionshensættelser til gennemsnitsrentekontrakter opgøres ved en aktuarmæssig beregningsmetode, hvortil en række input i form af beregninger eller forudsætninger anvendes. Målingen er især påvirket af usikkerhed på den anvendte rentekurve til tilbagediskontering og den indregnede forventede fremtidige levetidstrend, der er fastlagt som Finanstillsynets benchmark. De anvendte forudsætninger ved målingen omfatter herudover væsentligst dødelighed, invalidehyppighed, fripolicesandsynlighed samt udtrædelsesgodtgørelser.

Måling af investeringsaktiver placeret i dagsværdihierarkiets niveau 3 er pga. illikviditet og tidsmæssig forskydning forbundet med større usikkerhed end mere likvide aktiver placeret i niveau 1 og 2, hvor måling af dagsværdi sker ud fra en offentlig tilgængelig kurs på et aktivt marked eller ud fra input, der i væsentligt omfang er direkte observerbare. Måling af investeringsaktiver placeret i niveau 3 har derfor typisk den højeste usikkerhedsmargin, da målingen ofte baseres på ikke-observerbare input, hvilket betyder, at der kan forekomme større afvigelser i forhold til en anden virksomheds måling af det samme aktiv. Ud over usikkerhed knyttet til dagsværdien er der som omtalt under afsnittet om risikostyring en risiko knyttet til, at større salg af illikvide aktiver over en kort tidsperiode ikke kan ske til samme priser som mindre salg. Pensionskassen er dog ikke i praksis udsat for nævneværdig risiko for at skulle sælge illikvide aktiver på ufordelagtige vilkår. Beholdningen af de mest likvide aktiver indplaceret i dagsværdihierarkiets niveau 1 overstiger langt de årlige betalingsforpligtelser.

Koncernforhold og konsolideringspraksis

Tilknyttede virksomheder indgår i konsolideringen. Koncernregnskabet er udarbejdet på grundlag af årsregnskaber eller anden rapportering for alle de virksomheder, der indgår i konsolideringen, opgjort efter koncernens regnskabspraksis.

Konsolideringen er foretaget ved sammenlægning af ensartede regnskabsposter linje for linje og ved eliminerings af koncernmellemværender samt af koncerninterne indtægter og omkostninger.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder udlignes med pensionskassens andel af den tilknyttede virksomheds regnskabsmæssige indre værdi opgjort ved årets udgang.

Nyerhvervede eller afhændede tilknyttede virksomheder indregnes i koncernregnskabet fra overtagelsestidspunktet henholdsvis indtil afhændelsestidspunktet.

Nærtstående parter

Nærtstående parter for pensionskassen er direkte ejede dattervirksomheder samt bestyrelse og direktion.

Noter til regnskabet (fortsat)

Koncerninterne transaktioner

Koncerninterne transaktioner foretages på et skriftligt grundlag og afregnes på markedsbaserede vilkår.

RESULTATOPGØRELSE

Pensionsteknisk resultat

Medlemsbidrag

Under medlemsbidrag indregnes ordinære bidrag vedrørende regnskabsåret på forfaldstidspunktet og indskud indregnes på betalingstidspunktet. Arbejdsmarkedsbidrag er fratrukket i posten.

Investeringsafkast

Indtægter fra kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder

Indtægter fra kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder indeholder pensionskassens forholdsmæssige andel af det samlede resultat efter skat opgjort efter koncernens regnskabspraksis.

Indtægter af investeringsejendomme

Posten indeholder resultat af drift af investeringer i ejendomme efter fradrag af omkostninger til administration, men før fradrag af prioritetsrenter.

Renteindtægter og udbytter mv.

Posten indeholder årets renter fra finansielle investeringsaktiver og likvide beholdninger, indeksregulering af indeksobligationer og modtagne udbytter af kapitalandele, herunder aktier og investeringsfonde. Herudover indgår renteindtægter fra udlån til tilknyttede og associerede virksomheder.

Kursreguleringer

Posten omfatter realiserede og urealiserede nettogevinster/-tab på investeringsaktiver, herunder valutakursreguleringer, bortset fra gevinster og tab vedrørende tilknyttede virksomheder.

Valutakursreguleringer indeholder værdiregulering, der kan henføres til valutakursforskelle ved omregning til danske kroner.

Aktiver og passiver i fremmed valuta omregnes til danske kroner efter lukkekursen på balancedagen. Transaktioner i året omregnes til transaktionsdagens valuta-

kurs, og såvel realiserede som urealiserede valutakursgevinster og kurstab indregnes i resultatopgørelsen.

Renteudgifter

Posten renteudgifter indeholder primært årets renteudgifter vedrørende investeringsaktiviteter og prioritetsrenter.

Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed

Posten indeholder vederlag for administration, en andel af direkte afholdte administrationsomkostninger, depotgebyrer, etableringsomkostninger og performance fees vedrørende fonde, samt handelsomkostninger vedrørende værdipapirhandel.

Omkostninger vedrørende fonde mv. indgår i posten i det omfang, der er modtaget oplysninger herom.

Pensionsafkastskat

Posten pensionsafkastskat indeholder den pensionsafkastskat, som skal betales for regnskabsåret på vegne af medlemmerne. Negativ pensionsafkastskat (individuel og på institut niveau) indregnes i opgørelsen af pensionsmæssige hensættelser.

Den individuelle pensionsafkastskat beregnes ud fra det afkast, der tilskrives medlemmernes depoter, idet der dog tages højde for eventuel friholdt værdi.

Den ufordelte pensionsafkastskat (institut niveau) beregnes med udgangspunkt i forskellen mellem medlemmernes andel af årets investeringsafkast og det afkast, som er tilskrevet medlemmernes depoter, idet der dog tages højde for eventuel friholdt værdi.

Egenkapitalens og overskudskapitalens andel af pensionsafkastskat beregnes på baggrund af andel af realiseret resultat. Negativ pensionsafkastskat vedrørende egenkapital og overskudskapital indregnes i resultatopgørelsen under posten Pensionsafkastskat og som et udskudt PAL-aktiv under posten Andre aktiver.

Pensionsydelser

Udbetalte ydelser indeholder årets udbetalte pensionsydelse. Egenkapitalens andel af udbetalte pensionsydelse er dog ført direkte under egenkapitalen.

Ændring i pensionshensættelser

Posten omfatter årets ændring i pensionshensættelser vedrørende både gennemsnitsrenteprodukter og markedsrenteprodukter.

Ændring i overskudskapital

Posten omfatter årets ændring i overskudskapital, som består af individuelle særlige bonushensættelser.

Pensionsmæssige driftsomkostninger

Pensionsmæssige driftsomkostninger omfatter et administrationshonorar i henhold til administrationsaftale med Sampension Administrationsselskab A/S samt direkte afholdte omkostninger. Administrationsomkostningerne er opdelt på pensionsvirksomhed og investeringsvirksomhed.

Overført investeringsafkast

Det pensionstekniske resultat er fratrukket overført investeringsafkast, der udgør egenkapitalens investeringsafkast.

Pensionsteknisk resultat af syge- og ulykkesforsikring

Pensionsteknisk resultat af syge- og ulykkesforsikring opgøres efter reglerne for skadesforsikring.

Præmieindtægter består af årets forfaldne præmier.

Erstatningsudgifter indeholder årets betalte erstatninger reguleret for ændring i erstatningshensættelser. Investeringsafkastet indeholder den andel af det samlede investeringsafkast, der kan henføres til syge- og ulykkesforsikringen og opgøres efter reglerne for livsforsikring. Det pensionstekniske resultat af syge- og ulykkesforsikring indgår på en enkelt linje i resultatopgørelsen og specificeres i en note.

Pensionsafkastskat for egenkapitalen

Posten omfatter egenkapitalens andel af den samlede pensionsafkastskat.

Anden totalindkomst

Anden totalindkomst anføres separat i forlængelse af resultatopgørelsen. I anden totalindkomst indgår poster, som føres direkte på egenkapitalen via anden totalindkomst.

BALANCE

Investeringsaktiver

Investerings ejendomme

Investerings ejendomme måles ved første indregning til kostpris, der omfatter ejendommens købspris og eventuelle direkte tilknyttede omkostninger. Efterfølgende måles investerings ejendomme til dagsværdi.

For Investerings ejendomme fastsættes dagsværdien ved hjælp af DCF-metoden. Dagsværdier opgjort efter DCF-metoden sker på grundlag af den enkelte ejendoms forventede cash flows fra indtægter og omkostninger for en relevant planlægningsperiode, terminalværdien ved planlægningsperiodens udløb og en diskonteringsrentekurve modsvarende planlægningsperioden.

Ejendomme, der på balancedagen er planlagt solgt, måles til dagsværdi svarende til den forventede salgspris med fradrag af eventuelle omkostninger forbundet med salget.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder

Virksomheder, hvor pensionskassen har bestemmende indflydelse, indgår som tilknyttede virksomheder. Som udgangspunkt anses virksomheder, hvor pensionskassen besidder mere end 50 % af stemmerettighederne, som tilknyttede virksomheder. Det afgørende er dog, hvorvidt der er tale om reel indflydelse, og dette vurderes for de enkelte virksomheder ud fra muligheden for at påvirke aktiviteter, ledelsesstruktur, økonomiske dispositioner og risikoforhold.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder måles til den forholdsmæssige andel af den regnskabsmæssige indre værdi i henhold til virksomhedernes senest aflagte årsrapport eller anden rapportering, opgjort efter pensionskassens regnskabspraksis.

Kapitalandele i associerede virksomheder

Virksomheder, hvor pensionskassen har betydelig men ikke bestemmende indflydelse, indgår som associerede virksomheder. Som udgangspunkt anses virksomheder, hvor pensionskassen besidder mellem 20 % og 50 % af stemmerettighederne som associerede virksomheder. Det afgørende er dog, hvorvidt der er tale om reel indflydelse, og dette vurderes for de enkelte virksomheder

ud fra muligheden for at påvirke aktiviteter, ledelsesstruktur, økonomiske dispositioner og risikoforhold.

Kapitalandele i associerede virksomheder måles til den forholdsmæssige andel af den regnskabsmæssige indre værdi i henhold til virksomhedernes senest aflagte årsrapport eller perioderegnskab. Kapitalandele justeres derudover for efterfølgende kapitaludvidelser, kapitalnedsættelser og udbytte indtil statustidspunktet. Endvidere værdireguleres kapitalandele diskretionært, hvis det skønnes, at den justerede indre værdi ikke afspejler andelenes dagsværdi.

Kapitalandele og investeringsforeningsandele

Børsnoterede kapitalandele og investeringsforeningsandele måles til dagsværdi på balancedagen. Den svarer normalt til andelenes offentlige pris fastsat på et aktivt marked (lukkekursen).

Unoterede kapitalandele og investeringsforeningsandele måles til en skønnet dagsværdi. Den er ultimo året normalt baseret på tredje kvartals rapportering fra fund managers justeret for efterfølgende kapitaludvidelser, kapitalnedsættelser og udbytte indtil statustidspunktet. Endvidere værdireguleres de enkelte andele diskretionært, hvis det skønnes, at den justerede indre værdi ikke afspejler andelenes dagsværdi.

Obligationer

Børsnoterede obligationer måles til dagsværdi på balancedagen. Den svarer normalt til obligationens offentlige pris fastsat på et aktivt marked (lukkekursen). For obligationer, hvor der ikke foreligger en offentlig pris fastsat på et aktivt marked, sker målingen på grundlag af enten

- offentlige priser på sammenlignelige obligationer justeret for eventuelle forskelle
- indikative priser modtaget fra investeringsbanker
- DCF-model på grundlag af skøn over bl.a. diskonteringsrentekurve, risikopræmier, førtidsindfrielse samt omfang af misligholdelse og dividende på bagvedliggende lån.

Dagsværdi af udtrukne obligationer måles til nutidsværdi.

Pantesikrede udlån

Pantesikrede udlån måles til dagsværdi på balancedagen. Værdireguleringer føres i resultatopgørelsen under kursreguleringer.

Afledte finansielle instrumenter

Afledte finansielle instrumenter måles til dagsværdi på balancedagen. Den fastsættes for børsnoterede instrumenter med en lukkekurs, mens OTC-instrumenters dagsværdi fastsættes med generelt accepterede metoder på grundlag af observerbare markedsdata.

Værdireguleringer føres i resultatopgørelsen under kursreguleringer.

Indlån i kreditinstitutter

Indlån i kreditinstitutter er aftaleindskud i kreditinstitutter og måles til dagsværdi.

Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter

Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter måles efter samme praksis som beskrevet for pensionskassens investeringsaktiver ovenfor og specificeres i en note til balanceposten.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles til pålydende værdi med fradrag af nedskrivninger til imødegåelse af tab. Nedskrivning til imødegåelse af tab opgøres på grundlag af en individuel vurdering af de enkelte tilgodehavender.

Andre aktiver

Likvide beholdninger

Likvide beholdninger består af indlån i kreditinstitutter. Likvide beholdninger måles til dagsværdi.

Øvrige

Øvrige består bl.a. af tilgodehavende pensionsafkastskat.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter indregnet under aktiver omfatter tilgodehavende renter samt afholdte omkostninger vedrørende efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris, hvilket sædvanligvis svarer til nominel værdi.

Noter til regnskabet (fortsat)

Ansvarlig lånekapital

Overskudskapital

I overskudskapital indgår individuelle særlige bonuspensættelser (bonuskapital). Overskudskapital forrentes som egenkapitalen og indgår i kapitalgrundlaget til dækning af solvenskapitalkrav.

Overskudskapital bliver opbygget af fem pct. af medlemsbidraget for gennemsnitsrente-produkter og to pct. af medlemsbidrag for markedsrenteprodukter.

Pensionsmæssige pensættelser

Pensionspensættelser, gennemsnitsrenteprodukter

Pensionspensættelserne opgøres til markedsværdi i henhold til principper anmeldt til Finanstilsynet. Ved opgørelse af pensættelserne anvendes den rentekurve, som offentliggøres af EIOPA i henhold til Solvens II direktivet, eller en rentekurve, der ikke afviger væsentligt herfra. Ved opgørelsen anvendes endvidere forudsætninger om dødelighed, invalidehyppighed, omskrivning til fripolice, udtrædelsesgodtgørelser og et skøn for forventede fremtidige levetidsforbedringer, der er fastlagt som Finanstilsynets benchmark.

Pensionskassen har én kontributionsgruppe. Pr. 1. januar 2022 blev gennemsnitsrentebeholdningen opdelt i to selvstændige kontributionsgrupper, en med ubetingede tilsagn og en med betingede tilsagn.

Garanterede ydelser

Garanterede ydelser omfatter forpligtelser til at betale ydelser. Garanterede ydelser opgøres som nutidsværdien af de ydelser, der er garanteret ordningen (ubetinget), med tillæg af nutidsværdien af den forventede fremtidige udgift til administration af ordningen og med fradrag af nutidsværdien af de aftalte fremtidige bidrag.

Ugaranterede ydelser

Bonuspotentiale på ugaranterede ydelser omfatter pensionskassens gennemsnitsrenteordninger med en betinget ydelsesgaranti og opgøres som værdien af de aftalte ydelser. Værdien fastsættes efter samme metode, som anvendes for de garanterede ydelser. For rentegruppe F udgør bonuspotentiale på ugaranterede ydelser værdien af aktiverne.

Individuelt bonuspotentiale

Individuelt bonuspotentiale omfatter forpligtelser til at yde bonus. Individuelt bonuspotentiale opgøres som værdien af medlemmernes opsparing med fradrag af de garanterede eller ugaranterede ydelser. Medlemmernes andel af et fald i aktivernes værdi indregnes primært ved at nedbringe kollektivt bonuspotentiale, jf. nedenfor. Hvis kollektivt bonuspotentiale ikke kan absorbere faldet i aktivernes værdi, reduceres individuelt bonuspotentiale i henhold til pensionskassens anmeldte regler for overskudsfordeling.

Kollektivt bonuspotentiale

Kollektivt bonuspotentiale omfatter medlemmernes andel af realiserede resultater, der endnu ikke er tilskrevet den enkelte ordning.

Akkumuleret værdiregulering

Akkumuleret værdiregulering indeholder merpensættelser udover de retrospektive pensættelser. Derudover er indeholdt udskudte pensionsafkastskatteaktiver, der er beregnet på diskonteret basis.

Fortjenstmargen

Fortjenstmargen består af nutidsværdien af den forventede fremtidige fortjeneste i de resterende perioder for pensionsaftaler, som pensionskassen har indgået. Fortjenstmargen på pensionskassens pensionsaftaler udgør nul, da al fortjeneste tilgår medlemmerne.

Risikomargen

Pensionspensættelserne for bestanden af garanterede ordninger tillægges en risikomargen. Risikomargen er det beløb, som forventes at skulle betales til en anden pensionsvirksomhed for at overtage risikoen for, at omkostningerne ved at afvikle bestanden af pensionsaftaler afviger fra den opgjorte nutidsværdi af de forventede betalingsstrømme. Risikomargen opgøres som en justering til de væsentligste intensiteter i beregningen af nutidsværdien af de forventede betalingsstrømme.

Hensættelser til markedsrenteprodukter

Hensættelser til markedsrenteprodukter opgøres til markedsværdien af de modsvarende netto investeringsaktiver.

Erstatningspensættelser

Erstatningspensættelser vedrørende syge- og ulykkesforsikring omfatter beløb til dækning af skader, der ved årets udløb er

indtruffet, men endnu ikke betalt. Erstatningspensættelser vedrørende syge- og ulykkesforsikring opgøres på grundlag af oplysninger om skadernes størrelse med tillæg af et erfaringsmæssigt fastsat beløb til dækning af indtrufne, men endnu ikke anmeldte skader (IBNR-hensættelse). Erstatningspensættelser vedrørende syge- og ulykkesforsikring, der afvikles ved løbende udbetalinger, opgøres til nutidsværdi efter aktuarmæssige principper ved tilbagediskontering af de forventede fremtidige udbetalinger. Tilbageiskontering sker på basis af den rentekurve, som offentliggøres af EIOPA i henhold til Solvens II direktivet, eller en rentekurve, der ikke afviger væsentligt herfra.

Gæld

Gæld til kreditinstitutter

Gæld til kreditinstitutter omfatter blandt andet gæld vedrørende repoforretninger. Repoforretninger, som er solgte værdipapirer, hvor der samtidig med salget er indgået aftale om tilbagekøb, indregnes i balancen, som om værdipapirerne fortsat var en del af beholdningen. Det modtagne vederlag indregnes som gæld til kreditinstitutter og måles til dagsværdi.

Anden gæld

Anden gæld omfatter gæld vedrørende obligationskøb som følge af handler med lang valør samt afledte finansielle instrumenter, og måles til dagsværdi. Herudover indgår skyldig pensionsafkastskat i posten.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter indregnet under passiver omfatter modtagne betalinger vedrørende indtægter i efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris, hvilket sædvanligvis svarer til nominel værdi.

HOVED- OG NØGLETAL

Pensionskassens hoved- og nøgletal udarbejdes efter reglerne i bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser. For yderligere oplysninger henvises til Nøgletalsdefinitioner side 78. Hovedtallene for koncernen er de samme som for pensionskassen, bortset fra Aktiver, i alt. Der udarbejdes ikke nøgletal for koncernen, da denne kun omfatter én pensionskasse.

Note	T. kr.	KONCERN		PENSIONS KASSE	
		2023	2022	2023	2022
2	Medlemsbidrag				
	Ordinære bidrag	434.965	421.143	434.965	421.143
	Indskud	51.416	53.025	51.416	53.025
	Medlemsbidrag, i alt	486.381	474.169	486.381	474.169
	Medlemsbidrag kan fordeles således				
	Kontrakter med bonusordning	214.754	281.467	214.754	281.467
	Markedsrenteprodukter	271.626	192.702	271.626	192.702
	I alt	486.381	474.169	486.381	474.169
	Ordinære bidrag fordelt efter medlemmernes bopæl				
	Danmark	430.430	418.838	430.430	418.838
	Andre EU-lande	3.322	1.190	3.322	1.190
	Øvrige lande	1.212	1.115	1.212	1.115
	I alt	434.964	421.143	434.964	421.143
	Antal medlemmer	11.391	11.306	11.391	11.306
	Heraf antal medlemmer med markedsrentekontrakter	4.545	4.301	4.545	4.301
3	Renteindtægter og udbytter mv.				
	Udbytte af kapitalandele	42.026	48.018	42.026	48.018
	Udbytte af investeringsforeningsandele	1.454	777	1.454	777
	Renter af obligationer	180.797	121.303	180.797	121.303
	Renter af pantsikrede udlån	6.076	3.400	6.076	3.400
	Øvrige renteindtægter	11.396	1.920	11.191	1.908
	Indeksregulering	-12.330	80.688	-12.330	80.688
	Afledte finansielle instrumenter	-327	1.926	-327	1.926
	Renteindtægter og udbytter mv., i alt	229.091	258.031	228.887	258.019
4	Kursreguleringer				
	Investeringsejendomme	-3.540	-245	0	0
	Kapitalandele	60.826	326.551	60.826	326.551
	Investeringsforeningsandele	730.050	-580.298	730.050	-580.298
	Obligationer	297.427	-959.184	297.427	-959.184
	Pantsikrede udlån	1.286	-3.696	1.286	-3.696
	Afledte finansielle instrumenter	56.055	-272.724	56.055	-272.724
	Indlån i kreditinstitutter	-8.519	-2.629	-8.519	-2.629
	Kursreguleringer, i alt	1.133.585	-1.492.224	1.137.125	-1.491.979

Noter til regnskabet (fortsat)

Note	T. kr.	KONCERN		PENSIONS KASSE	
		2023	2022	2023	2022
5	Administrationsomkostninger				
	Pensionskassen indgår i administrationsfællesskabet Sampension Administrationsselskab A/S, som PJD har indgået administrationsaftale med. Alle medarbejdere er ansat i og aflønnes af Sampension Administrationsselskab A/S. Pensionskassen andel heraf afregnes via administrationsvederlaget. Vederlag til bestyrelsen afholdes dog direkte af pensionskassen. Ansvarlige for kontrolfunktioner er endvidere ansat i pensionskassen. I administrationsomkostninger ifm. pensions- og investeringsvirksomhed indgår følgende personaleudgifter:				
	Vederlag til bestyrelse	-1.168	-1.170	-1.168	-1.170
	Personaleudgifter, i alt	-1.168	-1.170	-1.168	-1.170
	Vederlag til direktion, bestyrelse og væsentlige risikotagere				
	Vederlag til direktion og ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse på virksomhedens risikoprofil, er fordelt efter ejeran til de enheder, der indgår i og ejer administrationsfællesskabet Sampension Administrationsselskab A/S. PJD ejer 3 % af Sampension Administrationsselskab A/S. PJD's andel af direktionens samlede vederlag på 4,5 mio. kr. (4,0 mio.kr. i 2022) udgør 0,141 mio. kr. (0,120 mio. kr. i 2022).				
	Bestyrelseshonorarer				
	Honorar til bestyrelse			-1.168	-1.170
	Antal personer			9	9
	Væsentlige risikotagere				
	Fast løn inkl. pension til ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse på virksomhedens risikoprofil *)			-408	-343
	Antal personer			7	7
	Honorar til ansvarshavende aktuar				
	Honoraret afholdes af administrationsfællesskabet og afregnes via administrationsvederlag			-100	-90
	*) Oplysninger om variabel løn, herunder oplysning om fordeling af variabel løn på tildelte, udbetalte og udskudte dele samt om fordeling på kontanter og efterstillet gæld er udeladt, da det ville medføre oplysning om enkeltpersoners individuelle løn. Der er ikke fastsat særlige incitamentsprogrammer for ledelsen eller udbetalt variabel løn til ledelsen, og der er heller ikke pensionsforpligtelser udover løbende pensionsbidrag, som indgår i ovennævnte omkostninger. Der er ikke tildelt eller udbetalt nyansættelses- eller fratrædelsesgodtgørelser til direktion, bestyrelse eller ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse på virksomhedens risikoprofil.				
	Samlet honorar til generalforsamlingsvalgte revisorer				
	PricewaterhouseCoopers, Statsautoriseret Revisionspartnerselskab				
	Lovpligtig revision	-324	-314	-290	-280
	Andre erklæringsopgaver med sikkerhed	-108	-56	-108	-56
	Skatterådgivning	-147	0	-147	0
		-579	-369	-545	-335

Ud over de nævnte honorarer er der afholdt udgifter til pensionskassens interne revision.

Alle beløb er angivet inkl. moms.

PricewaterhouseCoopers Statsautoriseret Revisionspartnerselskab har ud over lovpligtig revision af koncern- og årsregnskabet afgivet øvrige lovpligtige erklæringer med sikkerhed samt afgivet branchebestemt erklæring om ÅOP & ÅOK samt ydet skatte-, moms- og afgiftsmæssig rådgivning.

Note	T. kr.	KONCERN		PENSIONS KASSE	
		2023	2022	2023	2022
6	Udbetalte ydelser				
	Pensions- og renteydelser	-358.873	-383.701	-358.873	-383.701
	Udtrædelsesgodtgørelser mv.	-153.723	-124.156	-153.723	-124.156
	Præmie vedr. gruppelevsordning	-20.038	-17.704	-20.038	-17.704
	Udbetalte pensionsydelser, i alt	-532.634	-525.561	-532.634	-525.561
	Indregnet i resultatopgørelsen	-482.000	-459.211	-482.000	-459.211
	Udlodning fra egenkapitalen	-50.635	-66.350	-50.635	-66.350
	Udbetalte ydelser, i alt	-532.634	-525.561	-532.634	-525.561
7	Pensionsteknisk resultat af syge- og ulykkesforsikring				
	Årets resultat af erhvervsudygtighedsforsikring:				
	Præmier i året	2.393	2.193	2.393	2.193
	Udbetalte erstatninger	-2.676	-2.599	-2.676	-2.599
	Hensat til skader	-709	677	-709	677
	Omkostningsfradrag	-120	-120	-120	-120
	Investeringsafkast	300	-329	300	-329
	Resultat af erhvervsudygtighedsforsikring, i alt	-812	-178	-812	-178
	Hensættelser til skader 31. december	4.130	3.421	4.130	3.421
8	Investeringsejendomme				
	Dagsværdi primo	7.461	7.403	0	0
	Korrektion tidligere år	-78	0	0	0
	Tilgang i årets løb	0	303	0	0
	Årets værdireguleringer til dagsværdi	-3.540	-245	0	0
	Dagsværdi ultimo	3.843	7.461	0	0
	Gennemsnitlige diskonteringsrentesatser benyttet ved fastsættelsen af de enkelte typer af ejendommers markedsværdi:				
	Erhvervsejendomme	18,0%	10,5%	0	0
	Vægtet gennemsnit af diskonteringsrentesatser	18,0%	10,5%	0	0

Noter til regnskabet (fortsat)

Note	T. kr.	KONCERN		PENSIONS KASSE	
		2023	2022	2023	2022
9	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder				
	Sorte Hest Ejendomspartnerselskab, Gentofte:				
	Ejerandel			100%	100%
	Resultat			-3.698	-731
	Egenkapital			13.456	17.154
	Komplementarejendomsselskabet Sorte Hest ApS, Gentofte:				
	Ejerandel			100%	100%
	Resultat			5	4
	Egenkapital			234	229
				Indgår i årsrapporten	
	Egenkapital, i alt			13.690	17.383
	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder, i alt			13.690	17.383
	Indgår i posten Kapitalandele i tilknyttede virksomheder			7.503	9.259
	Indgår i posten Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter jf. note 12			6.187	8.124
10	Kapitalandele i associerede virksomheder				
	Bogført værdi pr. 1. januar	93.668	72.607	93.668	72.607
	Tilgang i året	105.977	12.781	105.977	12.781
	Afgang i året	57	0	57	0
	Årets resultat	-13.199	8.280	-13.199	8.280
	Kapitalandele i associerede virksomheder, i alt	186.503	93.668	186.503	93.668
	Indgår i posten Kapitalandele i associerede virksomheder	100.757	51.328	100.757	51.328
	Indgår i posten Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter, jf. note 12	85.745	42.340	85.745	42.340
	Lærkebolig ApS, Frederikssund:				
	Ejerandel			20%	20%
	Resultat i årsrapport			-10.801	22.189
	Egenkapital i årsrapport			117.062	127.862
	Værkstedvej ApS, Valby:				
	Ejerandel			20%	20%
	Resultat i årsrapport			7.270	38.997
	Egenkapital i årsrapport			282.731	286.233
	PH Park 1+3 K/S, Ålborg				
	Ejerandel			20%	20%
	Resultat i årsrapport			22.063	0
	Egenkapital i årsrapport			509.255	0
	Ndr. Ringgade 16A ApS, Slagelse:				
	Ejerandel			24%	24%
	Resultat i årsrapport			-4.570	-1.930
	Egenkapital i årsrapport			40.590	44.572

		KONCERN		PENSIONS KASSE	
Note	T. kr.				
11	Afledte finansielle instrumenter				
2023		Positiv dagsværdi	Negativ dagsværdi	Positiv dagsværdi	Negativ dagsværdi
Rentederivater mv.:					
Renteswaps		230.514	260.132	230.514	260.132
Swaptions		75.579	107.665	75.579	107.665
CDS'er		21.863	549	21.863	549
Option på futures		6.022	2.173	6.022	2.173
Rentederivater mv., i alt		333.978	370.520	333.978	370.520
Valutabaserede afledte finansielle instrumenter		135.130	24.088	135.130	24.088
TRS Equity		72.985	70.807	72.985	70.807
Afledte finansielle instrumenter, i alt		542.094	465.414	542.094	465.414
Dagsværdi indgår i posten Afledte finansielle instrumenter		355.046		355.046	
Dagsværdi indgår i posten Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter, jf. note 12		187.048		187.048	
Dagsværdi indgår i posten Anden gæld, jf. note 17			465.414		465.414
Bogført værdi, netto (aktiv)		76.680		76.680	
T. kr.		2023	2022	2023	2022
Der er indgået aftaler om sikkerhedsstillelse for afledte finansielle instrumenter.					
Pensionskassen har modtaget sikkerhedsstillelse i form af likvide obligationer svarende til en dagsværdi på (aktiv)		161.301	235.588	161.301	235.588
Pensionskassen har stillet sikkerhed i form af likvide obligationer svarende til en dagsværdi på (passiv)		-103.569	-161.820	-103.569	-161.820
Collateral, netto		57.731	73.768	57.731	73.768
Herudover er der til effektiv porteføljestyling i markedsrentemiljøet anvendt aktiefutures med en samlet eksponering på -198 mio. kr. (-113 mio. kr i 2022) og i gennemsnitrentemiljøet -212 mio.kr. (-128 mio. kr. i 2022). Til afdækning af renterisiko på obligationsbeholdningen er der anvendt obligationsfutures med en samlet eksponering på 46 mio. kr. (-144 mio. Kr i 2022) i markedsrente og 55 mio. kr. (-437 mio. kr. i 2022) i gennemsnitsrente. Da der foretages løbende afregning af gevinst/tab er dagsværdien nul.					
2022		Positiv dagsværdi	Negativ dagsværdi	Positiv dagsværdi	Negativ dagsværdi
Rentederivater mv.:					
Renteswaps		317.551	362.549	317.551	362.549
Swaptions		103.191	192.715	103.191	192.715
CDS'er		2.236	2.233	2.236	2.233
Option på futures		10.567	14.381	10.567	14.381
Rentederivater mv., i alt		433.545	571.877	433.545	571.877
Valutabaserede afledte finansielle instrumenter		292.880	28.311	292.880	28.311
TRS Equity		0	214	0	214
Afledte finansielle instrumenter, i alt		726.425	600.402	726.425	600.402
Dagsværdi indgår i posten Afledte finansielle instrumenter		485.252		485.252	
Dagsværdi indgår i posten Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter, jf. note 12		241.173		241.173	
Dagsværdi indgår i posten Anden gæld, jf. note 17			600.402		600.402
Bogført værdi, netto (aktiv)		126.023		126.023	

Noter til regnskabet (fortsat)

Note	T. kr.	KONCERN		PENSIONS KASSE	
		2023	2022	2023	2022
12	Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter				
	3 i 1 Livspension				
	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	0	0	6.187	8.124
	Kapitalandele i associerede virksomheder	85.745	42.340	85.745	42.340
	Udlån til associerede virksomheder	24.065	4.160	24.065	4.160
	Kapitalandele	1.846.492	1.874.208	1.846.492	1.874.208
	Investeringsforeningsandele	2.339.765	2.086.611	2.339.765	2.085.564
	Obligationer	1.890.463	1.797.986	1.890.463	1.797.986
	Pantesikrede udlån	22.566	21.706	22.566	21.706
	Indlån i kreditinstitutter	55.543	64.783	55.543	64.783
	Afledte finansielle instrumenter, jf. note 11	187.048	241.173	187.048	241.173
	Investeringsaktiver, i alt	6.451.687	6.132.967	6.457.873	6.140.044
	Linkpension				
	Kapitalandele vedr. Linkpension	365	181	365	181
	Investeringsforeningsandele	1.818	1.047	1.818	1.047
	Investeringsaktiver, i alt	2.183	1.228	2.183	1.228
	Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter, i alt	6.453.870	6.134.195	6.460.056	6.141.272
13	Overskudskapital				
	Overskudskapital primo	801.565	880.436	801.565	880.436
	Overført fra egenkapital, regulering	12	12	12	12
	Overført fra medlemsbidrag	15.342	17.332	15.342	17.332
	Udbetalt til medlemmer	-28.337	-27.336	-28.337	-27.336
	Risikoforrentning	717	0	717	0
	Renteresultat, dækning af tab vedr. rentegrupper	1.289	-10.074	1.289	-10.074
	Afkast for året	54.951	-58.804	54.951	-58.804
	Overskudskapital, i alt	845.539	801.565	845.539	801.565
14	Pensionshensættelser til gennemsnitsrenteprodukter				
	Pensionshensættelser til gennemsnitsrenteprodukter specificeres således				
	Pensionshensættelser primo	6.671.662	9.401.089	6.671.662	9.401.089
	Kollektivt bonuspotentiale primo	-334.210	-1.136.542	-334.210	-1.136.542
	Akkumuleret værdiregulering primo	106.973	-82.043	106.973	-82.043
	Anvendt af individuelt bonus til dækning af tab	27.682	0	27.682	0
	Retrospektive pensionshensættelser primo	6.472.107	8.182.503	6.472.107	8.182.503
	Medlemsbidrag	214.751	281.467	214.751	281.467
	Overført til overskudskapital	-10.226	-13.057	-10.226	-13.057
	Afkasttilskrivning efter PAL	185.657	162.727	185.657	162.727
	Overført mellem klasse I og klasse III	-1.037	-1.900.020	-1.037	-1.900.020
	Pensionsydelse	-239.695	-264.993	-239.695	-264.993
	Omkostningsbidrag efter tilskrivning af omkostningsbonus	-3.705	-4.083	-3.705	-4.083
	Risikogevinster efter tilskrivning af risikobonus	-13.392	35.288	-13.392	35.288
	Medlemmernes gruppelevspræmier	-4.754	-5.149	-4.754	-5.149
	Øvrige reguleringer	-10.403	-2.576	-10.403	-2.576
	Retrospektive pensionshensættelser ultimo	6.589.303	6.472.107	6.589.303	6.472.107
	Akkumuleret værdiregulering ultimo	-82.041	-106.973	-82.041	-106.973
	Kollektivt bonuspotentiale ultimo	575.268	334.210	575.268	334.210
	Anvendt af individuelt bonus til dækning af tab	-15.923	-27.682	-15.923	-27.682
	Pensionshensættelser ultimo	7.066.607	6.671.662	7.066.607	6.671.662

Note 14 fortsættes næste side

Note 14 fortsat

Note	T. kr.	KONCERN		PENSIONS KASSE	
		2023	2022	2023	2022
	Pensionshensættelserne specificeres således *)				
	Rentegruppe F (særlig ugaranteret)				
	Bonuspotentiale på ugaranterede ydelser	150.123	135.398	150.123	135.398
	Kollektivt bonuspotentiale	737	0	737	0
	Rentegruppe F, i alt	150.860	135.398	150.860	135.398
	Rentegruppe G (Ubetingede, grundlagsrente 4,25 %) *)				
	Garanterede ydelser	177.484	162.704	177.484	162.704
	Individuelt bonuspotentiale	57.878	61.637	57.878	61.637
	Risikomargen	4.838	3.575	4.838	3.575
	Rentegruppe G, i alt	240.200	227.917	240.200	227.917
	Rentegruppe H (Betingede, grundlagsrente -0,75 %) *)				
	Bonuspotentiale på ugaranterede ydelser	2.968.112	2.581.637	2.968.112	2.581.637
	Individuelt bonuspotentiale	3.132.904	3.387.483	3.132.904	3.387.483
	Kollektivt bonuspotentiale	574.488	339.227	574.488	339.227
	Rentegruppe H, i alt	6.675.504	6.308.347	6.675.504	6.308.347
	Rentegrupper, i alt	7.066.565	6.671.662	7.066.565	6.671.662
	Omkostningsgrupper				
	Kollektivt bonuspotentiale	43	0	43	0
	Omkostningsgrupper, i alt	43	0	43	0
	Total				
	Garanterede ydelser	177.484	162.704	177.484	162.704
	Bonuspotentiale på ugaranterede ydelser	3.118.236	2.717.035	3.118.236	2.717.035
	Individuelt bonuspotentiale	3.190.781	3.449.120	3.190.781	3.449.120
	Kollektivt bonuspotentiale	575.268	339.227	575.268	339.227
	Risikomargen	4.838	3.575	4.838	3.575
	Pensionshensættelser til gennemsnitsrenteprodukter, i alt	7.066.607	6.671.662	7.066.607	6.671.662

Fortjenstmargen på pensionsaftaler udgør nul kr., da al fortjeneste går til medlemmerne.

*) Den tidligere rentegruppe G, som omfattede pensionsordninger i gennemsnitsrente, er i 2022 opsplittet i en rentegruppe G med ubetingede ordninger og en rentegruppe H med betingede ordninger.

15	Pensionshensættelser til markedsrenteprodukter				
	Ændringen i 3 i 1 Livspension hensættelserne specificeres således				
	3 i 1 Livspensions hensættelser primo	5.785.733	3.179.137	5.785.733	3.179.137
	Medlemsbidrag	271.445	190.480	271.445	190.480
	Overført til overskudskapital	-5.116	-4.275	-5.116	-4.275
	Investeringsafkast før PAL	529.337	-207.221	529.337	-207.221
	Overført mellem klasse I og klasse III	486	1.886.653	486	1.886.653
	Depottilskud ifm. omvalg til 3 i 1 Livspension	7.220	137.966	7.220	137.966
	Egenkapitaltilskud ifm. omvalg til 3 i 1 Livspension	-1.267	851.277	-1.267	851.277
	PAL af afkast og depottilskud	-92.996	-102.085	-92.996	-102.085
	Pensionsydelse	-205.503	-158.501	-205.503	-158.501
	Omkostningsbidrag efter tilskrivning af omkostningsbonus	-2.030	-1.883	-2.030	-1.883
	Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	8.007	6.836	8.007	6.836
	Andet	732	7.350	732	7.350
	3 i 1 Livspension hensættelser ultimo	6.296.049	5.785.733	6.296.049	5.785.733

Note 15 fortsættes næste side

Noter til regnskabet (fortsat)

Note	T. kr.	KONCERN		PENSIONS KASSE	
		2023	2022	2023	2022
Ændringen i Linkpension kontrakternes hensættelser specificeres således					
	Linkpension hensættelser primo	2.122	0	2.122	0
	Medlemsbidrag	181	2.222	181	2.222
	Investeringsafkast før PAL	-31	-119	-31	-119
	PAL heraf	18	19	18	19
	Andet	-21	0	-21	0
Linkpension hensættelser ultimo		2.269	2.122	2.269	2.122
Hensættelser til markedsrenteprodukter, i alt		6.298.318	5.787.854	6.298.318	5.787.854
Forsikringerne er tegnet uden garanti om minimumsforrentning.					
Ændring i pensionshensættelser fordeler sig således					
	Ændring i hensættelser til gennemsnitsrenteprodukter	-394.946	2.729.428	-394.946	2.729.428
	Ændring i hensættelser til markedsrenteprodukter	-510.463	-2.608.717	-510.463	-2.608.717
	Egenkapital tilskud ført direkte på balancen	-1.267	715.313	-1.267	715.313
	Bonusbetalt præmie til gruppeliv	-3.584	-4.145	-3.584	-4.145
Ændring i hensættelser, resultatopgørelse		-910.260	831.877	-910.260	831.877
Fortjenstmargen på pensionsaftaler udgør nul kr., da al fortjeneste går til medlemmerne.					
16	Gæld til kreditinstitutter				
	Repoer	0	515.625	0	515.625
	Bankgæld	22.522	2.931	22.522	2.931
Gæld til kreditinstitutter, i alt		22.522	518.556	22.522	518.556
	Af bankgælden forfalder i det kommende år	22.522	518.556	22.522	518.556
17	Anden gæld				
	Afledte finansielle instrumenter, jf. note 11	465.414	600.402	465.414	600.402
	Gæld vedrørende obligationskøb	0	9.484	0	9.484
	Diverse finansiell gæld	10.868	3.143	10.868	3.143
	Skyldig pensionsafkastskat mv.	112.539	188.727	112.573	188.686
Anden gæld, i alt		588.821	801.755	588.854	801.714
18	Eventualforpligtelser				
	Pensionskassen har givet tilsagn om deltagelse i investering i unoterede kapitalandele	1.668.247	1.526.948	1.668.247	1.526.948
Eventualforpligtelser, i alt		1.668.247	1.526.948	1.668.247	1.526.948
Pensionskassens størrelse og forretningsomfang indebærer, at Pensionskassen til stadighed er part i forskellige tvister. De verserende tvister forventes ikke at få væsentlig indflydelse på Pensionskassens økonomiske stilling.					
19	Sikkerhedsstillelser				
	Margindeponeringer vedrørende futures	33.404	48.082	33.404	48.082
	Obligationer solgt som led i repogæld	50.146	451.730	50.146	451.730
	Til dækning af "Pensionsmæssige hensættelser i alt" er der registreret nettoaktiver for	13.968.336	13.015.675	13.968.336	13.015.675
	Beløbet vedrører følgende poster:				
	Kapitalandele og investeringsforeningsandele			8.464.067	8.241.538
	Obligationer			5.504.269	4.774.137
	Registrerede aktiver, i alt			13.968.336	13.015.675
	Heraf vedrørende markedsrenteprodukter			6.298.318	5.787.854

*) De forsikringsmæssige hensættelser, der registreres aktiver til dækning af, opgøres efter den solvensmæssige regulering herom. Opgørelsen efter den solvensmæssige regulering vil være forskellig fra den regnskabsmæssige indregning foretaget i årsrapporten, jf. Egenkapitalopgørelsen.

Note	PENSIONS KASSE	
	2023	2022
20 Realiseret resultat og fordeling af realiseret resultat		
Gennemsnitsrenteprodukter		
Investeringsafkast før pensionsafkastskat	763.053	-1.070.016
Ændring i markedsværdiregulering	2.849	41.936
Tilskrevet grundlagsrente	40.459	52.295
Andet	4.788	9.218
Realiseret resultat i henhold til kontributionsbekendtgørelsen	811.149	-966.567
Pensionsafkastskat	-32.920	-28.720
Til fordeling efter pensionsafkastskat	778.229	-995.287
Fordelt til pensionsopparere:		
Tilskrevet bonus	-226.116	-215.023
Overført til/fra kollektivt bonuspotentiale, rentegrupper	-306.287	873.847
Ændring i anvendt af individuelt bonus til dækning af tab	-	0
Investeringsafkast og risikoforrentning til kapitalgrundlaget	234.067	-336.463
Omkostningsgrupper, i alt		
Omkostningsbidrag efter bonus	5.735	5.965
Faktiske administrationsomkostninger	-5.650	-6.004
Realiseret omkostningsresultat i henhold til kontributionsbekendtgørelsen	85	-38
Tilskrevet investeringsafkast efter PAL	3	-8
Overført til kollektivt bonuspotentiale, omkostningsgrupper	-43	0
Omkostningsresultat, som dækkes af kapitalgrundlaget	46	-46
Omkostningsresultat i pct. i forhold til pensionshensættelser	0,001%	0,000%
Risikogrupper, i alt		
Risikoresultat efter bonus	5.385	-42.125
Risikoresultat, som dækkes af kapitalgrundlaget	5.385	-42.125
Risikoresultat i pct. i forhold til pensionshensættelser	0,04%	-0,34%
Udlægskonto, Egenkapital		
Udlægskonto pr. 1. januar	-32.094	0
Udlæg i året	4.134	-32.094
Udlægskonto, Egenkapital pr. 31. december	-27.961	-32.094
Udlægskonto, Bonuskapital		
Udlægskonto pr. 1. januar	-10.076	0
Udlæg i året	1.297	-10.076
Udlægskonto, Bonuskapital pr. 31. december	-8.779	-10.076

Noter til regnskabet (fortsat)

Note

21 Finansielle instrumenter indregnet til dagsværdi

Investeringsaktiver og finansielle forpligtelser indregnes til dagsværdi eller amortiseret kostpris, jf. note 1. Dagsværdien er den pris, der kan opnås ved salg af et aktiv eller skal betales for overdragelse af en forpligtelse i en normal transaktion mellem uafhængige parter på målingstidspunktet. Dagsværdien bestemmes ud fra følgende hierarki:

Niveau 1 - noterede priser

Noterede priser anvendes, hvor der eksisterer et aktivt marked for de enkelte aktiver. Som udgangspunkt anvendes lukkekursen på balancedagen.

Niveau 2 - observerbare input

For noterede papirer, hvor lukkekursen ikke afspejler dagsværdien, fastsættes dagsværdien ud fra noterede kurser på lignende aktiver eller forpligtelser eller ud fra andre værdiansættelsesmetoder, som er baseret på observerbare markedsinput, fx input fra banker eller lignende. For afledte finansielle instrumenter anvendes vurderingsteknikker, som er baseret på observerbare markedssdata som rentekurver og valutakurser mv.

Niveau 3 - ikke observerbare input

For en væsentlig del af investeringerne kan værdiansættelsen ikke alene baseres på observerbare markedssdata. For disse aktiver anvendes værdiansættelsesmodeller, der kan indebære skøn over aktuelle markedsførhold og den fremtidige udvikling heri. I note 1 om anvendt regnskabspraksis er de anvendte værdiansættelsesmetoder nærmere beskrevet.

T. kr.	2023				2022			
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Total	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Total
Finansielle aktiver								
Investerings ejendom	-	-	3.843	3.843	-	-	7.461	7.461
Kapitalandele i associerede virksomheder	-	-	186.503	186.503	-	-	93.668	93.668
Udlån til associerede virksomheder	0	-	52.344	52.344	9.203	-	-	9.203
Kapitalandele	681.546	-	3.380.274	4.061.820	740.230	-	3.432.622	4.172.852
Investeringsforeningsandele	4.849.953	-	35.815	4.885.768	4.298.282	81.603	34.976	4.414.861
Obligationer	4.777.688	28.019	1.665.011	6.470.718	4.457.689	50.790	1.939.415	6.447.894
Pantesikrede udlån	-	-	101.587	101.587	-	-	101.582	101.582
Afledte finansielle instrumenter	-	542.094	-	542.094	-	726.425	-	726.425
Indlån i kreditinstitutter	186.122	-	-	186.122	205.468	-	-	205.468
Likvide beholdninger	296.676	-	-	296.676	252.707	-	-	252.707
Finansielle aktiver i alt	10.791.984	570.113	5.425.377	16.787.474	9.963.579	858.818	5.609.724	16.432.121
Finansielle gældsposter								
Repoer	-	-	-	-	515.625	-	-	515.625
Bankgæld	22.522	-	-	22.522	2.931	-	-	2.931
Afledte finansielle instrumenter	-	465.414	-	465.414	-	600.402	-	600.402
Gæld vedr. obligationskøb og afvikling af repoer mv.	10.868	-	-	10.868	9.484	-	-	9.484
Finansielle gældsposter i alt	33.389	465.414	-	498.803	528.040	600.402	-	1.128.442
Nettoaktiver i alt	10.758.595	104.699	5.425.377	16.288.671	9.435.539	258.417	5.609.724	15.303.680
Heraf vedrører:								
Gennemsnitsrente og kapitalgrundlag	4.023.089	42.409	3.099.040	7.164.539	5.840.321	122.865	3.421.982	9.385.167
Markedsrente	6.735.505	62.290	2.326.337	9.124.132	3.595.218	135.552	2.187.742	5.918.512
Total	10.758.595	104.699	5.425.377	16.288.671	9.435.539	258.417	5.609.724	15.303.680

Note 21 fortsættes næste side

Note

21 Finansielle instrumenter indregnet til dagsværdi (fortsat)**Specifikation af værdiansættelse baseret på Niveau 3**

T. kr.	Værdi primo 1. januar 2023	Værdi- ireguleringer	Køb/salg/ afvikling	Overførsel til/fra andre niveauer	Værdi ultimo 31. dec. 2023
Investeringsejendomme	7.461	-3.618	-	-	3.843
Kapitalandele i associerede virksomheder	93.668	-	92.835	-	186.503
Udlån til associerede virksomheder	0	-	52.344	-	52.344
Kapitalandele	3.432.622	-33.316	-19.032	-	3.380.274
Investeringsforeningsandele	34.976	6.407	-5.568	-	35.815
Obligationer	1.939.415	46.521	-299.722	-21.203	1.665.011
Pantesikrede udlån	101.582	1.285	-1.280	-	101.587
Total	5.609.724	17.279	-180.423	-21.203	5.425.377

T. kr.	Værdi primo 1. januar 2022	Værdi- reguleringer	Køb/salg/ afvikling	Overførsel til/fra andre niveauer	Værdi ultimo 31. dec. 2022
Investeringsejendomme	7.403	-245	303	-	7.461
Kapitalandele i associerede virksomheder	72.607	8.280	12.781	-	93.668
Kapitalandele	3.062.571	549.243	-179.192	-	3.432.622
Investeringsforeningsandele	155.931	6.060	-54.117	-72.898	34.976
Obligationer	1.846.049	-47.172	140.537	-	1.939.415
Pantesikrede udlån	122.239	-3.696	-16.961	-	101.582
Total	5.266.800	512.471	-96.649	-72.898	5.609.724

For nærmere beskrivelse af værdiansættelsesteknikker og input henvises til Note 1 Anvendt regnskabspraksis og Note 8 Investeringsejendomme

22 Oversigt over beholdninger og afkast

Beholdninger og afkast Mio. kr	Markedsværdi		Afkast 2023 i pct. p.a.
	Primo	Ultimo	
Gennemsnitsrente			
Grunde og bygninger	530	588	-3,7%
Noterede kapitalandele	2.548	2.778	15,2%
Unoterede kapitalandele	1.475	1.400	0,3%
Kapitalandele, i alt	4.024	4.178	9,7%
Stats- og realkreditobligationer	2.472	2.689	8,4%
Indeksobligationer	393	430	3,9%
Kreditobligationer og Emerging Markets-obligationer	1.752	1.444	9,9%
Udlån mv.	159	165	6,6%
Obligationer og udlån mv., i alt	4.776	4.727	8,6%
Øvrige investeringsaktiver	-56	381	-4,5%
Afledte finansielle instrumenter til sikring af nettoændringen af aktiver og forpligtelser	151	68	-
Total	9.424	9.943	8,2%

Note 22 fortsættes næste side

Noter til regnskabet (fortsat)

Note 22 fortsat

Note			
Beholdninger og afkast	Markedsværdi		Afkast 2023 i pct. p.a.
	Primo Mio. kr	Ultimo	
Markedsrente			
Grunde og bygninger	437	501	-3,7%
Noterede kapitalandele	2.274	2.532	15,1%
Unoterede kapitalandele	1.224	1.164	1,4%
Kapitalandele, i alt	3.498	3.696	10,4%
Stats- og realkreditobligationer	866	982	8,4%
Indeksobligationer	138	157	3,9%
Kreditobligationer og emerging markets-obligationer	826	795	12,3%
Udlån mv.	43	47	6,6%
Obligationer og udlån mv., i alt	1.872	1.981	9,8%
Øvrige investeringsaktiver	-42	167	-93,6%
Afledte finansielle instrumenter til sikring af nettoændringen af aktiver og forpligtelser	114	53	-
Total	5.879	6.399	9,1%

Specifikationer er udarbejdet i overensstemmelse med kravene i Finanstilsynets regnskabsbekendtgørelse § 104 og kan ikke umiddelbart afstemmes med regnskabet tal. Årsafkastet er beregnet som daglige tidsvægtede afkast.

På pensionskassens hjemmeside www.pjdpension.dk/om-pensionskassen/finansiell-information/aktiver findes en oversigt over Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyrlægers samlede aktieportefølje.

23 Supplerende nøgletal for produkter	2023		2022	
	Afkast i i pct.	bonusgrad i pct.	Afkast i i pct.	bonusgrad i pct.
Traditionel gennemsnitsrente				
Rentegruppe F (Særlig ugaranteret)	7,9%	0,5%	-	0,0%
Rentegruppe G (Garanterede, grundlagsrente 0,0 %)	7,8%	25,6%	-	27,7%
Rentegruppe H (Hensigtserklærede, grundlagsrente 0,0 %)	8,0%	59,8%	-	61,4%
Forrentning af kundernes midler efter omkostninger før skat				
Inkluderer afkast af overskudskapital		I alt i pct.		I alt i pct.
Investeringsprofil med moderat risiko				
Gennemsnitsrente		8,0%		-8,4%
Markedsrente (3i1 Livspension)		9,2%		-5,5%

* Det er ikke muligt at beregne afkastnøgletal for rentegrupper i 2022, da opsplitningen i rentegrupperne G og H først er foretaget i 2022.

	2023			2022		
	Pct. af gennemsnitlige hensættelser	Afkast i pct.	Risiko	Pct. af gennemsnitlige hensættelser	Akast i pct.	Risiko
Livscyklusproduktet 3 i 1 Livspension						
Investeringsprofil med høj risiko						
År til pension						
30 år	0,05	11,3	4,50	0,05	-7,7	5,75
15 år	0,06	11,3	4,50	0,13	-7,7	5,75
5 år	0,09	10,1	3,70	0,00	-6,8	5,25
5 år efter	0,00	9,0	3,00	0,00	-6,3	4,75
Investeringsprofil med moderat risiko						
År til pension						
30 år	0,33	10,4	4,10	0,36	-6,4	5,50
15 år	2,13	10,4	4,10	3,13	-6,4	5,50
5 år	5,63	8,8	2,90	2,79	-5,7	4,75
5 år efter	1,95	7,4	2,10	0,94	-5,4	4,50
Investeringsprofil med lav risiko						
År til pension						
30 år	0,00	9,2	3,20	0,00	-6,2	5,25
15 år	0,04	9,2	3,20	0,00	-6,2	5,25
5 år	0,02	8,2	2,30	0,00	-6,9	4,50
5 år efter	0,05	7,4	1,70	0,00	-7,2	4,25

Der er taget udgangspunkt i en pensionsalder på 67 år.

Noter til regnskabet (fortsat)

25 5 års hoved- og nøgletal

5 års hovedtal

Mio. kr.	2023	2022	2021	2020	2019
Medlemsbidrag	486	474	461	435	422
Pensionsydelse	-482	-459	-319	-284	-260
Investeringsafkast	1.294	-1.278	1.634	347	1.410
Pensionsmæssige driftsomkostninger, i alt	-6	-6	-6	-5	-5
Pensionsteknisk resultat	35	-89	-	25	15
Resultat af syge- og ulykkesforsikring	-1	0	2	-1	-1
Årets resultat	196	-307	319	94	313
Pensionshensættelser, i alt	13.369	12.463	12.584	10.818	10.487
Overskudskapital	846	802	880	812	795
Egenkapital	2.342	2.195	3.283	3.705	3.697
Aktiver, i alt	17.213	16.780	17.589	15.867	15.960
Aktiver, i alt koncern	17.213	16.780	17.589	15.869	15.961

5 års nøgletal

	2023	2022	2021	2020	2019
Afkastnøgletal					
Afkastprocent relateret til gennemsnitsrenteprodukter	8,0%	-8,3%	10,4%	2,3%	10,3%
Afkastprocent relateret til markedsrenteprodukter	9,3%	-5,3%	19,2%	-	-
Risiko på afkast relateret til markedsrenteprodukter	4,50	4,75	4,50	-	-
Omkostningsnøgletal					
Omkostningsprocent af hensættelser	0,1%	0,0%	0,05%	0,05%	0,05%
Omkostninger i kr. pr. medlem	498	526	546	480	489
Forrentningsnøgletal					
Egenkapitalforrentning efter skat	8,6%	-11,2%	8,5%	2,5%	8,7%
Forrentning af overskudskapital	7,5%	-8,3%	9,7%	2,8%	10,3%
Syge- og ulykkesforsikring					
Bruttoerstatningsprocent	111,8%	118,5%	94,3%	129,5%	183,4%
Bruttoomkostningsprocent	5,0%	5,5%	5,6%	5,5%	5,8%
Combined ratio	116,8%	124,0%	100,0%	135,0%	189,2%
Operating ratio ¹	103,8%	145,9%	79,9%	128,9%	160,9%

Der henvises til nøgletsdefinitioner side 76.

¹ Beregningsmetoden for 'Operating ratio (SUL)' er opdateret, så den tager højde for investeringsafkastet.

26 Risikostyring

Bestyrelsen har i politikker og retningslinjer fastlagt de overordnede rammer for pensionskassens risikostyring, herunder overordnede rammer for den samlede solvensdækning og for forskellige typer af risici. De overordnede rammer revurderes som minimum én gang årligt.

Styring af risici sker via det interne kontrolsystem baseret på tre forsvarslinjer. Første forsvarslinje udgøres af forretningen, dvs. alle de ansatte i pensionskassen og i Sampension Administrationsselskab A/S, som ikke er en del af anden eller tredje forsvarslinje. Det er første forsvarslinje, der ejer og styrer risici. Anden forsvarslinje overvåger og kontrollerer og udgøres af risikostyrings-, aktuar- og compliancefunktionen, mens tredje forsvarslinje udgøres af intern audit funktionen.

Pensionskassens risikostyring har fokus på at styre og overvåge risici, der eksponerer både pensionskassen og medlemmerne for tab.

Risiciene for PJD kan overordnet inddeles i:

- Markedsrisici
- Forsikringsrisici
- Ikke-finansielle risici
- Tværgående risici

Markedsrisici

Markedsrisici er relateret til bevægelser på de finansielle markeder, som kan give finansielle tab ved værdiændringer i investeringsaktiverne og/eller i opgørelsen af de forsikringsmæssige hensættelser. Markedsrisici udspringer af faktorer, der kan påvirke værdien af finansielle instrumenter og kontrakter f.eks. ændringer i renter, aktiekurser, værdien af alternative investeringer inkl. ejendomsinvesteringer, valutakurser og kreditspænd. Herudover omfatter markedsrisici

- volatilitetsrisici, dvs. risiko for tab som følge af ændringer i den implicitte volatilitet, der bl.a. indgår i værdiansættelsen af finansielle aktiver med indbyggede optioner
- koncentrationsrisici, dvs. risiko for tab på grund af koncentration af aktiver indenfor specifikke markedssegmenter eller eksponeringer
- modpartsrisici, dvs. risiko for tab på grund af en modparts kontraktuelle misligholdelse
- likviditetsrisici, dvs. risiko for at pensionskassen ikke kan fremskaffe den nødvendige likviditet, og/eller at den med kort varsel skal fremskaffe likviditet og derfor kan blive tvunget til at afhænde investeringsaktiver til lavere salgspriser, end der ville kunne opnås under mere normale forhold
- basisrisici, dvs. risiko for tab på modsatte positioner, hvor den ene har til formål af afdække den anden
- inflationsrisici, dvs. risiko for tab som følge af ændringer i inflation

Markedsrisici er primært relevante for følgende områder:

- Investeringsaktiver allokert til kapitalgrundlaget i form af egenkapital og overskudskapital. Tab som følge af ugunstige udviklinger på de finansielle markeder vil derfor kunne forringe kapitalgrundlaget og pensionskassens solvensdækning. Da der løbende sker en udbetaling til medlemmerne af overskudskapitalen, vil tab som følge af markedsrisici også få betydning for de fremtidige udbetalingerne til medlemmerne.
- Investeringsaktiver og forsikringsmæssige hensættelser for pensionsordninger med garanti, dvs. ordninger, der er omfattet af en ydelsesgaranti, hvor der vil opstå et tab, hvis værdien af hensættelserne stiger mere (eller falder mindre) end værdien af de tilhørende investeringsaktiver. Værdien af hensættelserne afhænger af den anvendte diskonteringskurve (dvs. den risikofri rentekurve, der er fastlagt i Solvens II-reguleringen) og værdien vil fx stige, hvis diskonteringskurven falder. Værdien af investeringsaktiverne afhænger af udviklingen på de finansielle markeder og vil fx falde, hvis investeringsafkastet er negativt. Tab vil i første omgang blive dækket af den garanterede bestands tabsabsorberende bonuspotentialer. Det vil alt andet lige øge solvenskapitalkravet. Tab, der ikke kan dækkes af bonuspotentialerne, vil blive dækket af pensionskassens kapitalgrundlag. Uanset om tabet øger solvenskapitalkravet eller reducerer kapitalgrundlaget, vil det reducere pensionskassens solvensdækning. Pensionskassen har stoppet for nytegning af ordninger med garanti, og den garanterede bestand er derfor i afløb.
- Investeringsaktiver allokert til pensionsordninger uden garanti, hvor markedsrisikoen ikke påhviler pensionskassen, men derimod medlemmerne i form af risikoen for lavere fremtidige ydelser. De ugaranterede ordninger omfatter produktet 3 i 1 Livspension, som er det primære produkt for nye medlemmer, og gennemsnitsrenteproduktet med betingede garantier. Selvom risikoen påhviler medlemmerne, har PJD fokus på at styre og overvåge risiciene.

Noter til regnskabet (fortsat)

Note 28 fortsat

Pensionskassens markedsrisici styres primært via en overvågning af markedsrisiciene, som løbende giver mulighed for at tilpasse risikoeksponeringen på pensionskassens investeringer, herunder tilpasninger vha. finansielle instrumenter. Det foretages herudover en løbende opfølgning på de investeringsrammer og rammer for markedsrisici, som er fastlagt af bestyrelsen.

En betydelig del af pensionskassens aktiver er investeret i alternative investeringer, herunder fx kreditinvesteringer, ejendomsinvesteringer, private equity og investeringer i infrastruktur. Sammenlignet med fx børsnoterede aktier og obligationer er de kendetegnet ved at være mindre likvide og sværere at værdiansætte, da der – modsat børsnoterede værdipapirer – ikke findes daglige, noterede priser. Pensionskassens værdiansættelsesudvalg har ansvar for, at veldefinerede og passende værdiansættelsesmetoder bliver anvendt på bl.a. alternative investeringer, hvor daglige, noterede prisoplysninger ikke er til rådighed. Pensionskassen vurderer som minimum månedligt, om værdiansættelsen af unoterede aktiver skal reguleres.

FORSIKRINGSRISICI

Pensionskassens gennemsnitsrenteprodukt med garanti eksponerer pensionskassen mod forsikringsrisici. Det vedrører bl.a. levetidsrisici, livsforsikringsoptionsrisici, omkostningsrisici samt invaliditets- og sygdomsrisici. Som eksempel vil en uforudset stigning i medlemmernes levetid betyde, at pensionskassen skal udbetale ydelser i en længere periode end tidligere forventet, hvilket kan forringe pensionskassens resultat og solvensdækning.

For ordninger uden garanti, herunder bl.a. produktet 3 i 1 Livspension og gennemsnitsrenteproduktet med betingede garantier, vil risici vedr. fx levetider blive båret af medlemmerne i form af lavere fremtidige ydelser.

Med baggrund i de rammer for forsikringsrisici, bestyrelsen har fastlagt, styres pensionskassens forsikringsrisici primært via løbende aktuarmæssige analyser af de forskellige risikoelementer med henblik på at sikre en korrekt opgørelse af de forsikringsmæssige hensættelser og eventuelt tilpasning af nytægningsgrundlaget.

Pensionskassen har ikke indgået kontrakter om genforsikring af forsikringsrisiciene.

IKKE-FINANSIELLE RISICI

Ikke-finansielle risici dækker over:

- operationelle risici, dvs. risiko for tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige fejl og systemmæssige fejl eller som følge af eksterne begivenheder. Operationel risiko omfatter fx risici relateret til rådgivning af medlemmerne, juridiske risici og modelrisici. De operationelle risici omfatter også IT-risici, herunder risiko for tab som følge af fejl i forbindelse med vedligeholdelse og udvikling af de IT-systemer, pensionskassen anvender, samt risici relateret til cyberkriminalitet.
- strategiske risici, herunder risikoen for at få fastlagt uhensigtsmæssige strategier eller risici for tab som følge af forkert eller mangelfuld gennemførelse af den ønskede strategi.
- regulatoriske- og compliance risici, dvs. risikoen for tab som følge af manglende overholdelse af de love og regler, pensionskassen skal efterleve samt risici relateret til mulige fremtidige ændringer af love og regler. De regler, pensionskassen skal efterleve, omfatter fx Solvens II-reguleringen, kontributionsbekendtgørelsen, regler der skal forhindre økonomisk kriminalitet (dvs. hvidvask, terrorfinansiering m.v.), regler om sanktioner mod andre lande m.v., regler der skal modvirke svindel og bestikkelse samt regler om databeskyttelse (herunder GDPR-reglerne).

De ikke-finansielle risici styres primært via pensionskassens interne kontrolsystem og med udgangspunkt i en række bestyrelsesgodkendte politikker om bl.a. operationel risiko, persondatabeskyttelse samt forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og terrorfinansiering. Der er herudover udarbejdet forretningsgange og arbejdsbeskrivelser, der bidrager til at reducere risikoen for fejl.

Operationelle hændelser registreres og rapporteres løbende til direktion og bestyrelse, bl.a. med henblik på at kunne implementere mitigerende foranstaltninger, så tilsvarende hændelser i videst muligt omfang undgås fremover.

Risici relateret til outsourcing betragtes også som en del af de ikke-finansielle risici. Bestyrelsen har fastsat politik og retningslinjer for outsourcing, herunder regler for outsourcing af kritiske eller vigtige operationelle funktioner og aktiviteter. Politikken og retningslinjerne skal sikre en betryggende håndtering af de risici, der er forbundet med outsourcing, herunder at indgåede outsourcingsaftaler sikrer, at de outsourcete funktioner og aktiviteter bliver behandlet i overensstemmelse med bestyrelsens retningslinjer og gældende lovgivning.

Overvågningen af outsourcete aktiviteter reguleres i forretningsgange, som sikrer rapportering til relevante ledelsesmæssige fora og bestyrelsen om leverandørens opgavevaretagelse f.eks. med driftsrapporter, møder, stikprøvekontroller mv.

TVÆRGÅENDE RISICI

Tværgående risici dækker over omdømmerisici og ESG-risici, dvs. risici vedrørende miljømæssige og sociale forhold samt god selskabsledelse. De tværgående risici kan påvirke pensionskassen bredt og kan derfor ikke kategoriseres som enten markedsrisici, forsikringsrisici eller ikke-finansielle risici.

Klimarisici betragtes som en del af ESG-risiciene og er også tværgående, da klimaforandringer fx både kan påvirke pensionskassens markedsrisici og forsikringsrisici.

RAPPORT OM SOLVENS OG FINANSIEL SITUATION

Pensionskassens risikostyring er uddybende beskrevet i Rapport om solvens og finansiell situation – den såkaldte SFCR. Rapporten er offentlig tilgængelig og kan findes på pjdension.dk/om-pensionskassen/finansiell-information/aarsrapport.



Påtegninger



Ledelsespåtegning	70
Intern revisions revisionspåtegning	71
Den uafhængige revisors revisionspåtegning	72

Ledelsespåtegning

Bestyrelse og direktion har dags dato behandlet og godkendt årsrapporten for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2023 for Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyrlæger.

Årsrapporten er udarbejdet i overensstemmelse med lov om finansiell virksomhed og anden relevant lovgivning.

Koncernregnskabet og årsregnskabet giver efter vores opfattelse et retvisende billede af koncernens og pensionskassens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2023 samt af resultatet af koncernens og pensionskassens aktiviteter for regnskabsåret 2023.

Ledelsesberetningen indeholder efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for udviklingen i koncernens og pensionskassens aktiviteter og økonomiske forhold, samt en beskrivelse af de væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer, som koncernen og pensionskassen kan påvirkes af.

Hellerup, den 13. marts 2024

Direktionen

Mads Smith Hansen
Adm. direktør

Bestyrelsen

Johannes Elbæk
(Formand)

Gertrud Knudsen
(Næstformand)

Søren Kaare-Andersen

Louise Bundgaard

Henning Otte Hansen

Kasper Klintø

Anders Larsen

Ilse Ankjær Rasmussen

Lise Lykke Steffensen

Intern revisions revisionspåtegning

KONKLUSION

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og årsregnskabet for Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyrlæger giver et retvisende billede af koncernens og pensionskassens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2023 samt af resultatet af koncernens og pensionskassens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2023 i overensstemmelse med lov om finansiell virksomhed for så vidt angår årsregnskabet for koncernen og pensionskassen.

Vores konklusion er i overensstemmelse med vores revisionsprotokollat til revisions- og risikoudvalget samt bestyrelsen.

DEN UDFØRTE REVISION

Vi har revideret koncernregnskabet og årsregnskabet for Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyrlæger for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2023. Koncernregnskabet og årsregnskabet udarbejdes efter lov om finansiell virksomhed.

Revisionen er udført på grundlag af Finanstilsynets bekendtgørelse om revisionens gennemførelse i finansielle virksomheder mv. samt finansielle koncerner og efter internationale standarder om revision vedrørende planlægning og udførelse af revisionsarbejdet.

Vi har planlagt og udført revisionen for at opnå høj grad af sikkerhed for, at koncernregnskabet og årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation. Vi har deltaget i revisionen af alle væsentlige og risikofyldte områder.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion

UDTALELSE OM LEDELSESBERETNINGEN

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om koncernregnskabet og årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af koncernregnskabet og årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med koncernregnskabet eller årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til lov om finansiell virksomhed og anden relevant lovgivning.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med koncernregnskabet og årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med lov om finansiell virksomheds og anden relevant lovgivnings krav. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Hellerup, den 13. marts 2024

Gert Stubkjær
Koncernrevisionschef

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til medlemmerne i Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyr læger

KONKLUSION

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og pensionskassens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2023 samt af resultatet af koncernens og pensionskassens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2023 i overensstemmelse med lov om finansiell virksomhed.

Vores konklusion er konsistent med vores revisionsprotokollat til revisions- & risikoudvalget samt bestyrelsen.

Hvad har vi revideret

Koncern- og årsregnskabet for Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyr læger for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2023 omfatter resultat- og totalindkomstopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis, for såvel koncernen som pensionskassen ("regnskabet").

GRUNDLAG FOR KONKLUSION

Vi udførte vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision (ISA) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit Revisors ansvar for revisionen af regnskabet.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Uafhængighed

Vi er uafhængige af koncernen i overensstemmelse med International Ethics Standards Board for Accountants' internationale retningslinjer for revisors etiske adfærd (IESBA Code) og de yderligere etiske krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i overensstemmelse med disse krav og IESBA Code.

Efter vores bedste overbevisning er der ikke udført forbudte ikke-revisionsydelser som omhandlet i artikel 5, stk. 1, i forordning (EU) nr. 537/2014.

Valg

Vi blev første gang valgt som revisor for Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyr læger den 3. april 2017 for regnskabsåret 2017. Vi er genvalgt årligt ved generalforsamlingsbeslutning i en samlet sammenhængende opgaveperiode på syv år frem til og med regnskabsåret 2023.

CENTRALE FORHOLD VED REVISIONEN

Centrale forhold ved revisionen er de forhold, der efter vores faglige vurdering var mest betydelige ved vores revision af regnskabet for 2023. Disse forhold blev behandlet som led i vores revision af regnskabet som helhed og udformningen af vores konklusion herom. Vi afgiver ikke nogen særskilt konklusion om disse forhold.

Centrale forhold ved revisionen	Hvordan vi har behandlet det centrale forhold ved revisionen
Måling af pensionsmæssige hensættelser Koncernen har pensionsmæssige hensættelser for i alt 13.369 mio. kr., hvilket udgør 78 % af koncernens balance. Hensættelserne består primært af pensionshensættelser til gennemsnitsrente og markedsrente. Opgørelsen er baseret på dagsværdien af de tilhørende aktiver i relation til markedsrente og aktuarmæssige principper i relation til øvrige hensættelser og involverer væsentlige regnskabsmæssige skøn, som er knyttet til de aktuarmæssige forudsætninger om den tidsmæssige placering og omfang af fremtidige betalinger til medlemmerne. Betydelige aktuarmæssige forudsætninger omfatter rentekurve til tilbagediskontering, levetider, dødelighed, invaliditet, tilbagekøbs- og fripolicesandsynlighed og omkostninger. Vi fokuserede på måling af pensionsmæssige hensættelser, fordi det regnskabsmæssige skøn i sin natur er komplekst og påvirket af subjektivitet og dermed forbundet med høj grad af skønsmæssig usikkerhed. Der henvises til koncern- og årsregnskabets omtale af "Regnskabsmæssige skøn" i note 1 samt "Pensionshensættelser til gennemsnitsrenteprodukter" i note 14 og "Pensionshensættelser til markedsrenteprodukter" i note 15.	Vi udførte risikovurderingshandlinger med henblik på at opnå en forståelse af it-systemer, forretningsgange og relevante interne kontroller vedrørende opgørelse af pensionsmæssige hensættelser. For kontrollerne vurderede vi, om de var designet og implementeret til effektivt at adressere risikoen for væsentlig fejlinformation. For udvalgte kontroller, som vi planlagde at basere os på, testede vi, om de var udført på konsistent basis. Vi anvendte vores egne aktuarer til at vurdere de af koncernen anvendte aktuarmæssige metoder og modeller samt anvendte forudsætninger og foretagne beregninger. Vi vurderede og udfordrede de anvendte metoder, modeller og betydelige forudsætninger i form af rentekurve til tilbagediskontering, levetider, dødelighed, invaliditet, tilbagekøbs- og fripolicesandsynlighed samt omkostninger ud fra vores branchekendskab med henblik på at vurdere, om disse er i overensstemmelse med regulatoriske og regnskabsmæssige krav. Dette omfattede en vurdering af kontinuiteten i grundlaget for opgørelsen af hensættelser. Vi testede stikprøvevist beregningen af de opgjorte pensionsmæssige hensættelser. Vi vurderede om oplysningerne om hensættelserne var passende.
Måling af unoterede investeringsaktiver Unoterede investeringsaktiver omfatter primært investeringer i kapitalfonde, infrastrukturfonde, unoterede aktier og erhvervsobligationer m.m. og indgår i regnskabsposterne: • Kapitalandele • Obligationer • Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter Unoterede investeringer måles til skønnet dagsværdi. Det regnskabsmæssige skøn over dagsværdi er baseret på værdiansættelsesmodeller, data og betydelige forudsætninger, der ikke er direkte observerbare for tredjemand. Ændringer i de betydelige forudsætninger, som indgår i det regnskabsmæssige skøn, kan have en væsentlig påvirkning på regnskabet. Vi fokuserede på måling af unoterede investeringer, fordi det regnskabsmæssige skøn i sin natur er komplekst og påvirket af subjektivitet og dermed forbundet med høj grad af skønsmæssig usikkerhed. Der henvises til koncern- og årsregnskabets omtale af "Regnskabsmæssige skøn" i note 1 samt "Finansielle instrumenter indregnet til dagsværdi" i note 21.	Vi udførte risikovurderingshandlinger med henblik på at opnå en forståelse af it-systemer, forretningsgange og relevante interne kontroller for måling af unoterede investeringer. For kontrollerne vurderede vi, om de var designet og implementeret til effektivt at adressere risikoen for væsentlig fejlinformation. For udvalgte kontroller, som vi planlagde at basere os på, testede vi, om de var udført på konsistent basis. Vi vurderede og testede de af ledelsen anvendte værdiansættelsesmodeller. Vi testede stikprøvevist sammenhængen mellem de anvendte forudsætninger, data og beregningen af dagsværdier. Vi testede stikprøvevist anvendte dagsværdier til relevant rapportering fra eksterne fund managers. Vi udfordrede de betydelige forudsætninger, som indgår i det regnskabsmæssige skøn, der ligger til grund for beregning af dagsværdier ud fra vores kendskab til porteføljen og markedsudviklingen. Vi vurderede om oplysningerne om de unoterede investeringer var passende.

UDTALELSE OM LEDELSESBERETNINGEN

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om regnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af regnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med regnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til lov om finansiel virksomhed og anden relevant lovgivning.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med koncernregnskabet og årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med kravene i lov om finansiel virksomhed og oplysningskravene i anden relevant lovgivning. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

LEDELSENS ANSVAR FOR REGNSKABET

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et koncernregnskab og et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et regnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af regnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere koncernens og pensionskassens evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde regnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere koncernen eller pensionskassen, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

REVISORS ANSVAR FOR REVISIONEN AF REGNSKABET

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om regnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med ISA og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som brugerne træffer på grundlag af regnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med ISA og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i regnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af koncernens og pensionskassens interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.

- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af regnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om koncernens og pensionskassens evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i regnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at koncernen og pensionskassen ikke længere kan fortsætte driften.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af regnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om regnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.
- Opnår vi tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for de finansielle oplysninger for virksomhederne eller forretningsaktiviteterne i koncernen til brug for at udtrykke en konklusion om koncernregnskabet. Vi er ansvarlige for at lede, føre tilsyn med og udføre koncernrevisionen. Vi er eneansvarlige for vores revisionskonklusion.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Vi afgiver også en udtalelse til den øverste ledelse om, at vi har opfyldt relevante etiske krav vedrørende uafhængighed, og oplyser den om alle relationer og andre forhold, der med rimelighed kan tænkes at påvirke vores uafhængighed og, hvor dette er relevant, anvendte sikkerhedsforanstaltninger eller handlinger foretaget for at eliminere trusler.

Med udgangspunkt i de forhold, der er kommunikeret til den øverste ledelse, fastslår vi, hvilke forhold der var mest betydelige ved revisionen af regnskabet for den aktuelle periode og dermed er centrale forhold ved revisionen. Vi beskriver disse forhold i vores revisionspåtegning, medmindre lov eller øvrig regulering udelukker, at forholdet offentliggøres.

Hellerup, 13. marts 2024

PricewaterhouseCoopers
Statsautoriseret Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 3377 1231

Per Rolf Larssen
statsautoriseret revisor
mne24822

Claus Christensen
statsautoriseret revisor
mne33687

Nøgletalsdefinitioner

Finanstilsynets nøgletal

Nøgletal er beregnet i henhold til Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser

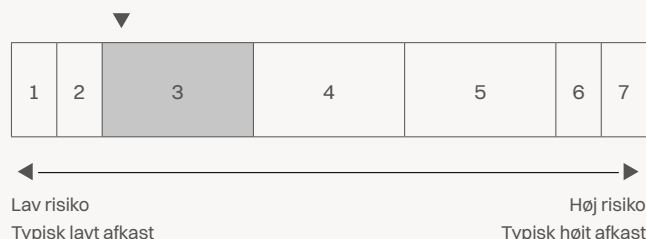
Afkastprocent	=	$\frac{\text{Investeringsafkast vedr. gennemsnitsrente- og markedsrenteprodukter} \times 100}{\text{Forsikringsmæssige hensættelser primo året} + \text{gennemsnitligt vægtede ind- og udbetalinger for gennemsnitsrente- og markedsrenteprodukter}}$ Nøgletallet er beregnet pengevægtet. Afkastmål kan opdeles i to typer, det pengevægtede og det tidsvægtede afkast: Det pengevægtede afkast viser den faktiske forrentning - eller relative værditilvækst - som porteføljen har opnået i perioden, inklusive forrentning af periodens netto-indbetalinger. Det pengevægtede afkast viser således den faktiske forrentning over perioden. Det tidsvægtede afkast viser den forrentning, der ville være opnået, hvis der ikke havde været betalinger til eller fra porteføljen i perioden. Det tidsvægtede afkast er et udtryk for "performance", som er anvendeligt til sammenligning med et benchmark eller med andre investorers afkast inden for samme aktivkategori.
---------------	---	---

Risiko på afkast vedr. markedsrenteprodukter	=	Opgøres som standardafvigelsen (SD) på det månedlige afkast relateret til markedsrenteprodukter over de seneste 36 måneder ved anvendelse af følgende skala 1-7:
--	---	--

Risikoklasse	Pct. SD ≥	SD <
1,00	0,00	0,50
2,00	0,50	2,00
3,25	2,00	3,00
3,50	3,00	4,00
3,75	4,00	5,00
4,25	5,00	6,70
4,50	6,70	8,34
4,75	8,34	10,00
5,25	10,00	11,67
5,50	11,67	13,33
5,75	13,33	15,00
6,00	15,00	25,00
7,00	25,00	

Bemærk, at standardafvigelsen måles i gennemsnit på tværs af risikoprofiler og årgangspuljer. Standardafvigelsen konverteres til en risikokategori ved anvendelse af følgende skala:

Afkast-/risikoprofil



Omkostningsprocent af hensættelser	=	$\frac{\text{Årets forsikringsmæssige driftsomkostninger} \times 100}{\text{Forsikringsmæssige hensættelser primo året} + \text{gennemsnitligt vægtede ind- og udbetalinger for gennemsnitsrente- og markedsrenteprodukter}}$
Omkostninger i kr. pr. forsikret	=	$\frac{\text{Årets forsikringsmæssige driftsomkostninger}}{\text{Gennemsnitlige antal forsikrede vedr. direkte forsikring} + \text{gennemsnitlige antal forsikrede med gruppelivskontrakter} \times 0,1}$
Egenkapitalforrentning efter skat	=	$\frac{\text{Resultat efter skat} \times 100}{\text{Vægtet gennemsnitlig egenkapital}}$
Forrentning af overskudskapital, der tildeles afkast som egenkapital	=	$\frac{\text{Overskudskapitalens afkast før skat} \times 100}{\text{Vægtet gennemsnitlig overskudskapital}}$
Solvensdækning	=	$\frac{\text{Kapitalgrundlag ved udgangen af året} \times 100}{\text{Solvenskapitalkrav}}$

Supplerende nøgletal

Afkastprocent for de enkelte rentegrupper beregnes i overensstemmelse med formelen vist ovenfor.

Bonusgrad i procent	=	$\frac{\text{Rentegruppens individuelle og kollektive bonuspotentialer ved udgangen af året} \times 100}{\text{De samlede depoter for rentegruppen ved udgangen af året}}$
Forrentning af kundernes midler efter omkostninger før skat pr. produkttype	=	$\frac{(\text{Vægtet gennemsnitlige hensættelser} + \text{vægtet gennemsnitlig overskudskapital} + \text{pensionsafkastskat}) \times 100}{\text{Forsikringssmæssige hensættelser primo året med tillæg af overskudskapital primo året} + \text{gennemsnitligt vægtet cashflow}}$ Nøgletallet viser kundernes samlede afkast minus omkostninger og risikoforrentning.



